

Täysistunto

Torstai 10.10.2024 klo 16.01—19.49

Täysistunto alkoi klo 16.01. Täysistunto päättyi klo 19.49.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.01—18.00) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (18.00—19.49).

1. Nimihuuto

Nimihuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimihuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Petteri Orpo
valtiovarainministeri Riikka Purra
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen
puolustusministeri Antti Häkkänen
työministeri Arto Satonen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
ulkoministeri Elina Valtonen
oikeusministeri Leena Meri
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio
opetusministeri Anders Adlercreutz
tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist
sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
elinkeinoministeri Wille Rydman

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää paikalla oleville ministereille kysymyksen, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle paikalla olevista ministereistä.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

2.1. Suullinen kysymys hoitopääsystä (Ilmari Nurminen sd)

Suullinen kysymys SKT 164/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.02 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueilla on aloitettu lukuisia yt-neuvotteluja. Te leikkaatte hoitotakuusta ja vaikeutatte ihmisten hoitopääsyä. Vanhuspalveluita heikennetään, lääkärikäynnit kallistuvat, sairaaloita suljetaan, ja rahaa sekä tekijät siirretään yksityiseen terveydenhuoltoon. Tähän Orpon hallituksen arvovalinnat ja säästöt ovat johtaneet. Näiden toimien seurauksena luottamus julkiseen terveydenhuoltoon on romahtanut, eikä ihme, sillä esimerkiksi selkäleikkaukseen voi joutua odottamaan tuskissaan jopa vuoden.

Hallituksen terveyspolitiikassa on yksi suunta: julkista terveydenhuoltoa kurjistetaan, ja yksityiselle terveysbisnekselle on luvassa voittoja. Ministeri Juuso, te teette nyt 130 miljoonan euron leikkauksen hoitopääsystä. Se vastaa neljäsosaa terveyskeskuslääkärien määrästä. Miksi vaikeutatte ihmisten hoitopääsyä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.03 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuli aika paljon syytöksiä nyten minua ja hyvinvointialueita kohtaan, mutta korjaan ainakin yhden syytöksen: yhtään sairaalaa ei olla lakkauttamassa. Tämä oli täysin väärä tieto. [Välihuutoja] Se, että hyvinvointialueita koskevia säädöksiä ja velvoitteita muutetaan, on toive, mikä on enimmäkseen tullut hyvinvointialueilta itseltään — tehdään norminpurkua ja helpotetaan heidän työtänsä. Ja muistetaan koko ajan, että hyvinvointialueet saavat ensi vuonnakin 2,2 miljardia euroa lisää rahaa. Tarkoituksena tietenkin on, ja haluamme, että kaikki ihmiset saavat hoitoa, mutta jossakin tulee kustannuskatto vastaan, eli meidän täytyy pystyä jarruttamaan niitä nousevia kustannuksia, ihan kuten sote-uudistuksen yksi tavoite oli, että hillitsemme kustannusten kasvua. Te puhutte leikkauksesta, mutta samalla me annamme sinne aika paljon lisää rahaa. [Välihuutoja — Krista Kiuru: Ette te anna! Nyt tuli kyllä väärä totuus! Tämä pitäisi kyllä saada korjattua! — Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyviä lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

16.04 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri, te ette selvästi kannu vastuuta ihmisten hoitopääsystä, [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] koska pidennätte hoitopääsyä kolmeen kuukauteen. Eikä se yksissään riitä: samalla te teette valtavat korotukset asiakasmaksuihin vuodenvaihteessa. Lääkärikäynnin hinnat nousevat 22 ja puoli prosenttia, poliklinikkamaksut nousevat 45 prosenttia. Nämä nostot

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

ovat täysin irtaantuneita todellisuudesta, koska meillä on jo nyt 440 000 asiakasmaksua perinnässä.

Ministeri Juuso, jopa HUSin lastensairaala on viestitetty, että niiden perheiden osuus on kasvanut, joiden sairaalamaksut joutuvat perintään. Sairaiden lasten vanhemmatko ulosottoon? Me emme hyväksy tällaista ihmisten nöyryyttämistä, emmekä tätä äärimmäisen hädän sivuuttamista. Ministeri Juuso, hoitopääsy on jokaisen suomalaisen oikeus. [Puhemies koputtaa] Ymmärrätekö te, että näin merkittävät maksujen korotukset ovat monelle este päästä hoitoon?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.05 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiontalouden heikko tilanne tarkoittaa, että meidän täytyy pyrkiä jarruttamaan julkisen talouden kustannusten kasvua. Tämän tiedätte kaikki. Asiakasmaksujen korotukset ovat yksi viime kevään kehysriihessä päätetyistä toimista, jolla säästämme 150 miljoonaa euroa. Se on kuitenkin vain maksimimaksu, mitä voidaan periä, ja huomautan myöskin, että hyvinvointialueilla on mahdollisuus kohtuullistaa näitä maksuja, mikäli potilaan maksukyky on niin huono, että hän ei näitä pysty maksamaan. Eli kyllä tässä edelleenkin on ihan mahdollista ja kaikilla on oikeus ja he pääsevät kyllä hoitoon. Nämä maksuthan laskutetaan jälkikäteen, eli tämä ei estä kenenkään hoitopääsyä. Mutta niistä jälkikäteismaksuista, mitä tulee, totta kai pitää pystyä hyvinvointialueiden kanssa neuvottelemaan, ja ihan viimesijaisesti toimeentulotukena ne saadaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

16.06 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hoitotakuun romuttaminen on älytöntä politiikkaa. Tämä hallituksessakin täytyi huomata viimeistään hoitotakuun heikentämistä koskeneella lausuntokierroksella, jonka palaute oli lähes pelkästään kriittistä. Ainoastaan viisi lausunnonantajaa 96:sta kannatti perusterveydenhuollon hoitotakuun löyhentämistä. Marinin hallituskauden päätös, jolla hoitotakuu on kiristynyt jo kahteen viikkoon, on toiminut. Kun te nyt teette virheen ja viette hoitotakuun kolmeen kuukauteen, te tosiaan viette samalla pois 121 miljoonaa euroa hyvinvointialueilta, mikä vastaa noin yhtä neljäsosaa nykyisten terveyskeskuslääkärien määrästä. Kysyn vielä kerran ministeri Juusolta: miksi te heikennätte ihmisten hoitopääsyä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.07 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myöskin tämä hoitotakuun palautus kolmeen kuukauteen on viime kevään kehysriihen päätöksiä, jonka perusteella säästämme 96 miljoonaa euroa. Tämä teidän mainitsemanne luku oli väärin, koska olemme sulkeneet pois tästä alle 23-vuotiaat, eli heillä pysyy edelleenkin 14 vuorokaudessa.

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

Painotan tässä myöskin sitä, että hoitopaasy on parantunut pitkälti sen vuoksi, että erilaisia digitaalisia ja etävastaanottoja on otettu käyttöön. Niiden osalta en usko, että niitä otetaan pois käytöstä, vaan toivon tietysti, että ihmiset edelleenkin pääsevät hoitoon.

Tässä täytyy muistaa se, että kun hyvinvointialueilla on paremmat mahdollisuudet tehdä priorisointia ja päättää sillä perusteella, kenellä on kaikista kiirein tarve päästä sinne hoitoon, he myöskin pystyvät satsaamaan juuri näiden hoidon jatkuvuuteen ja vaikuttavuuteen eri tavalla — eli ei tarvitse keskittyä pelkästään siihen, että joka ikisen on päästävä sen kahden viikon sisällä, vaan voidaan katsoa, mikä on se hoidon tarve.

Palaamme tässä vähän reilun vuoden takaiseen tilanteeseen, eikä meillä silloinkaan ollut mitään hätää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.08 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa ministeri, arvoisa puhemies! Puutun aluksi siihen, että kyllä budjettikirjan sivulla 330 on kaksi eri riviä: toisessa lukee miinus 96, sen alapuolella miinus 25 hoitotakuusta pois, eli yhteensä 121 miljoonaa, aivan kuten edustaja Berg tässä äsken sanoi. [Välihuutoja]

Minun varsinainen kysymykseni koskee sitä, että Suomessa on varsin hyvä työterveyshuolto, ja me sosiaalidemokraatit kannatamme sitä. Se on maksutonta käyttäjille. Meillä täällä eduskunnassa se taitaa olla maan parasta tasoa, ja kiitos siitä. Mutta 3,6 miljoonaa suomalaista on työterveyshuollon ulkopuolella. Me haluaisimme, että myös heillä olisi yhtä hyvä perusterveydenhuolto kuin on työterveyshuolto, eli monipuolista, ennaltaehkäisevää ja maksutonta. Miksi te ajatte linjaa, jossa rahat otetaan pois, juuri ne rahat, jotka on ajateltu sinne hyvinvointialueille tähän perusterveydenhuoltoon? Olette usein sanonut, että se raha on yleiskatteellista. Niin se on, mutta hallituksella on kaksi kovaa keinoa: laki ja raha, eli hoitotakuulaki ja siihen annettava lisärahoitus, joilla tämä asia voitaisiin panna kuntoon. [Puhemies koputtaa] Miksi peruutatte juuri tämän kohdan sieltä hyvinvointialueiden rahoituksesta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.10 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä me kaikki varmasti toivomme sitä, että kaikilla Suomen kansalaisilla olisi yhtä hyvä pääsy terveydenhuoltopalveluihin kuin työtä tekevillä työterveyspalveluihin. [Välihuutoja] Julkisella puolella meidän täytyy tunnustaa, että kustannukset kasvavat räjähdysmäisesti ja meillä on myöskin pulaa lääkäreistä, useista eri erikoislääkäreistä on pulaa ja hoitotyöntekijöistä on pulaa. Tämä asettaa tälle toiminnalle omat haasteensa.

Me yritämme totta kai parantaa tilannetta, ja yksi tällainen tuleva uudistus, mistä ministeri Grahn-Laasonen on juuri tiedottanut, on se, että me tulemme tuomaan yli 65-vuotiaille mahdollisuuden päästä yksityislääkärille samalla asiakasmaksulla kuin on julkisen puolen omavastuumaksu. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Hyvät edustajat, pyydän välttämään ylenpalttista hälinää silloin, kun ministeri vastaa hänelle esitettyihin kysymyksiin. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

16.11 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hoitotakuun keventäminen saattaa luoda mahdollisuuksia kehittää nykyistä enemmän hoidon laatua ja suunnata voimavaroja palvelujärjestelmää eniten tarvitsevien hoidon saatavuuteen ja laatuun. Asiantuntijat ovat kuitenkin jo arvioineet, ettei tämä toteudu, jos hoitotakuun keventäminen kytketään perusterveydenhuollon lisäsäästöihin, jotka ovat hyvinvointialueiden raakaa todellisuutta tänä päivänä. Lääkäriliitto on ehdottanut omalääkärimallia vaihtoehtoiseksi tehostamistoimenpiteeksi. Oulussa on Tuiran kaupunginosassa toteutettu omalääkärimallia niin menestyksekkäästi, että puhutaan Tuiran ihmeestä. Arvoisa ministeri Juuso, missä vaiheessa omalääkärimallin valmistelu on ministeriössä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.12 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueet voivat itse ottaa käyttöön omalääkärimalleja ihan haluamassaan tahdissa. Viimeisin omalääkärimallin käyttöönotto on tapahtunut Kainuun hyvinvointialueella, ja pisteet siitä. Meillä on myöskin tarkoitus vielä tehostaa omalääkärimallin käyttöönottoa osoittamalla osa Kela-korvauksiin tarkoitetuista varoista omalääkärimallikokeiluihin ja pilotteihin, ja senkin on ministeri Grahn-Laasonen eilen tiedottanut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

16.12 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tässä jää oikeastaan sanattomaksi. [Välihuutoja ja naurua oikealta — Puhemies koputtaa] Te, ministeri Juuso, olette vastuussa siitä, että te varmistatte Suomessa sosiaali- ja terveyspalveluiden riittävyyden niin, että ihmiset pääsevät hoitoon. Mitä te nyt eduskunnalle esitätte? Te esitätte, että 3 200 lääkäriä vähemmän olisi jatkossa töissä, niin että hoitopääsy merkittävästi tosiasiallisesti vaikeutuu. Se on neljännes meidän lääkärikunnasta. Kysynkin: miten te voitte esittää tällaista? Ei auta yhtään, että sanotaan, että Grahn-Laasonen puuhailee lisärahoituksen saamista yksityiseen järjestelmään. Te olette vastuussa tästä kysymyksestä. Miksi te esitätte hoitopääsyt vaikeutumista tällä tavalla ja vielä puolustette sitä, että tähän ei merkittävästi muuta tilannetta reilun vuoden takaiseen? Minusta se on käsittämätön argumentti teiltä, jonka pitäisi tuntea järjestelmä ja hoitopääsyt heikentämisen vakavuus. [Puhemies koputtaa] Tämä on vakava kysymys, ministeri. Minä kysynkin nyt teiltä: [Puhemies koputtaa] miten te kehtaatte esittää tällaista ja vielä kertoa, että te olette lisäämässä ensi vuodelle rahaa, kun te ette ole niin tekemässä? [Eduskunnasta: Hän meni ihan sanattomaksi!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Nyt minuutti on käytetty. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.13 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tässä menee oikeasti ihan sanattomaksi, kun kuuntelee näitä syytöksiä. Ymmärrän kyllä, että edustaja Kiuru puolustaa viime kaudella itse tekemäänsä hallituksen esitystä. [Välihuutoja] Viime kaudella saimme perinnöksi useita hallituksen

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

esityksiä, joita valtiontalous ei kerta kaikkiaan kestä, [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] eikä meidän hoitohenkilöstön puute ja lääkäreiden puute mahdollista kaikkea sitä, mitä viime hallituksessa toivottiin. On aivan selvää, että meidän tulee seurata hoitopääsyn tilannetta koko ajan, ja me seuraamme useita eri indikaattoreita, mitkä liittyvät hyvinvointialueisiin. Pidämme silmät ja korvat auki, koska riittävät palvelut on turvattava.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

16.14 **Bella Forsgrén vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen päätökset hoitotakuun höllentämisestä ja perusterveydenhuollon rahoituksen leikkauksista vaarantavat kansalaisten yhdenvertaisen hoitopääsyn, mikä on todella vakava kokonaisuus — kivut ja vaivat kun eivät jonottamalla katoa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan hoitopääsy on parantunut hyvinvointialueilla hoitotakuun tiukentamisen seurauksena, mutta tämän myönteisen kehityksen hallitus nyt katkaisee. Hoitopääsyn määräaikojen romuttaminen terveydenhuollossa antaa signaalin, että perustason palveluiden kehittämistä ei pidetä enää prioriteettina. Kysyisinkin, ministeri Juuso, teiltä: kuinka hallitus varmistaa, että hyvinvointialueet pystyvät edelleen takaamaan sujuvan hoitopääsyn ja hoidon jatkuvuuden, kun leikkaukset vaarantavat palvelujärjestelmän kyvyn vastata kansalaisten tarpeisiin ja lisäävät samalla inhimillistä kärsimystä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.16 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terveiden ja hyvinvoinnin laitos seuraa koko ajan hoitopääsyä erilaisilla indikaattoreilla. Meillä on myöskin valvontaviranomaiset eli Valvira ja aluehallintovirastot, jotka tekevät oman osuutensa tässä työssä. On meidän kaikkien etu, että sosiaali- ja terveyspalvelut toimivat tyydyttävästi ja ihmiset pääsevät hoitoon, ja hallitus ilman muuta myöskin tähtää tähän tavoitteeseen. Samaan aikaan meidän täytyy myöskin muistaa tämä kustannusten hillinnän tavoite. Meidän täytyy suhteuttaa palvelut siihen, että meillä on todella kova pula lääkäreistä ja vuokralääkäreitä halutaan vähentää ja näin pois päin, eli asiaa täytyy tarkastella kokonaisvaltaisesti. Mutta tavoite ja tahtotila on ilman muuta se, että ihmiset saavat hoitoa silloin, kun he tarvitsevat, ja parasta mahdollista, mitä Suomi voi tarjota.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.16 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terveys on suomalaisille tärkeä asia. Se käy ilmi kaikista kyselyistä. Suomalaiset arvostavat sitä, että he pääsevät ajoissa hoitoon. Hoitopääsy on se kaikkein keskeisin asia, josta te, ministeri Juuso, olette vastuussa. Mutta mitä on tapahtumassa? Kun katsomme tosiasioita, niin teiltä on tulossa kaksoisisku nimenomaan hoitopääsyyn. Ensinnäkin te romutatte toimivan hoitotakuun eli pistätte kansalaiset kolmen kuukauden hoitojonoihin. Ja toiseksi vuodenvaihteessa on tulossa ennätyselliset, kymmenien prosenttien korotukset

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

asiakasmaksuihin, mikä muodostaa monelle tavalliselle kansalaiselle esteen hakeutua hoitoon. Ja vielä kaiken kukkuraksi rahat niin hoitotakuusta kuin myös nämä asiakaspalvelumaksujen korotukset viedään pois hyvinvointialueilta, niin etteivät ne voi parantaa palveluita. Mitä tästä kansalaisen pitäisi ajatella siellä hoitojonossa tai ulosotossa jo entisestään korkeiden maksujen vuoksi? Miten te, ministeri Juuso, turvaatte suomalaisten hoitoonpääsyn?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.17 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä uskon, että kansalaiset ymmärtävät Suomen taloudellisen tilanteen tässä hetkessä ja tänä päivänä. [Välihuutoja vasemmalta] Se on aivan selvä. Vaikka oppositio ei sitä ymmärrä, niin minä uskon, että kansalaiset kyllä ymmärtävät. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] He ymmärtävät myöskin sen, että hoitoonpääsy ei ole kiinni siitä, että se maksimiaika on kolme kuukautta, vaan tarpeen mukaan. Ja se on tosiaankin vain se maksimiaika, jonka aikana hoitoon pitää päästä. Hoidon tarpeen arviointi on meillä Suomessa hyvin ammattitaitoista, ja sen perusteella priorisoidaan myöskin se, kenellä on kaikista kiirein päästä hoitoon, ja hoitoonpääsy tapahtuu joskus jopa vuorokauden varoitusajalla. Eli kyllä uskon, että me selviämme tästä ja varmasti voimme kaikkien hoitoonpääsyn turvata. [Vasemmalta: Ei tämä ole uskon asia sille sairaalle ihmiselle!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

16.18 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Orpo, te lupasitte kesällä 2023, että hallitusohjelmanne sote-kirjaukset eivät tarkoita leikkauksia palveluihin. Nyt kuitenkin kaikesta leikataan aina lastensuojelusta vanhusten palveluihin. Ja kun me eduskuntavaaleissa sanoimme, että kokoomuksen sote-linjaukset tulevat johtamaan hoitajien irtisanomisiin, niin te, pääministeri, väititte tätä valheeksi.

Nyt ollaan kuitenkin siinä tilanteessa, että hoivakodeista irtisanotaan henkilöstöä ja vanhuksat ollaan jättämässä heitteille. Teidän budjettiesityksenne myös kurittaa aivan törkeällä tavalla sairaita ihmisiä. Asiakasmaksuja korotetaan, lääkekustannuksia nostetaan, sairauspäivärahaa leikataan ja hoitoonpääsyä vaikeutetaan. Pääministeri Orpo, minä kysyn teiltä: kuinka monta näistä toimista te kerroitte etukäteen eduskuntavaaleissa, ja kuinka moni näistä toimista ajettiin läpi sammutetuilla lyhdyillä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.19 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen iso ongelma on se, että meidän väestö ikääntyy ja terveydenhuollon, erityisesti erikoissairaanhoidon, kulut kasvavat hurjaa vauhtia. Suomessahan on tämä tiedostettu 15 vuoden ajan, ja siksi sote-uudistusta on tehty, ja siksi varmasti edellinen hallitus sen teki. Tosiasia on se, että kulut kasvavat vielä nopeammin kuin kukaan osasi ennustaa. Me joudutaan lisäämään ensi vuodelle 2,2 miljardia, 2 200 miljoonaa, lisää rahaa hyvinvointialueiden rahoittamiseen, jotta me turvaamme suomalaisten palvelut. [Välihuutoja vasemmalta] Ja kun tämäkään ei riitä, niin siksi me joudutaan tekemään

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

myöskin lainsäädännöllisiä muutoksia, joilla me annetaan hyvinvointialueille tilaa suoriutua tehtävistään — vanhusten palveluista, neuvolapalveluista, terveyskeskusten pyörittämisestä. Me tehdään koko ajan töitä hyvinvointialueiden kanssa, jotta me löydämme parhaita tapoja. Me ajamme sisälle uutta ter-veysteknologiaa, digivastaanottoja, etälääkärimahdollisuuksia ja niin edelleen. Todella paljon tehdään tällä hetkellä yhdessä. Ja me nähdään jo, että alueilla on eroja. Joillakin niistä on päästy tosi hienosti eteenpäin. [Puhemies koputtaa]

Tehdään tätä nyt yhdessä ja lopetetaan tämä sättäminen ja haetaan niitä parhaita tapoja. [Välihuutoja vasemmalta] Tutustukaa vaikka ministeri Grahn-Laasosen eilen esittämään Kela-korvausmalliin, jota te tietenkin aina haukutte. [Puhemies: Kiitoksia, pääministeri!] Aivan erinomainen, uusi tapa. [Krista Kiuru: Julkinen terveydenhuolto ei saanut euroakaan, mutta yksityinen saa 500 miljoonaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

16.21 **Ville Merinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, ministerit ja hallitus, annoitte aika paljon rahaa Kela-korvausten kautta terveysjäteille. Pääministeri Orpo, te vielä puolustitte tätä tässä reilu kuukausi sitten avoimesti. [Krista Kiuru: Ihan minuutti sitten!] Joo, puolustitte Kela-korvauksia, että ne helpottavat hoitopääsyä. Totuushan on jotain aivan muuta. Tässä tiukassa taloustilanteessa veronmaksajien rahaa annettiin näille jättifirmoille, jotka tekevät jo valmiiksi voittoa kymmeniä miljoonia.

Tapasin tuossa muutamaa kansalaista, ja he kysyivät: voisitteko, pääministeri Orpo, kertoa, mikä on teidän suhde näihin terveysjätteihin, koska tässä tilanteessa annoitte niin paljon rahaa sinne? [Sanna Antikainen: Katsokaa sidonnaisuusilmoitusta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.22 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Pääministerin tehtävässä tavoitteena on turvata suomalaisten hyvinvointi, suomalaisten terveyspalvelut, suomalaisten työpaikat, ostovoima, Suomen turvallisuus. Meillä ei ole mitään erityisiteitä mihinkään — ei mihinkään. Meidän pitää suhtautua hallituksena täysin tasapuolisesti julkisiin toimijoihin, yksityisiin toimijoihin. Me arvostamme julkisen sektorin arvokasta työtä, joka on aivan välttämätöntä tälle, [Välihuutoja] mutta me arvostamme myöskin yksityisiä toimijoita, sosiaali- ja terveysalallakin. Suomen sosiaali- ja terveyspalvelut eivät toimisi tänä päivänä ilman yksityistä sektoria. Esimerkiksi täällä SDP:n riveistä kehuttiin kovasti työterveyshuoltoa, joka pitkälti tuotetaan yksityisten toimesta, ja niin edelleen. Minusta tämä kysymys oli hieman erikoinen. [Välihuutoja vasemmalta]

2.2. Suullinen kysymys hoitopääsystä (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 165/2024 vp

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.23 **Harry Harkimo liik:** [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Arvoisa puhemies! Kun Kiuru on lopettanut, niin minä kysyn. [Naurua] — Arvoisa puhemies, ärade talman! Kysyisin ministeri Grahn-Laasoselta, kun te olette suunnitellut, että yli 65-vuotiaat pääsisivät terveyskeskusmaksuilla yksityiselle lääkärille: kuinka suuri budjetti tässä on, koska on kyse yli miljoonasta yli 65-vuotiaasta?

Sitten toinen kysymys on se, että sehän on tietysti hyvä, että he pääsevät sinne lääkäriin ja terveyskeskukseen, mutta kun se lääkärin vastaanotto ei pelkästään ole se asia, vaan sen jälkeen otetaan verikokeet, röntgenit ja kaikki muut, ja näihin ei ole mitään rahaa varattu. Millä tavalla nämä ihmiset pystyvät maksamaan nämä kulut?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.24 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin Kela-korvauksia maksetaan ihmisille ja asiakkaille, ei yrityksille. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Niitä Kela-korvauksia maksettiin lääkärikäynneistä puolelletoista miljoonalle suomalaiselle viime vuonna ja niillä korvattiin kaikkiaan 3,4 miljoonaa lääkärikäyntiä, eli se on todella merkittävä osa meidän terveysjärjestelmää jo nyt, että meillä on käytössä Kela-korvausjärjestelmä. Se on vuosikymmeniä toiminut. Valitettavasti viime vuosina, viimeksi viime hallituksen aikana, sitä on ajettu rankasti alas, ja tämä hallitus haluaa palauttaa Kela-korvaukset voimiinsa.

Me käynnistämme yli 65-vuotiaiden valtakunnallisen valinnanvapauskokeilun, joka mahdollistaa sen, että julkisen terveydenhuollon asiakasmaksun hinnalla voi päästä yleislääkärin vastaanotolle yksityiselle sektorille. [Välihuutoja] Tämä on kokeilu. Se ei laajuudeltaan tietenkään voi kattaa kaikkia palveluita. Budjetti on rajallinen. 335 miljoonaa kaikkiaan hallitus on neljän vuoden aikana, hallituskauden aikana, varannut Kela-korvauksiin, ja tämän kokeilun yksityiskohtia rakennamme parhaillaan. Tässä on pohjalla Kansaneläkelaitoksen hieno suunnitelma, ja sitä viemme eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.25 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Juuso, te puhutte, että kustannuksia pitää hillitä, mutta miten niitä kustannuksia hillitsee se, että sairaat ihmiset odottavat kahden viikon sijaan kolme kuukautta? [Välihuutoja] Miten se hillitsee kustannuksia, että he joutuvat odottamaan hoitopääsyä pitempään, [Arja Juvonen: Hoidon arviointi tulee ensin!] niin että se hoito annetaan myöhemmin, kun sairaudet ovat pahentuneet? [Eduskunnasta: Ei mitenkään! — Nyt on logiikka hukassa! — Arja Juvonen: Ei se mene niin!] Ja te tässä salissa eduskunnalle aiemmin totesitte, että te toivotte, että hyvinvointialueet pitävät kiinni tästä kahden viikon hoitotakuusta.

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

Sosiaalidemokraatit aikovat jokaisella hyvinvointialueella taistella sen puolesta, että tätä hoitotakuuta ei romuteta, mutta kysymys kuuluu: oletteko te sananne mittainen? Nyt kun VM aikoo ryhtyä ohjeistamaan alueita, niin voitteko taata sen, että VM:n viesti on sama kuin teillä, että VM toivoo, että kahden viikon hoitotakuusta pidetään kiinni? [Puhemies koputtaa] Pitävätkö ne puheet, joita te aikaisemmin eduskunnalle annoitte, vai eivät?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.26 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lindtman viittaa nyt tähän päätökseen siitä, että meillä on Suomessa kuusi hyvinvointialuetta, jotka haluamme ottaa erityisen tuen kohteeksi [Välihuutoja] ja kohdistaa ohjausta. Tähän ohjaukseen tulee osallistumaan sekä valtiovarainministeriön että sosiaali- ja terveysministeriön henkilökuntaa, ja pyrimme tietysti sellaiseen lopputulokseen, missä huomioidaan sekä kustannukset että myöskin palveluiden tuotanto ja se, että ihmiset oikeasti pääsevät hoitoon, eli huomioidaan myöskin substanssiosaaminen ja perustuslain takaamat riittävät palvelut. Yksityiskohtiin en tässä ota kantaa, koska tämä työ on vasta hyvin alussa ja mitään suunnittelu- tai seurantaryhmiäkään ei ole vielä näille hyvinvointialueille asetettu, mutta tämä työ etenee, ja pyrimme tekemään sen hyvässä yhteistyössä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Annan vielä vastauspuheenvuoron kunta- ja alueministeri Ikoselle. Olkaa hyvä.

16.27 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kysyttiin näitten ministeriöitten ohjauksesta. Me olemme yhtenäistäneet eri ministeriöitten ohjausta. Valtiovarainministeriö koordinoi yhteistyötä, ja yhtä lailla sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö myöskin ohjaavat alueita, ja meillä on yhteinen intressi. Talous on toimintaa. Me haluamme, että toimintaa uudistetaan niin, että me saamme rahat riittämään, että me saamme henkilöstön riittämään ja ihmiset oikea-aikaisesti hoitoon. Siitä on kyse. Ja toki pidän palveluitten puolella kaikkein tärkeimpänä asiana sitä, että palveluitten painopistettä siirretään oikea-aikaiseen, riittävän varhaiseen tukeen, ja tämä rahoitusmalli ja muu kannustaa siihen, että kannattaa satsata siihen ja kannattaa hakea uudenlaisia tekemisen tapoja, joilla nämä kaikki tavoitteet turvataan.

Eli pidän tärkeänä, että ministeriöitten viesti on yhtenäinen, ja kyllä, myöskin valtiovarainministeriössä me haluamme ihmisten pääsevän hoitoon. [Krista Kiuru: Ei tullut vastausta kysymykseen! Kuka ymmärsi, mitä hän sanoi? — Naurua]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys syntyvyyden edistämisestä (Hilkka Kemppi kesk)

Suullinen kysymys SKT 166/2024 vp

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Kemppe, olkaa hyvä. [Hälinää — Puhemies koputtaa] — Nyt on puheenvuoro edustaja Kempillä.

Keskustelu

16.29 **Hilkka Kemppe kesk:** Arvoisa herra puhemies! Ajoin tänään eduskuntaan 11-viikkoisen tyttöni kanssa. Hän kuuluu Suomen historian pienimpiin ikäluokkiin. Tänään on julkaistu selvitys laskevan syntyvyyden syistä ja suunnan korjaamiseksi vaadittavista toimenpiteistä. Selvityksessä ehdotetaan perheille jopa 30 000 euron kannustinta ensimmäisen lapsen saamiseksi ennen 30:tä ikävuotta ja sitä, että lapsiperheitä ja koulutusta suojellaan säästöiltä. Toivon, että hallituksella on voimaa ja rohkeutta viedä näitä selvityksen ehdotuksia läpi ja muuttaa politiikkansa suuntaa. Tähän asti olette toimineet nimittäin monessa kohtaa toisin. Mikään satsaus syntyvyyteen ei ole nyt liikaa. On kyse taloudestamme: matala syntyvyys on miljardiluokan ongelma. On kyse onnestamme: ihmisiä on tuettava saamaan niin monta lasta kuin he toivovat.

Arvoisa puhemies! Keskusta on sitoutunut toimimaan käänteen puolesta. [Puhemies koputtaa] Vanhempien lasten kasvatukseen käyttämä aika on tehtävä näkyväksi, ja siitä tulee palkita. [Puhemies koputtaa] Arvoisa ministeri Grahn-Laasonen, millä aikataululla aiotte tehdä päätöksiä selvitykseen sisältyvien ehdotusten toimeenpanemiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.30 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos, että valitsitte juuri tämän aiheen, ja lämpimästi onnitteluja tyttärestä. — Lapset ovat kaikkein tärkeintä, mitä meillä on, ja kaikkein tärkeintä politiikan ydintä. Tänään julkaistiin selvityshenkilön raportti ”20 ehdotusta lapsitoiveiden tukemiseksi”, Suomessa, jossa syntyvyys on laskenut dramaattisesti viime vuosina. Tämä ei ole ainoastaan suomalainen ongelma, vaan se koskee koko, voi sanoa, globaalia maailmaa. Suomessa ehkä se huoli herää siitä, että kun meillä on moni asia hyvin — meillä on erinomaiset lapsiperheiden palvelut, meillä on perhevapaajärjestelmä, eli monella tavalla Suomi on maailman parhaita maita toivoa perheellisyydestä ja toteuttaa lapsihaaveita — niin miksi täällä syntyvyys laskee. Tähän selvityshenkilö toi monia uusia näkökulmia, joita hallitus tulee käymään läpi väestöpoliittisen ohjelmansa valmistelussa, ja moni asia menee jo eteenpäin. Tänään hallitus teki päätöksen, että hedelmöityshoitojen Kela-korvaukset palautetaan merkittävästi korotettuina. Se auttaa monia toteuttamaan elämän kaikkein perustavanlaatuisimpia haaveita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyviä lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

16.31 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Usein voi tuntua siltä, että koskaan ei ole oikea aika vauvalle. Voin kuitenkin vakuuttaa, että aina on oikea aika. Lapsi on aina tervetullut. Kuukausi sitten julkistetun selvityksen mukaan

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

kuitenkin joka neljäs — joka neljäs — raskaana oleva on kokenut syrjintää työelämässä raskauden vuoksi. [Eduskunnasta: Karnea luku!] Tämä on väärin — tämä on väärin.

Useimmiten koettu raskaussyrjinnän muoto on ollut määräaikaisen työsuhteen päättyminen. Määräaikaiset työsuhteet ovat yleisiä erityisesti nuorilla korkeasti koulutetuilla naisilla. Useat heistä haluaisivat perustaa perheen, mutta läheisten tai työkaverien kokemukset raskaussyrjinnästä pelottavat. Raskaussyrjintä on laissa kiellettyä, mutta silti sitä valitettavasti ilmenee. Jos yhteiskunta ei arvosta lasten kasvattamista, se totta kai heijastuu myös syntyvyyteen. Arvoisa pääministeri, mitä aiotte tehdä tämän ongelman eteen, raskaussyrjinnän poistamiseksi Suomesta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä. — No, ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.33 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Raskaus- ja perhevapaasyrjintään liittyen tehdään tällä hetkellä työtä. Se on hallitusohjelmassa vahvasti linjattu, että haluamme torjua raskaus- ja perhevapaasyrjintää Suomessa. Joka neljäs on sitä kokenut. Se on järkyttävä tilasto. Suomessa ei voi olla tilannetta, että jopa joka neljäs nainen kokee raskaus- ja perhevapaasyrjintää työelämässä.

Olen samaa mieltä siitä, että lapset ovat erittäin tervetulleita, ja työelämän pitää lähettää myös se viesti, että jokainen lapsi on Suomeen erittäin tervetullut. Eli rakennamme perheystävällisempää työelämää. Tämä työryhmätyö on käynnissä valtiosihteeri Laura Rissasen johdolla, ja se tekee esityksiä hallitukselle ensi vuoden alussa. Haluan nostaa esiin myöskin isien roolin, eli hoivavastuun tasaisempi jakautuminen, isien vahvempi rooli, myöskin tukee työelämän tasa-arvoa, ja tätä on tärkeää viedä eteenpäin myös eduskunnassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

16.34 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mielestäni edustaja Kemppi nostaa esille erittäin tärkeän aiheen, ja kiitokset siitä. — Syntyvyyshän on alentunut tässä maassa suunnilleen vuodesta 2011 saakka, niin että joka vuosi on ollut aina pienempi ja pienempi ikäluokka, joskin siinä koronavuosina jossain kohtaa vähäsen sitten meni parempaan suuntaan, mutta ei kuitenkaan riittävästi. Tämä on vakava kysymys, joka uhkaa koko meidän hyvinvointivaltion tulevaisuutta, kun ikäluokat ovat pienempiä ja pienempiä ja samaan aikaan sitten edellisessä aiheessa käsitelty eläkeläisten määrä kasvaa.

No, nyt kuultiin, että tämä ikään kuin lapsivähennys eli työtulovähennyksen lapsikorotus on tulossa, ja sitten kuultiin, että hedelmöityshoitojen Kela-korvaukset palautetaan. Myöskin pienen kuuloinen asia, mutta lapsiperheille tärkeä, on se, että vaippojen hinta tulee alenemaan. Mikä teidän arvionne on, ministeri Grahn-Laasonen, millä aikavälillä nämä nyt toteutettavat toimenpiteet ehkä mahdollisesti saattavat lapsiluvun taas kasvuun, ja tarvitaanko vielä kenties joitain muita toimenpiteitä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

16.35 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhutaan lapsitoiveiden toteuttamisesta, liikutaan hyvin yksityisellä perhe-elämän alueella, enkä aseta liikaa odotuksia sille, että suoraan politiikalla tai eduskunnasta käsin voitaisiin syntyvyyteen suuresti vaikuttaa, mutta on olemassa sellaisia toimia, joita tänään selvityshenkilökin esitti, joilla voidaan rakentaa perheystävällisempää ja lapsimyönteisempää Suomea ja joilla voidaan purkaa esteitä sille, että ihmiset voisivat toteuttaa omia lapsitoiveitaan. Suomessa erityinen ongelma on sen välillä, mikä on toivottu lapsiluku ja toteuma, ja yritämme keskittyä siihen, mitkä ovat ne mahdolliset esteet ja mitä voimme tehdä enemmän, jotta ihmisten lapsitoiveet voisivat toteutua mahdollisimman täysin.

Hedelmöityshoidot ovat tärkeä asia, ja myöskin nämä taloudelliset kannustimet, työtulovähennyksen lapsikorotus ja myöskin vaippojen arvonlisäverohelpotus. Nämä ovat varmasti yksittäisiä asioita, ja yksi, mikä täältä selvityksestä myös nousee, on se, että erityisesti nuorten miesten työllisyyttä täytyy vahvistaa. Koulutuksella ja työllisyydellä on nimittäin yhteys myöskin siihen, millä todennäköisyydellä saa kokea vanhemmuuden onnen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.36 Hannu Hoskonen kesä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Parhain tehtäväni, mitä elämässäni olen saanut, on ollut olla kolmen lapsen ukkina, ja olen huomannut näissä perheissä sen taloudellisen hädän. Vaikka molemmat puoliset tekevät töitä ankarasti, niin heillä on kuitenkin talous aina tiukalla. Kuten tiedämme, niin verotus ei enää suosi lapsiperheitä. Sama koskee lapsilisien määrää. Niiden ostovoima on vähentynyt koko ajan. Tästä jatkuvasta kustannusnoususta olen puhunut tässä salissa satoja kertoja, tästä järjettömästä energian hinnan noususta, jonka olemme itse aiheuttaneet, ja sille on aina naureskeltu — saa nauraa edelleen — mutta olen ihan varma, että vuoden kuluessa hymy hyytyy kovimmiltakin naurajilta. Jos me emme puutu lapsiperheiden ja näiden ihmisten elämän helpottamiseen järkeillä päätöksillä, niin tässä käy huonosti. Kysyn pääministeriltä, tuntien tämän tuskan, mitä moni suomalainen isovanhempi tänäpäpä tuntee katsoessaan isovanhempansa omien lastensa taistelua: miten te aiotte tässä asiassa toimia? Esimerkiksi lapsivähennyksen täysimääräinen palauttaminen tai sitten vastaavat verotoimenpiteet olisivat nyt todella tarpeen, koska jos me halutaan Suomeen lisää veronmaksajia, meillä ei muuta keinoa ole.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.37 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lapsivähennys tosiaan palaa ensi vuoden alusta. Se on merkittävä vastaantulo. Kyllä se niin on, että se kaikkein paras lääke siihen, että lapsia syntyy niin vähän, on tulevaisuudenusko. Siksi Suomea täytyy laittaa kuntoon. Kun useammalla siellä kotona on töitä, niin silloin uskalletaan myöskin lähteä sitä lapsiunelmaa toteuttamaan, ja kun uskotaan myöskin siihen, että Suomi pysyy hyvänä maana, jossa koulut pelaavat ja on turvallista, niin uskalletaan oikeasti sitä perhettä perustaa, kun tiedetään, että sillä omalla lapsella ovat asiat hyvin.

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

Meillä on paljon haasteita, tosi paljon, mutta kyllä edelleenkin, kun nyt esimerkiksi tällä viikolla taas vierailin yhdessä koulussa, sen näki, että vaikka kouluissakin on paljon haasteita, niin meillä on aivan upeat koulut. Meillä on maailman parhaat opettajat. Meillä on täällä turvallista. Meillä on aivan liikaa niitä nuoria, joilla on huonosti, mutta suurimmalla osalla menee hyvin. Pidetään Suomi yhdessä sellaisena, että tänne uskaltaa perhettä lähteä perustamaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

16.39 **Pinja Perholehto sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten täällä on todettu, lapsiperheellistyminen on todella harras toive monelle suomalaiselle nuorelle, ja kiitän siitä, että tähän on selvityksen muodossa tartuttu. Perehdyin itse tänään aamupäivällä tähän selvitykseen, ja erityisellä mielenkiinnolla katsoin kohtaa, jossa puhuttiin siitä, millä tavalla nimenomaan työmarkkinat voivat osaltaan vaikuttaa siihen, onko lapsihaaveita mahdollista toteuttaa. Peilasin selvitystä myös hallituksen politiikkaan ja hallitusohjelmaan, todetakseni, että siinä selvityksessä esimerkiksi sanotaan, että työn vakaudella, sillä, että on pysyvä työsuhde, on merkitystä ja että raskaussyrjintä, joka niin ikään tänään täällä on jo noussut esiin, on olennainen asia, joka voi vaikuttaa. Samaan aikaan Orpon hallitus sallii perusteettomia päätöksiä, te olette madaltamassa irtisanomiskynnystä, ja te ette ole tähän mennessä esittäneet mitään konkreettista raskaussyrjinnän estämiseksi. Kysyisin teiltä, ministeri Satonen, millä tavalla ajattelette, että näihin puututte, ja toivon, että vastaatte jotakin konkreettista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.40 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin mitä tulee näihin määräaikaisiin työsuhteisiin, niin se hallitusohjelman kirjaus, jonka olen täällä useasti toistanut, mutta toistan edelleen, on siis niin, että määräaikaiseen työsuhteeseen voidaan palkata ilman eri perustetta, mutta se ei saa johtaa ketjuuntumisen lisääntymiseen. Eli käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että sen ensimmäisen työpaikan voi saada helpommin.

Tämä ketjuuntuminen on nimenomaan julkisen sektorin ongelma. Minulla oli tänään mahdollisuus tavata SuPerin uusi puheenjohtaja, ja oli ilahduttavaa kuulla häneltä siitä, että lähihoitajien osalta entistä enemmän tänä päivänä tarjotaan vakituista, toistaiseksi voimassa olevaa työtä — suunta on oikea siinä — ja määräaikaisia työsuhteita on tällä alalla vähemmän. Se on oikein, koska siellä on voimakas työvoiman tarve.

Totta kai me haetaan tällä, mihin pääministerikin viittasi, ylipäätään sitä, että suomalaisille on töitä ja työllistämiskynnystä saadaan alemmaksi, [Puhemies koputtaa] ja sitä kautta tämä vahvistaa meidän taloutta ja tulevaisuudenuuskoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

16.41 **Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pääministeri jo aiemmin hienosti kuvasi sitä, kuinka hänen hallituksensa työskentelee sen puolesta, että suomalaisilla on vahva tulevaisuudenuusko. Se koostuu varmasti siitä, että me koemme, että Suomi on turvallinen maa mutta että tämä on myös taloudellisesti menestyvä maa.

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

Hallituksen tekemät uudistukset tässä mielessä ovat todella tärkeitä, että perheillä on myös sitä taloudellista varaa, jonka perään vaikkapa edustaja Hoskonen hyvin peräänkuulutti.

Itse neljän pienen lapsen isänä koen myös valtavan tärkeäksi sen, että lasten koulutie on turvallinen, että koetaan, että arki sujuu hyvin, koska vanhempana varmasti se elämän suurin haave on, että menisipä omilla lapsilla hyvin. Viime aikoina olemme kuitenkin Suomessakin joutuneet lukemaan uutisia siitä, kuinka nuorten keskuudessa erilaiset vaikkapa väkivaltaiset ilmiöt ovat lisääntyneet. Kysyisinkin siitä: miten hallituksen toimenpiteet koulutien turvaamisesta ja sitä kautta lasten elämänpolun turvaamisesta ovat etenemässä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.42 **Opetusministeri Anders Adlercreutz** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Kun puhutaan lasten saannista, siitä, mitä pohditaan omalta osalta perheenmuodostamisesta, niin tietenkin tulevaisuudennäkymillä on aivan keskeinen vaikutus. Ja mitä enemmän tulevaisuudessa näkyy huolia ja epävarmuutta, niin sen vaikeammaksi se perheen perustaminen varmaan omassa mielessä muodostuu. Koulu on ihan keskeisessä asemassa — se, että koemme, että koulu toimii ja että siellä saa sitä apua, mitä tarvitsee, ja että kokee, että koulu on turvallinen paikka omalle lapselle. Tämän suhteenhan teemme paljon: Oppimisen tuen esitys tulee eduskuntaan, ja siinä tarjoamme monenlaista apua oppilaille, nuorille, jotka voivat olla eri tavalla haasteiden edessä. Lisäämme tasa-arvorahaa, jolla voimme tukea niitä kouluja, jotka ovat haastavassa asemassa. Ja kaiken kaikkiaan panostamme kouluun ja opintiehen.

Mutta jos vanhempana saan vielä yhden huomion antaa, niin kun puhumme vanhemmuudesta, niin tuntuu siltä, että tavoittelemme sitä täydellistä vanhemmuutta, mikä taas asettaa rimaa hieman korkeammalle. [Puhemies koputtaa] Jos hyväksymme sen, että vanhemmuutta voi olla monenlaista ja vanhemmuuteen voi oppia, ja jos me myöskin pohtisimme sitä, [Puhemies: Kiitoksia! Nyt minuutti on kulunut korkojen kera loppuun!] miten voitaisiin opiskelijuus ja vanhemmuus yhdistää, niin saisimme hyvää aikaan. [Puhemies: Ministeri, aika on loppunut nyt!] — Kyllä.

2.4. Suullinen kysymys syntyvyyden edistämisestä (Alviina Alametsä vihr)

Suullinen kysymys SKT 167/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Alametsä, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.44 **Alviina Alametsä vihr:** Arvoisa puhemies! Minusta tuntuu, että me täällä nyt sivuutetaan isoja syitä, mitkä tähän kysymykseen liittyvät. Etenkin moni nuori, joka on siinä iässä, että perheen perustaminen innostaisi, ei oikeasti pysty maksamaan vuokraansa, eikä heillä ole varaa aina ostaa ruokaansa, on iso huoli tulevaisuudesta, ja sitten vielä ovat

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

nämä suuret hallituksen leikkaukset, esimerkiksi mielenterveyspuolelle, mitkä vaikuttavat kovasti nuoriin, ja monella on vaikkapa diagnosoimattomia terveysongelmia, mitkä vaikeuttavat sitten lapsen saamista siinä vaiheessa, kun sen aika olisi. Tämäkin johtuu siitä, että meidän julkisessa terveydenhuollossa ei huomata näitä haasteita ajoissa, ja niissä ei pystytä auttamaan. Ja tosiaan monen elämäntilanne ei yksinkertaisesti salli sitä, että he pystyisivät perheen perustamaan. Kysyisin vielä erityisesti Sanni Grahn-Laasoselta: millä tavalla te voitte varmistaa, että nuoret tulisivat oikeasti toimeen tässä hetkessä, ei vain luottaen tulevaisuuteen ja toivoen Suomen kasvua, vaan että tällä hetkellä nuoret ja etenkin opiskelijat, jotka ovat vaikeassa tilanteessa, saisivat mahdollisuuden myös toteuttaa perhehaaveitaan? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.45 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Mielestäni kysymyksessä oli tärkeä näkökulma se, että ei pidä sivuuttaa niitä nuoria aikuisia, joita tämä keskustelu eniten koskee, elikkä nuoria ihmisiä, jotka pohtivat sitä kysymystä, että toivovatko he elämältä lasta, toivovatko he, että heistä tulisi vanhempia jonain päivänä. Siitä syystä tässä selvityshenkilön raportissa — joka ei muuten sivuuttanut tätä näkökulmaa — nostettiin esiin se, että meidän tulisi järjestää myös kuulemisia ja keskusteluja ja ihan semmoista tietopohjaista näkemyksen hakemista nimenomaan nuorilta aikuisilta näistä kysymyksistä, jotta ne toimet, mitä kohdennetaan, olisivat oikeita. Tässä on vahva tutkijatausta pohjalla: Anna Rotkirch on varmasti maamme parhaita, ja lisäksi on myös muita tutkijoita käytetty raportin laatimisessa.

Mitä tulee näihin huoliin, mitä nostitte, niin ne ovat aivan oikeita ja todellisia. Esimerkiksi yksi keino, mikä hallituksen pöydällä vahvasti on, on mielenterveyspalvelujen vahvistaminen. Me toimme eduskuntaan lasten ja nuorten terapiatakuun, mikä on ennalta ehkäisevää työtä, ja tätä työtä pitää jatkaa, jotta luodaan niitä tulevaisuudennäkymiä. Sitten työllistymisen ja Suomen talouden saamisella kuntoon on iso merkitys sille, mitkä ne tulevaisuudennäkymät ovat kouluttautumisesta, työllistymisestä ja sen oman elämän rakentamisesta. [Puhemies koputtaa] Tähän haluamme panostaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

16.46 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi syy historiallisen alhaiseen syntyvyyteen on se, että lapsia saadaan myöhään. Suomessa on Pohjoismaiden korkein äidiksi ja isäksi tuleminen ikä ja Pohjoismaiden alhaisin syntyvyys. Yhteiskunta ei tue lasten saamisen alkamista silloin, kun se olisi suotuisinta. Nuorten aikuisten elämässä on monia epävarmuuksia, eikä tämä hallitus valitettavasti paranna tilannetta: tulevaisuususkko on nuorilta viety. Te olette leikanneet lapsilta ja perheiltä, esimerkiksi työttömyysturvan lapsikorotuksista, asumistuista ja koulutuksesta. Tämä hallitus on myös pahentanut lapsiperheköyhyyttä. Selvityksen, josta tässä puhuttiin, toimenpide-ehdotukset koskevat muun muassa lasten ajoitusta elämänkulussa sekä vauva- ja lapsiperheiden palveluita ja etuuksia. Tänäpäin julkaistussa selvityksessä esitettiin myös muun muassa, että lapsiperheitä ja koulutusta priorisoitaisiin eikä niistä leikattaisi. Arvoisa hallitus, miten te otatte tämän toimenpide-ehdotuksen huomioon, että lapsiperheiltä ei leikattaisi ja perheiden palveluita parannettaisiin?

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.48 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Suomalainen yhteiskunta kaikkineen priorisoi perheitä erittäin laajasti. Se on meille hallituksena myös todella tärkeä asia. [Välihuutoja] Me haluamme, että Suomi on lapsiperheille hyvä maa, ja me haluamme tehdä tekoja sen puolesta, että se olisi yhä enemmän sitä. Yksi asia on se, että vanhemmilla olisi töitä, että nuorilla aikuisilla olisi työllistymisnäkymiä, ja että meidän julkisen talouden velkavuorta ei sysätä nuorille sukupolville, näille perheellistyville nuorille aikuisille, pienille ikäluokille tai meidän lapsille tai lapsenlapsille, vaan me kannamme omaa vastuuta.

Yksi asia, joka myös tässä vahvasti nousi, oli se, että panostetaan koulutukseen, ja sillä on tietysti vahva yhteys myös tutkimuksessa, että korkeammin koulutetut saavat enemmän lapsia, eli lapsitoiveet toteutuvat todennäköisemmin. Siitä syystä ilolla kyllä tuon sen hallitusohjelmakirjauksen ja tämän hallitusohjelman hengen tietoon, että hallitus on vahvasti panostanut koulutukseen hallitusohjelmassa. [Välihuutoja] Eli vaikka tehdään isoja julkisen talouden säästöjä, niin koulutus on ollut erityissuojeluksessa. Sinnekin joudutaan kohdentamaan jonkin verran toimia, mutta isossa kuvassa koulutukseen panostetaan isosti rahaa muun muassa perusopetuksen vahvistamiseen [Puhemies koputtaa] ja oppimisen tukeen 200 miljoonalla eurolla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

16.49 **Timo Mehtälä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhumme lapsista, puhumme Suomen tulevaisuuden kannalta kaikkein tärkeimmästä kysymyksestä. Mutta suurperheiden ja monilapsisten perheiden merkityksestä Suomelle puhutaan liian vähän. Ensi vuoden alusta usea monilapsinen perhe on todella vaikean tilanteen edessä, koska te päätitte poistaa — siis poistaa — omistusasujien asumistuen. Tätä tukea ovat saaneet erityisesti monilapsiset perheet. Tässä on kyse 37 miljoonasta eurosta. Se on paljon vähemmän kuin esimerkiksi yksityislääkäreitten Kela-korvaukset, jotka eivät ole hyödyttäneet yhtään mitään. Keskustalle on päivänselvää, että monilapsiset perheet tarvitsevat tukea. Arvoisa ministeri Grahn-Laasonen, mitä te sanotte niille isille ja äideille, jotka tällä hetkellä katsovat tätä lähetystä ja ihmettelevät, miten tammikuusta eteenpäin selvittäään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.50 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos kysymyksestä. — Ensimmäisenä haluaisin nostaa esiin, kun mainittiin suurperheet ja monilapsiset perheet, että niin kuin sanoin aiemmin, lapset ovat Suomeen todella tervetulleita ja tämän hallituksen kauden alussa heti teimme korotuksia monilapsisten perheiden lapsilisiin. Se oli mielestäni tärkeä päätös.

Sitten tähän asumistukikysymykseen: Asumistukimenot ovat Suomessa kasvaneet viime vuosina todella paljon, ja hallitus kohdentaa julkisen talouden säästöjä myöskin asumisen tukiin. Nämä päätökset on pyritty tekemään tavalla, jossa sitä tukea kohdennetaan sitä kaikkein eniten tarvitseville, ja tämän päätöksen osana on se, että omistusasunnot eivät enää ole asumistuen piirissä. Tällä päätöksellä pyritään siis siihen,

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

että varallisuus otetaan paremmin huomioon. Eduskunnan käsiteltäviksi ovat tulossa vielä tänä syksynä myöskin ne päätökset, mitä tulee tähän varallisuusharkintaan ja siihen, miten tukea kohdennetaan sitä kaikkein eniten tarvitseville, koska on selvää, että näissä julkisen talouden oloissa säästöjäkin täytyy tehdä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys vesihuoltolain uudistuksesta (Laura Meriluoto vas)

Suullinen kysymys SKT 168/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. — Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.51 **Laura Meriluoto vas:** Arvoisa puhemies! Kun Kataisen hallitus aikoinaan päätti myydä Fortumin sähköverkot pääomasijoittajille, oli vasemmistoliitto ainoa puolue, joka hallituksessa tätä vastusti, ja näiden kauppojen hinta onkin sittemmin tullut suomalaisille kuluttajille valitettavan selväksi. No, nyt tätä samaa virhettä ollaan toistamassa, [Välihuutoja oikealta] kun hallituksen luonnoksessa uudeksi vesihuoltolaiksi jätetään ovi auki yksityistämislle. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Näin, vaikka täällä eduskunnassa yksimielisesti hyväksyttiin tämä vasemmistoliiton aktiivien tekemä todella suuren suosion saanut kansalaisaloite vesihuollon pitämiseksi kokonaan julkisessa omistuksessa. Arvoisa ministeri Essayah, miksi tällainen mahdollisuus vesihuollon osuuskien myynnistä on jätetty tähän luonnokseen? Aiotteko te korjata tämän virheen, ja jos aiotte, niin millä aikataululla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä. [Veronika Honkasalo: Nyt syytetään Marinin hallitusta!]

16.52 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä hallitus nimenomaan estää vesihuollon yksityistämisen. [Välihuutoja] Meidän hallitusohjelman kirjauksessa lukee selkeästi: ”Vesihuollon toiminta turvataan ja vesivarat pidetään kansallisissa käsissä.” Nyt edustaja Meriluoto ei ymmärrä sitä, että nykytilanne on se, että tällä hetkellä kunta voi halutessaan myydä aivan kaiken kenelle tahansa, [Välihuutoja] ja tätä nimenomaisesti hallitus lähtee nytten torppaamaan.

Sen lisäksi vielä täytyy edustaja Meriluodon muistia virkistää siitä, että viime hallituskaudella yksimielinen maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö totesi, että ”nykyistä tilannetta vastaava pienehkö yksityinen vähemmistöomistus on syytä mahdollistaa tulevaisuudessakin”. [Oikealta: Oho!] Eduskunnan tahtotila, jossa teidän puolueenne, vasemmistoliitto, on ollut hallituksessa, [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] on siis antanut ohjeet, että on edelleenkin mahdollistettava pienimuotoinen yksityinen omistaminen. [Välihuutoja] Eli tällä ohjeistuksella, mikä edellisen... [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] — Anteeksi, herra puhemies, täällä on niin paljon meteliä, ettei saa

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

ääntänsä kuuluviin. — Tällä ohjeistuksella, mikä edellisen hallituksen johdolla on tehty, on lähdetty tekemään lainsäädäntöesitystä, joka on siis tällä hetkellä vasta lausuntokierroksen läpikäynyt. Me tulemme hyvin tarkasti tarkastelemaan perustuslakiasiantuntijoiden lausunnon perusteella, onko mahdollisuus kiristää siitä, mitä edellinen hallitus on ollut säätämässä ja mahdollistamassa, koska meidän tahtotilamme nimenomaan on se, [Puhemies koputtaa] että me haluamme pitää vesihuollon julkisessa omistuksessa. [Puhemies koputtaa] Me emme halua yksityistää sitä tavalla, [Puhemies: Kiitoksia, nyt minuutti on kulunut, ministeri Essayah!] jota edellinen hallitus oli mahdollistamassa. [Välihuutoja]

2.6. Suullinen kysymys vesihuoltolain uudistuksesta (Petri Huru ps)

Suullinen kysymys SKT 169/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Tähän aiheeseen liittyen edustaja Huru, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.54 **Petri Huru ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Perussuomalaisille on tärkeää, että vesivarat pysyvät suomalaisissa käsissä. Edellinen hallitus ei hoitanut tätäkään asiaa kuntoon, ja tällä hetkellä on mahdollista myydä vesiyhtiö jopa sataprosenttisesti. [Eduskunnasta: Oho!] Vesi ei saa joutua ulkomaisiin käsiin. Siksi tämä hallitus toimii ja puuttuu asiaan kiristämällä lainsäädäntöä.

Olisi hyvä, ettei oppositio levitä harhaanjohtavaa tietoa vesihuoltolain uudistamisesta. Tässä on kyse hallituksen täysin selkeästä linjasta. Vesihuollon toiminta turvataan ja vesivarat pidetään nimenomaan kansallisissa käsissä. Nykytilan jatkuminen sen sijaan voisi johtaa katastrofiin. Valmistelussa oleva laki kieltäisi enemmistöomistusten myymisen kaupallisille yksityisille toimijoille — siis kieltäisi. Kunnille puolestaan halutaan antaa etuosto-oikeus nykyisiin yksityisiin vesilaitoksiin.

Arvoisa puhemies! Kysyn arvoisalta maa- ja metsätalousministeriltä: [Puhemies koputtaa] voisitteko edelleen oikaista tätä opposition levittämää väärää tietoa ja kertoa, että hallitus etenee tässäkin asiassa suomalaisten etu edellä? [Välihuutoja — Krista Kiuru: Mites tuo Essayah on ihan eri rintamassa sitten?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Hyvät edustajat! Pyydän hillitsemään tätä meteliä sekä silloin kun edustajat esittävät kysymyksiä että silloin kun ministerit vastaavat niihin kysymyksiin. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

16.56 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Rauhoitutaan todellakin kaikki, koska tämä hallitus nimenomaisesti estää sen vesihuollon yksityistämisen. [Välihuutoja] Nykytilanne on se, että kunta voisi halutessaan myydä ihan kaiken ja kenelle tahansa, ja siksi tarvitaan kiristävää

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

lainsäädäntöä. Sen tähden me tällä hetkellä eduskunnan edellisen hallituskauden mukaisen tahtotilan mukaisesti katsomme, miten pystymme säätämään sen lainsäädännön, koska eduskunnan tahtotilassa on tuotu esille, että ehdoton myyntikielto ei olisi ollut sen eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnön mukainen eikä myöskään sen ponnen mukainen, mikä oli siinä mietinnössä, jossa käskettiin juurikin kunnallisen itsehallinnon kohdalta tätä asiaa tarkastella.

Tämä hallitus tulee varmistamaan sen, että vesihuoltoa ei yksityistetä. Valitettavasti edellistä hallitusta tämä asia ei kiinnostanut, ja meillähän Suomessa on jo jonkin verran vesihuoltoa, [Puhemies koputtaa] jossa on myöskin yksittäisiä osakeyhtiöitä mukana omistuksessa. [Välihuutoja]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys vientivetoisesta palkkamallista (Tere Sammallahti kok)

Suullinen kysymys SKT 170/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Sammallahti, olkaa hyvä. [Hälinää — Puhemies koputtaa] — Puheenvuoro on seuraavaksi edustaja Sammallahtella.

Keskustelu

16.57 Tere Sammallahti kok: Kiitos, arvon puhemies! Mukava puhua, kun edustaja Kurvisenkin kädet ovat jo laskeutuneet. [Naurua] — Yksi Suomen menestyksen kulmakivistä ovat kilpailukykyiset, työllistävät ja kasvua luovat yritykset. Hallituksen uudistus sovittelujärjestelmän kehittämisestä parantaa sovittelijan edellytyksiä turvata suomalaisten yritysten kilpailukykyä ja vahvistaa lainsäädännön keinoin sitä viennin linjaa, jota sovittelijat ovat tukeneet jo 1960-luvulta asti. Työmarkkinaosapuolilla on jatkossakin täysi vapaus sopia palkankorotuksista ja niiden kohdennuksesta, ja myös sovittelija voi jatkossakin esittää kohdennuksia työvoimapula-aloille tai palkkatasa-arvon edistämiseksi. Opposition kiihkeä pelottelu ei näitä tosiasioita miksiäkään muuta. Arvoisa valtiovarainministeri Purra, kuinka tärkeänä pidätte sovittelujärjestelmän uudistamista ja muita hallituksen tekemiä rakenneuudistuksia suomalaisten yritysten kilpailukyvyille, julkisen sektorin palkanmaksukyvyille, talouskasvulle ja koko suomalaisen hyvinvoinnin rahoittamiselle? Onko Suomella varaa jättää nämä uudistukset tekemättä, kuten oppositio vaatii?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.59 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitukselta monesti vaaditaan toimia esimerkiksi kasvun edistämiseksi. Hallitus ja valtio voi huolehtia siitä, että yritysten ja tässä tapauksessa vientisektorin

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

toimintaedellytykset ja se pelikenttä ovat sellaisia, että ne kannustavat kasvuun. Kasvu, jota me haemme, tapahtuu nimenomaan siellä yksityisellä sektorilla.

Vientisektorin kilpailukyky hyvin pitkälle määrittää sen, mikä on julkisen sektorin ja julkisen talouden kantokyky, ja siinä mielessä nimenomaan vientisektorin ja yritysten kilpailukyky hyvin pitkälle määrittää esimerkiksi työmarkkinoille tehtäviä uudistuksia. Tämä päänavaus, jota vientipuolelta edellytetään, on tässä maassa enimmäkseen aina toteutunutkin. Ei tosin aina.

Kun mietitään hyvinvointijärjestelmän rahoitusta ja julkisen talouden kantokykyä, jotka on kirjattu hallitusohjelmaankin, esimerkiksi tämän vientipalkkamallin uudistamisen yhteyteen, niin nämä ovat juuri sinne ytimeen meneviä asioita, joista meidän pitää olla kiinnostuneita. Me haluamme, [Puhemies koputtaa] että sekä Suomen vientisektori että yritykset ovat kilpailukykyisiä. [Puhemies koputtaa] Toki tähän vaikuttaa moni muukin asia, esimerkiksi yhteisöverokanta, yritys- ja pääomaverojärjestelmä, ja niin edelleen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Siirrymme päiväjärjestyksen muihin asioihin.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi merituulivoimasta talousvyöhykkeellä ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 147/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen.

Ja ennen kuin annan puheenvuoron ministeri Mykkäselle, pyydän edustajia käymään muut, etenkin äänekkäät keskustelut salin ulkopuolella. — Ministeri Mykkänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.01 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sähkö pyörittää Suomea, niin taloutta kuin kotitalouksia. Eilen ja tänään olemme saaneet nauttia siitä, että sähkö maksaa korkeintaan muutaman sentin kilowattitunnilta, mutta ei tarvitse mennä kuin maanantaihin, kun hinnat olivat monikymmenkertaisia.

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

Perus- ja säättövoimaa tarvitaan lähivuosina rutkasti lisää. Siinä teemme töitä rakentamalla puhtaan jouston huutokaupamallia, edistämällä ydinvoimaa ydinvoimalainsäädännön uudistuksella ja neuvottelemalla myös rahoitusratkaisuja näihin investointeihin.

Nyt käsillä olevan hallituksen esityksen tavoite on se, että 15 vuoden päästä meillä on huomattavasti nykyistä suurempi sähköjärjestelmä, joka on nykyistä vakaampi, puhdas ja edullinen. Meillä on mahdollisuus meidän ulkomeren eli talousvyöhykkeen aluetta hyödyntäen itse asiassa koko Suomen tämän päivän sähköntuotannon kokoisiin määriin uutta sähköntuotantoa. Ja kuten moni huomaa, merellä tuulee ja merellä tuulee vakaammin, ja tästä syystä myöskin sähkön hintavaihtelut nimenomaan ulkovesien tuulivoiman avulla ovat luonteeltaan jo nykyistä pienempiä.

Esitämme uutta mallia talousvyöhykkeen merituulihankkeiden käsittelyyn ja vauhdittamiseen, koska tällä hetkellä nykyinen talousvyöhykelainsäädäntö ei huomioi mahdollisuuttakaan energiankäyttöön, jolloin meillä ei ole oikeastaan mallia, jolla pitäisi laittaa järjestykseen hyödyntämisoikeushakemukset talousvyöhykkeellä. Esitämme tällä lailla säädettävää mallia, jossa valtioneuvosto valitsisi ne alueet, joilla lähdetään liikkeelle meri-energian saamiseksi suomalaisten käyttöön. Energiavirasto tämän jälkeen kilpailuttaa valtioneuvoston aluepäätöksen yhteydessä päätetyillä puitekriteereillä näille alueille kohdistuvat hyödyntämislupamahdollisuudet yhtiöiden välillä. Ja tämän jälkeen sitten voittajalla on mahdollisuus hakea valtioneuvostolta erillistä hyödyntämisoikeutta, johon sitten sisältyy vielä erilliset ehdot muun muassa kalastuksen, meriliikenteen ja ympäristökäyttäjien huomioidessa.

Selkeä, reilu, avoin, demokratiaan nojautuva menettely on tärkeä, jotta toisaalta saamme investoijille selkeät pelisäännöt ja sitä kautta puhtaan energian suurhankkeita liikkeelle eri puolille Suomea ja toisaalta varmistamme sen, että luonnonvarojamme, myös meidän ulkomeritilaa, käytetään oikeudenmukaisesti ja huomioiden muut alueidenkäytön tarpeet.

Tämän esityksen myötä merituulivoimahankkeiden toteutumisen todennäköisyys ulkomerialueille, siis myös kauemmas asutuksesta kuin aluevedet ovat, kasvaa. Joka tapauksessa on selvää, että puhumme tulevien vuosikymmenten asioista. Nämä ovat pitkiä valmisteltavia investointihankkeita. Puhumme tulevaisuuden asioista, mutta ehkä voi sanoa samaan tapaan kuin 15 vuotta sitten: tuntui kaukaiselta, kun rakennettiin tuulivoiman lainsäädäntöä ja sen kasvuvaiheen syöttötariffeja, että siitä tulisi merkittävä asia. Tänä päivänä kuitenkin maatuulivoima on vuositasolla jo meidän toiseksi suurin sähköntuotantomuoto ja hyvin monina päivinä, kuten tänään, se tärkein, aina kun tuulee.

Kilpailutetuista alueidenkäyttöoikeuksista tässä esitetyssä lakisääteisessä mallissa voisi tulla myös suoria, merkittäviäkin tuloja valtiolle ja niille tahoille, joille myöhemmin kiinteistöverolainsäädännön uudistuksessa päätetään näitä ulkomerialueiden verotuloja ohjata. Ennen kaikkea kuitenkin tämän lain tarkoitus on toisaalta turvata Suomen teollisuuden sähköistymisen mahdollisuus, työpaikat, kilpailuetu tässä suhteessa Keski-Eurooppaan pitkällä aikavälillä ja toisaalta suomalaisten omien kotitalouksien sähkönkäytön riittävä takaaminen. Hankkeiden myötä saadaan todella suuria määriä uusiutuvaa sähköä ja houkutellaan teollisia investointeja Suomeen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

17.05 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen tavoitteena on edistää merituulivoimaa, selkeyttää talousvyöhykkeen merituulivoimahankkeita koskevaa sääntelyä ja varmistaa, että oikeudet merituulivoiman hyödyntämiseen myönnetään tasapuolisella, läpinäkyvällä ja ennakoitavalla tavalla. Merituulivoiman rakentaminen ei ole Suomessa vielä taloudellisesti kannattavaa, mutta tilanteen odotetaan muuttuvan merituulivoimateknologian kehittyessä. Hankekehittäjien kiinnostus Suomen talousvyöhykkeeseen on ollut laajaa. Tutkimuslupia talousvyöhykkeille on myönnetty. Hyödyntämisoikeushakemukset on toistaiseksi hylätty.

Hallituksen esityksen arvioidaan lisäävän merituulivoimahankkeiden toteutumisen todennäköisyyttä ja parantavan markkinan kilpailullisuutta ja avoimuutta. Lainsäädännöllä edistettäisiin ennakoitavaa ja kannustavaa toimintaympäristöä sekä sujuvaa hankekehitystä ja rakentamista. Samalla parannetaan mahdollisuuksia sovittaa yhteen merituulivoima ja muu merialueen käyttö, kuten merenkulku ja kalastus.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on yhteensovittaa aluevesien ja talousvyöhykkeen menettelytapoja. Suomen talousvyöhykkeellä ei toistaiseksi ole energiantuotantoa. Merituulivoimahankkeita vasta suunnitellaan alueelle. Sääntely on nykyisellään puutteellista. Oikeustila esimerkiksi kiinteistöveron soveltumisesta talousvyöhykkeellä on tällä hetkellä epäselvä. Kukaan ei omista talousvyöhykettä. Hallitus valmistelee valtiovaraministeriössä kiinteistöveroa talousvyöhykkeelle, kuten ministerikin tässä asiaan viittasi. Hankkeiden paikallista hyväksyttävyyttä vahvistetaan ohjaamalla osa verotulosta kuntiin, joille kohdistuu alueellista haittaa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen mukaan valtioneuvosto voisi valita talousvyöhykkeeltä merituulivoimakäyttöön soveltuvia alueita ja tehdä päätökset niiden kilpailuttamisesta. Talousvyöhykkeen taloudellisen hyödyntämisen yksinoikeus on Suomen valtiolla. Uusi menettely olisi kolmiosainen.

Ensimmäinen osa: valtioneuvosto valitsisi merituulivoima-alueet ottaen huomioon yhteiskunnan kokonaisedun.

Toiseksi: alueiden kilpailutukset järjestäisi Energiavirasto. Kilpailutuksen voittaja valittaisiin sekä tarjotun hinnan että laadullisten tekijöiden perusteella. Laadulliset tekijät voivat koskea tarjoajan kokemusta, taloudellista tilaa, osaamista ja muuta kykyä edistää hanketta, hankkeen ympäristövaikutuksia, hankkeen hyväksyttävyyden edistämistä, energijärjestelmän joustavuuden edistämistä, turvallisuutta sekä EU-sääntelyssä edellytettäviä asioita. Kilpailutusmallin ansiosta voitaisiin vaikuttaa siihen, että alueiden käyttöoikeudet saavat yritykset, joilla on kyky toteuttaa hanke. Tavoitteena on varmistaa, että oikeudet merituulivoiman hyödyntämiseen myönnetään tasapuolisella, läpinäkyvällä ja ennakoitavalla tavalla.

Kolmas kohta: Kilpailutuksen voittaja saisi yksinoikeuden hakea valtioneuvostolta hyödyntämislupaa tietylle alueelle. Hyödyntämislupa antaisi määräajaksi yksinoikeuden tehdä tutkimuksia kyseisellä alueella ja hyödyntää sitä hankkeeseen. Hyödyntämislupa ei vielä tarkoittaisi varmuutta hankkeen toteutumisesta, koska se edellyttää myös muita lupia. Esityksellä tarkennettaisiin myös sitä, mitä kansallista lainsäädäntöä Suomen talousvyöhykkeellä sovelletaan.

Arvoisa puhemies! Ehdotetun lain katsotaan lisäävän merituulivoimahankkeiden toteutumisen todennäköisyyttä talousvyöhykkeellä, minkä takia myös ympäristövaikutukset lisääntyvät. Ympäristövaikutuksia aiheutuu talousvyöhykkeen tutkimisesta sekä merituulivoimaloiden rakentamisesta, toiminnasta ja purkamisesta.

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

Kilpailutuksessa voidaan laadullisten tekijöiden asettamisen ja painotusten kautta vaikuttaa hankkeen ympäristövaikutuksiin. Tutkimustietoa merituulivoiman ympäristövaikutuksista on vain rajoitetusti saatavilla, ja kansainvälistä tutkimusta ei voida monin osin suoraan soveltaa, koska olosuhteet ovat erilaiset.

Lakiehdotukseen tuli erittäin kattavasti lausuntopalautetta. Pääosin lakiehdotusta kannatettiin, ja sen katsottiin toteuttavan hallitusohjelman kirjausta eli selventävän pelisääntöjä talousvyöhykkeellä. Esille tuotiin myös monia huolenaiheita. Pääosin ne liittyivät merituulivoimahankkeiden vaikutusarviointiin sekä kilpailutuksen yksityiskohtiin. Lausunnoissa nostettiin esille, että hankkeiden kumulatiiviset yhteisvaikutukset vesiluontoon, etenkin kalastoon, kalojen kutualueisiin sekä vaelluskalojen vaellusreitteihin, linnustoon, hylkeisiin, merivirtauksiin, jäänmuodostukseen sekä maa-alueiden luontoon tulee selvittää kattavammin. Lausuntojen perusteella lakiesitystä onkin syytä vielä tarkentaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

17.10 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys merituulivoiman pelisääntöjen selkeyttämiseksi on tervetullut. Sääntöjä selkeyttämällä parannetaan merituulivoimatoimijoiden toimintaympäristön ennakoitavuutta ja siten investointivarmuutta. Tavoitteena on, että merituulivoimahankkeille on toimiva kehikko pitkälle tulevaisuuteen. Merituulivoimahankkeet ovat valtavan kokoisia, me tiedämme sen. Ne ovat pitkäkestoisia hankkeita, ja onkin järkevää etsiä tarjolla olevista hankkeista ne kaikista varhimmat, jotta emme hukkaa vuosia sellaisille jättihankkeille, jotka eivät todellisuudessa olisi toteuttamiskelpoisia ja joiden hyödyt tällöin jäisivät Suomelle saamatta. Tämän laatunäkökulman ottaminen hallituksen esityksessä mukaan on järkevää.

Miksi me tarvitsemme merituulivoimaa? Fossiilisista polttoaineista luopuminen on ilmastonmuutoksen torjumisen ensisijainen toimi, ja me tarvitsemme lisää uusiutuvan energian tuotantoa myös Suomeen. Merituulivoima myös tuottaa energiaa maatuulivoimaa tasaisemmin, ja tuulivoimaloiden tehot merellä ovat suuria. Fossiilisista polttoaineista luopumisen lisäksi uusiutuva energia tarjoaa Suomelle suuret mahdollisuudet vihreän siirtymän investointien houkuttelussa ja uusien työpaikkojen synnyttämisessä Suomeen.

Merituulivoimassa on kuitenkin huolehdittava myös luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta: Itämeren herkkä luonto, sen kalakannat ja merellä elävät sekä siellä muuttavat linnut on otettava huomioon tuulivoiman sijoittamisessa ja toiminnan luvittamisessa. Olen itse kysellyt tapaamiltani asiantuntijoilta, onko meillä tällä hetkellä tarpeeksi tietoa Itämeren luonnosta, jotta voimme tehdä luonnon kannalta riittäviä rajauksia, ja vastaus yleensä on, että tietoa ei ole riittävästi ja että etenkin tietoa useiden eri hankkeiden kumuloituvista vaikutuksista eli yhteisvaikutuksista ei vielä pystytä ottamaan riittävästi huomioon. Koska merituulivoimahankkeiden toteuttamiseen menee vielä vuosia, onkin hyvä aika käyttää tätä välissä olevaa aikaa siihen, että me varmistamme luonnon monimuotoisuuden säilymisen Itämerellä. Nyt tehtävä työ voi itse asiassa nopeuttaa näiden hankkeiden toteutumista sitten, kun hankkeet siirtyvät lupavaiheeseen. Olen ymmärtänyt, että ympäristöministeriö onkin tilannut kaksi laajaa linnustoraporttia tätä työtä tukemaan, ja niiden julkaisun aikataulusta olisikin hyvä kuulla ministeriltä.

Joka tapauksessa tämä lakihanke on tervetullut, ja loppuun haluan vielä sanoa, että Suomen täytyy tehdä määrätietoisesti työtä myös sen eteen, että lisääntyvän uusiutuvan

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

energian potentiaali hyödynnetään meillä Suomessa emmekä päädy vain energiantuottajaksi, jolloin hyödyt pidemmälle jalostetuista tuotteista valuisivat Suomen ulkopuolelle. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

17.13 **Janne Jukkola kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Merituulivoima tarjoaa Suomelle ainutlaatuisen mahdollisuuden sekä energiatuotannon kasvattamiseen että teollisuuden sähköistämisen edistämiseen. Toteutuessaan tämä on avain puhtaan teollisuuden investointien toteutumiseen Suomessa.

Vaikka merituulivoima on toistaiseksi ollut Suomessa vähäisessä käytössä, sen potentiaali on valtava. Fingridin mukaan voimme tuottaa jopa lähes koko nykyisen sähkönkulutuksen verran sähköä pelkästään merituulivoimalla vuoteen 2035 mennessä. Tämä ei ole vain mahdollisuus vaan myös välttämättömyys, jos aiomme saavuttaa tavoitteemme puhtaan siirtymän ja teollisuuden sähköistymisen osalta.

Puhtaan siirtymän investoinnit, kuten esimerkiksi terästeollisuuden päästövähennykset ja vedyn tuotanto, edellyttävät merkittävästi lisää uusiutuvaa energiaa. Merituulivoima voisi olla keskeinen ratkaisu näihin tarpeisiin. Se ei tarjoa ainoastaan uutta energiaa vaan myös mahdollisuuden kehittää puhdasta teollisuutta ja luoda uusia työpaikkoja ja ennen kaikkea saada aikaan kipeästi kaivattua talouskasvua.

Lisäksi merituulivoiman tasainen tuotanto merialueilla tekee siitä houkuttelevan vaihtoehdon maatuulivoiman rinnalle. Onkin erinomaista, että merituulivoiman edistämistä käsitellään nyt eduskunnassa. Samalla on kuitenkin syytä painottaa, että aika on käymässä vähiin. Tarve uusille puhtaaseen energiaan pohjautuville investoinneille kasvaa jatkuvasti, ja kilpailukykyiset energiaratkaisut ovat keskeisessä asemassa Suomen teollisuuden ja talouden tulevaisuuden kannalta. Nyt on tärkeä toimia ripeästi, jotta voimme hyödyntää nämä valtavat mahdollisuudet ja edistää siirtymää kohti vähähiilistä yhteiskuntaa. Kiire on todellinen, ja meidän on varmistettava, että puhdas energia on tulevaisuudessa Suomen vahva kilpailuvaltti niin kotimaassa kuin kansainvälisillä markkinoilla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

17.16 **Juha Viitala sd:** Arvoisa puhemies! Vihdoin tuodaan saliin eduskunnan käsittelyyn uudistus, joka on todella tarpeen ja joka edistää vihreää siirtymää. Kiitos siitä ministerille. Suomen talousvyöhykkeen alueiden hyödyntäminen kiinnostaa laajalti kotimaisia ja ulkomaisia merituulivoimatoimijoita. Suomessa oleva teollisuus ja sen uudistuminen tarvitsevat valtavan määrän puhtaasti tuotettua energiaa, jota merituulivoima nimenomaan on. Merituulivoiman lisääminen on yksi askel lähemmäs muun muassa vetylaitosinvestointien mahdollisuuksia.

Elinkeinoelämän keskusliiton Suomen vihreiden investointien dataikkunan mukaan esiselvitys- ja suunnitteluvaiheessa olevien merituulivoimahankkeiden arvo on yli 100 miljardia euroa. Toivotan nämä investoinnit tervetulleiksi Suomeen. Mikäli edes osa toteutuu, niin se on merkittävä askel vihreään teollisuuteen.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää talousvyöhykkeen merituulivoimahankkeita koskevaa sääntelyä ja varmistaa, että oikeudet merituulivoiman hyödyntämiseen

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

myönnetään tasapuolisella, läpinäkyvällä ja ennakoitavalla tavalla. Merituulivoiman rakentamisen pelisääntöjen selkeyttäminen talousvyöhykkeellä on lähtökohtaisesti hyvä asia, ja esitys on tärkeä ja selkeyttää toimintaa Suomen talousvyöhykkeellä. Hallituksen tavoite tässä yhteydessä edistää ennakoitavaa ja kannustavaa teollisuuden toimintaympäristöä sekä sujuvaa hankekehitystä ja rakentamista niin talousvyöhykkeellä kuin aluevesilläkin on oikein kannatettava.

Arvoisa puhemies! Puhtaan energian hankkeista käydään kovaa kilpailua, ja Suomen tulee pystyä tekemään ratkaisuja, jotka tukevat sitä, että olemme houkutteleva investointikohte tuulivoimalle. Odotan huolellista mutta ripeää valiokuntakäsittelyä, ja sääntely tulee saada voimaan joutuisasti sekä toteuttaa kilpailutukset viivytyksettä. Näin voimme luoda mahdollisuuksia siihen, että saamme kotiutettua vihreän siirtymän mahdollistavat investoinnit Suomeen.

Tämän asian yhteydessä on hyvä ottaa esiin myös se, että tarvitsemme pitkäjänteistä, selkeää näkymää tukevaa teollisuuspolitiikkaa yli hallituskausien. Puhun mielelläni 10—15 vuoden ikkunasta, eli kärsivällisyyttä tarvitaan, mutta pelikentällä on oltava koko ajan aktiivisesti mukana. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

17.19 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Merituulivoimaa on tärkeää edistää, ja tämä on sinällään kannatettava esitys. Muutama huomio kuitenkin.

Ajattelen, että alueiden valinnassa, hankkeiden suunnittelussa sekä hankkeiden kilpailutuksissa ja lupaprosesseissa on huolehdittava, että ympäristövaikutukset minimoidaan ja että valintakriteereissä painotetaan meriympäristön suojelua. Ympäristövaikutuksia aiheutuu talousvyöhykkeen tutkimisesta, aiheutuu merituulivoimaloiden rakentamisesta, toiminnasta ja purkamisesta, ja näitä negatiivisia vaikutuksia voi kohdistua meriluontoon, lintuihin, kaloihin, merinisäkkäisiin ja laajasti näin. On selvää, että nämä negatiiviset ympäristövaikutukset voivat olla tosi merkittäviäkin, mutta haasteena tässä on, kuten kuulimme, että näistä on verraten vähän tutkimustietoa. Tämän hallituksen esityksenkin mukaan näiden hankkeiden lisääntyminen tulee johtamaan myös lisääntyneisiin ympäristövaikutuksiin. Ja totta kai samalla me tiedostamme sen, että nämä ilmastovaikutukset sitten ovat positiivisia, ja senhän takia merituulivoimaa edistetään, jotta tämä energiamurros etenisi ja sillä olisi positiivinen vaikutus meidän ilmastotavoitteisiin.

Mutta miten näitä hankkeiden ympäristövaikutuksia voisi vähentää? On nostettu esille, että esimerkiksi alueiden valintaprosessissa olisi tehtävä kattava suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi eli tämä sova, niin että aluevalinnassa sitten onnistuttaisiin myös välttämään näitä alueita, joilla nämä negatiiviset vaikutukset ovat suuret. Sitten toinen kokonaisuus on tosiaan se, että voidaan asettaa näitä laadullisia tekijöitä ja painotuksia kilpailutuksessa sekä antaa näitä ympäristöön liittyviä lupaehtoja. Lisäksi on arvioitu, että sekin, että hyödynnettävän merituulivoima-alueen valitsisi tämän uuden lain myötä valtioneuvosto eikä hankekehittäjä, voisi parantaa sitten mahdollisuuksia huomioida ympäristö näissä aluevalinnoissa.

Ja erityisesti nostaisin vielä esille sen, mikä täällä jo mainittiin, eli nämä hankkeiden kumulatiiviset yhteisvaikutukset ja tämän haasteen siitä, että näistä yhteisvaikutuksista on puutteellisesti saatavilla tietoa.

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

Eli ehkä toivoisinkin, että ministeri voisi vielä kommentoida näitä ympäristövaikutuksia, niiden minimointia ja sitten tätä tutkimustiedon tarvetta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

17.22 Johan Kvarnström sd: Arvoisa puhemies, ärade talman! Merituulivoiman pelisääntöjen selkeyttäminen Suomen talousvyöhykkeellä on hyvä tavoite, ja tämä esitys voi selkeyttää toimintaa näillä alueilla. Siksi tämä on tervetullut esitys. Hallituksen tavoite edistää ennakoitavaa ja kannustavaa toimintaympäristöä sekä sujuvaa hankekehitystä ja rakentamista niin talousvyöhykkeellä kuin aluevesilläkin on kannatettava.

Tarvitsemme lisää uusiutuvaa energiaa ja reilua vihreää siirtymää, jotta pystymme torjumaan ilmastomuutosta ja tekemään osuutemme. Viimeisin esimerkki äärimmäisistä sääilmiöistä ilmastomuutoksen seurauksena on hurrikaani Milton, joka tällä hetkellä aiheuttaa pahoja vahinkoja Floridassa.

Tässä siirtymäkokonaisuudessa tuulivoiman merkitys on iso — niin on merituulivoimankin. Jotkut merituulivoimahankkeet maailmalla ovat myös vastatulessa ja herättävät paikallista kritiikkiä, toiset taas saavat hyväksyntää.

Arvoisa puhemies! Ahvenanmaan merialueilla on vahvaa potentiaalia vihreälle energialle. Tämä alue ei ole mukana tässä esityksessä, mutta yhteistyön merkitys Ahvenanmaan kanssa on erittäin tärkeää, ja meidän pitää yhdessä etsiä ratkaisuja niihin esteisiin, jotka tällä hetkellä ovat olemassa liittyen esimerkiksi sähkön kantaverkkoon koskien Ahvenanmaan mahdollisia merituulivoimahankkeita tulevaisuudessa.

Ärade talman! Den här propositionen är välkommen och har målsättningar som är lätta att omfatta. Vi stödjer grundprincipen och får återkomma till detaljer under utskottsbehandlingen till exempel vad gäller miljökonsekvensbedömningar.

En viktig fråga som inte är med i just denna proposition men förhoppningsvis i någon kommande gäller Åland. I frågor om havsvindkraft behövs ett tätt samarbete med Åland vars havsområden har stor potential för förnybar energi. Ålands landskapsregering har bland annat i ett utlåtande till Fingrids remissbegäran rörande havsbaserad vindkraft framfört den potential för havsbaserad vindkraftsproduktion som finns på Åland och att den även borde kunna ingå i de lösningar för inkoppling av vindkraftsparker till havs som framarbetas här i riket, som man säger på Åland. Alltså på klarspråk: Åländsk havsvindkraft borde garanteras rätt att ansluta sig till Fingrids stamnät. Det vore en vinnvinnsituation men lär kräva lagändring. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto, olkaa hyvä.

17.25 Ville Kaunisto kok: Arvoisa herra puhemies! Täällä on ollut erinomaisia puheenvuoroja jo kyseisestä aiheesta eli merituulivoima talousvyöhykkeellä -hallituksen esityksestä.

Ehkä aloitan siitä suuresta kuvasta, missä elämme maailmanajassa, jossa taloudesta on tehty ase ja sitä hyväksikäytetään etenkin suurten maiden erinäköisin valtioneuvonkimenetelmin, joilla houkutellaan investointeja omiin maihin. Eli siis rahalla houkutellaan investointeja, suuria investointeja, ympäri maailman, ja tässä kisassa luonnollisesti Suomi on aika haasteellisessa tilanteessa, kun puhutaan pienestä,

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

velkaantuneesta Suomesta. Meidän täytyy etsiä joitain muita vahvuuksia. Meidän vahvuutemme on ehdottomasti puhdas, riittävä ja edullinen sähkö ja energia, ja mielestäni tämä hallituksen esitys on nimenomaan vastaus tähän kysymykseen. Ja kuten ministeri täällä totesi, tämä ei ole mikään huomispäivän ratkaisu vaan tämä on pitkän ajan ratkaisu, mutta kun kysymys on isoista, miljardien investoinneista, niin silloinhan investorit totta kai katsovat pitkälle tulevaisuuteen, minkälaista maata Suomessa rakennetaan, miten houkutteleva maa me ollaan investoinneille. Eli siinä mielessä täytyy todeta, että tämä esitys, jonka tavoite on edistää merituulivoimaa talousvyöhykkeellä siten, että selkeytetään talousvyöhykkeen merituulivoimahankkeita koskevaa sääntelyä, on enemmän kuin tervetullut asia.

Täällä keskustelussa jo nousikin esiin, että esimerkiksi Elinkeinoelämän keskusliiton dataikkunan mukaan esiselvitys- ja suunnitteluvaiheessa merituulivoimahankkeiden arvo oli jopa 100 miljardia euroa. Tämä on merkittävä asia, ja tässä ajurina on se, että teknologinen kehitys, tuulivoiman rakennuskustannusten lasku sekä suuri sähköntuotantopotentiaali ovat lisänneet merituulivoimaan kiinnostusta. Ja tässä keskeistä on ennen kaikkea se, että tämä kaikki kiinnostus pitäisi nyt saada kanavoitua investoinneiksi, koska sitä me Suomeksi kipeästi tarvitaan.

Ehkä muutamat kulmat, jotka eivät niin voimakkaasti tässä ole nousseet esiin ja jotka haluaisin vielä nostaa tukemaan tätä hallituksen esitystä, ovat, että kun puhutaan tuulivoiman ja merituulivoiman mahdollistamisesta, niin puhutaan myös huoltovarmuuden parantamisesta ja omavaraisuuden vahvistamisesta. Nämä eivät ole mitään pieniä asioita, millä tavalla me Suomeksi pystymme omavaraisesti energiatuotannossa toimimaan. Samalla korostan sitä, että kun puhutaan yksittäisistä suomalaisista tai suomalaisen perheen arjen kustannuksista, niin merituulivoiman vakaa sähköntuotanto näkyy lopulta myös siellä sähkölaskua alentavana tekijänä. Eli kysymys on ihan niistä jokaisen meidän arjen ja tulevaisuuden näkymistä, minkälaisessa Suomessa eletään. Eli erinomainen esitys hallitukselta. —Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

17.28 Oras Tynkkynen vihr: Kiitos, puhemies! Kaikkien edellä puhuneiden kollegoiden tavoin pidän tätä hallituksen esitystä tarpeellisenä ja kannatettavana. Hallitus on puhunut ja te, ministeri Mykkänen, olette paljon puhunut puhtaan sähkön merkityksestä, ja nyt siirrytään sanoista tekoihin. Tätä on odotettu ja kaivattu, ja tätä tarvitaan. Tätä tarvitaan sen takia, että pystymme sähköistämään teollisuutemme ja tiristämään sieltä pois fossiiliset polttoaineet ja merkittävät päästölähteet, jotta yllämme päästötavoitteisiimme, mutta tätä tarvitaan myös Suomen talouden kannalta. Niin kuin muun muassa edustajat Kaunisto ja Viitala ovat edellä todenneet, meillä on merituulihankkeita vireillä noin 100 miljardin euron verran. Tämänkokoisessa maassa puhutaan valtavista rahasummista, joista jos edes pieni osa toteutuu, niin se on merkittävä kasvusysäys Suomelle.

Edustaja Jukkola totesi aivan oikein, että kiire on todellinen. Merituulihankkeet ovat tyypillisesti aivan erityisen pitkäkestoisia, paljon aikaa vieviä, mutta tarve niillä tuotetulle puhtaalle, kohtuuhintaiselle sähkölle on hyvin pian. Ja sen takia, kun ministeri edellä puhui, että puhutaan tulevien vuosikymmenten asioista — ymmärrän, mitä ehkä ajoitte sillä takaa — kysyisin: Miten voisimme vielä vauhdittaa näitä hankkeita? Voimmeko löytää kuukauden sieltä, toisen täältä eri luvituksen ja viranomaisprosessien vaiheista, jotta

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

saataisiin näitä hankkeita eteenpäin? Voimmeko eduskuntana sitoutua siihen, että käsittelemme tämän tarpeellisen hallituksen esityksen mahdollisimman rivakasti — ja katson tässä myös edustaja Puistoa, joka on paljon vartijana talousvaliokunnan puheenjohtajana? Voiko valtioneuvosto varmistaa, että ministeriöiden päässä on riittävät voimavarat, jotta pystytään viivytyksettä viemään tätä tärkeää asiaa eteenpäin?

On perusteltua, että eri hankkeiden valinnassa tai asettamisessa jonoon otetaan huomioon ennen kaikkea laadulliset kriteerit. Tiedämme, että jotkin toimijat ovat pitemmällä omien suunnitelmiansa kanssa kuin toiset, ja kun on kiire, niin silloin tuntuisi luontevalta, että ne toimijat, jotka ovat jo valmistelleet hankkeita pykälän pitemmälle, myös huomioitaisiin tässä hankkeiden asettamisessa järjestykseen. Ehkä ministeri voi sitäkin kommentoida.

Merituulihankkeista tiedetään, että etenkin kun mennään aluevesien ulkopuolelle, niin tarvitaan hyvin pitkiä ja aika hintavia siirtoyhteyksiä, jotta saadaan se merituulipuisto kytkettyä kantaverkkoon. Se hintalappu voi olla este monille näistä hankkeista, tai vähintään hidaste. Me tiedämme myös, että monissa keskeisissä kilpailijamaissa, katsotaan vaikka Tanskaa, valtio on lähtenyt tukemaan näitten siirtoyhteyksien rakentamista eri tavoin — mekanismeja eri maissa on erilaisia. Ymmärrän hyvin, että tässä valtiontalouden tilanteessa näitten siirtoyhteyksien maksaminen investoijille julkisella rahalla ei ole varmasti se tie edetä Suomelle, mutta ehkä kysyisin: kun ministeri seurustelee paljon muiden maiden kollegoidensa kanssa, miten arvioitte Suomen kilpailukykyä merituulipuistojen houkuttelemisessa verrattuna vaikkapa Tanskan kaltaisiin toimijoihin, joilla on vissejä etuja verrattuna Suomen järjestelmään?

Edustaja Kvarnström viittasi edellä Ahvenanmaahan ja sen valtaviin mahdollisuuksiin. Meillä on tosiaan Ahvenanmaan tienoilla vireillä eri asteissa huomattavan suuria merituulihankkeita. Koska tietysti tässä salissa haluamme kunnioittaa Ahvenanmaan autonomiaa, emme lähde Ahvenanmaan asioita sen suuremmin sorkkimaan, mutta samalla on niin, että tällä potentiaalilla on valtakunnallista merkitystä ja sillä on jopa valtakunnanrajat ylittävää merkitystä, koska nämä Ahvenanmaan merituulihankkeet voivat palvella osittain myös Ruotsin puolella. Ehkä, jos ministerillä on mahdollisuus sitä hieman kosketella, kysyisin: miten tässä Suomen merituulipuistoja edistävässä työssä pidetään tämä Ahvenanmaan potentiaali mukana ja varmistetaan, että sieltä ne lupaavimmat hankkeet varmasti saadaan myös toteutukseen?

Ja, puhemies, aivan viimeisenä palaisin siihen aiheeseen, jota tässä edellä ovat jo asiantuntevasti koskettelleet muun muassa edustajat Pitko ja Kivelä. On totta, että merituulihankkeilla on huomattavia etuja verrattuna moniin muihin energiahankkeisiin, mukaan lukien maatuulihankkeet, mutta niihin liittyy myös meriluontoon liittyviä riskejä ja haasteita. On syytä varmistaa, niin tärkeitä kuin nämä hankkeet ovatkin, että ne toteutetaan tavalla, joka minimoi kaikissa tilanteissa haitat meriluonnolle, koska meillä ei ole varaa myöskään tätä meidän Itämeren ainutkertaista luontoa tarvella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä.

17.33 Matias Mäkynen sd: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille, että saimme tämän esityksen talousvyöhykkeen merituulivoimaa koskevaksi lainsäädännöksi kohtuullisen nopeasti. Tarve sille todellakin on. Varsinkin muissa Pohjoismaissa hankkeet ovat jo Suomea pidemmällä. Kun hallitus pysäytti talousvyöhykkeen merituulivoimahankkeiden

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

hankehakemukset, syntyivät pelko pitkästään viiveestä tässä käsittelyssä, mutta nyt näyttää siltä, että pääsemme kohtuullisesti eteenpäin, ja varmasti eduskunnassa voimme sitoutua siihen, että tämä käsittely viedään nopeasti eteenpäin.

Kuten tässä keskustelussa on tullut ilmi, merituulivoiman mahdollisuudet ovat Suomelle hyvin suuret. Investoinnit lasketaan kymmenien miljardien luokassa, ja tuotantokapasiteetti on ydinvoimalatasolla. Näiden hankkeiden toteutuminen edellyttää myöskin näkymää siitä, että Suomessa on kysyntää suurelle energiatuotannon lisäykselle. Siksi samaan aikaan, kun puhutaan energiantuotannon lisäämisestä esimerkiksi merituulivoiman kapasiteettia kasvattamalla, on tärkeää, että hallitus pikaisesti edistää myös energiantensiivisen teollisuuden sähköistämisinvestointeja ja toisaalta uusien sähköä käyttävien teollisten investointien toteutumista. Suomen ei pidäkään pyrkiä vain puhtaasti sähkön tai sillä tuotetun vedyn viejäksi, vaan hallituksen on huolehdittava, että energiaa käytetään Suomessa arvokkaampien tuotteiden jalostamiseen.

On tärkeää, että merituulivoimankin osalta huolehditaan näiden hankkeiden hyväksyttävyydestä. Oma osansa on sillä, että kiinteistövero tuotto ohjataan tulevaisuudessa kunnille, muuten hyväksyttävyyttä kärsii voimakkaasti ja jopa häviää. Sen sijaan, että tuulivoimasta koituvia tuloja aletaan jakaa kuntien kesken tai että tätä tasausta alettaisiin tehdä jopa takautuvasti, on hallituksen toimittava sen puolesta, että energiahankkeita voidaan edistää tasapuolisesti eri puolilla Suomea. Yhtä lailla hyväksyttävyyden kannalta on tärkeää, että hankkeiden ympäristövaikutukset arvioidaan tarkasti myös useiden hankkeiden yhteisvaikutusten osalta.

Oma kysymyksensä näiden merituulivoimahankkeiden toteutumisen kannalta on, miten meidän sähköverkkomme pysyy tarpeiden mukana, ja hallituksen onkin nyt kriittisen tärkeää huolehtia, että Fingridin kantaverkon kehittäminen etenee myös merituulivoiman näkökulmasta ennakoiden eivätkä verkon puutteet aiheuta viivästyksiä näille hankkeille.

Viimeisenä haluan kiinnittää huomiota sekä lupaviranomaisten resursseihin että osaamiseen. Useiden uusien hankkeiden ja uusien teknologioiden käyttöönoton kanssa ongelmana on ollut tietysti ensinnäkin se, että näitä lupakäsittelijöitä ei välttämättä ole ihan riittävästi, mutta myöskin se, että tätä osaamista uusien hankkeiden kohdalla aina joudutaan hankkimaan. Ja nyt kun tässä merituulivoiman kohdalla ollaan muissa maissa jo hieman pidemmällä, niin on tärkeää, että meidän lupaviranomaisemme saavat ja hakevat oppia tietysti ulkomailta mutta myöskin pystyvät palvelemaan riittäväillä resursseilla näitä yhtiöitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

17.36 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille esittelystä ja asian eteenpäinviemisestä. Tiedän, että olette intohimoinen energia-asioiden ja ympäristöasioiden puolestapuhuja, ja nämä kuuluvat ikään kuin samaan koriin.

Merituulen vauhdittaminen on erinomaisen tärkeä asia. Tiedämme, että sen rakentaminen on kalliimpaa, mutta toisaalta olosuhteet ovat tuulen suhteen parempia siellä merellä. Tarvitsemme investointeja ja, mitä tarvitsemme erityisesti, uusiutuvaa energiaa. Maalle rakennettaessa melu- ja maisemahaitat tuulivoimaloiden osalta nousevat usein esiin, ja niin kuin tässä edustaja Mäkyne edellä puhui hyväksyttävyydestä, tässäkin suhteessa näkisin, että merituulen osalta hyväksyttävyyttä on helpompi saavuttaa, koska ihmiset eivät siellä merellä asu — joskin on selvää, että Itämeri ja merialueet ovat

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

arvokkaita eikä niitäkään pidä ilman tarkkaa selvittelyä lähteä käyttämään tällaiseen rakentamiseen. Mutta kokonaisuudessa näen, että tämä on oikeasuuntainen.

Nyt jos sitten ajatellaan, että me saadaan merituulta enemmän, niin miten pitää suhtautua sitten tuulivoimaan maalla? Itseäni häiritsee näissä energia-asioissa ja uusiutuvan energian asioissa se, miten suhtaudumme luontokatoon, metsäkatoon ja uusiutuvaan energiaan, ja tässä on vähän tämmöisiä ristikkäin meneviä intressejä. Eli jos aurinkovoimaa tai tuulivoimaa rakennetaan maalle, niin käykö niin — ja usein näyttää käyvän — että alta kaadetaan metsää pois? Se on erittäin valitettavaa, ja ymmärtääkseni tulevaan alueidenkäyttölakiin sisältyy ajatus siitä, että aurinkopaneelipuistoja ei sijoitettaisi merkittävästi metsiin. Onko tämä sama ajatus tuulivoiman osalta olemassa?

Eli jos vedän yhteen: suhtaudun lämpimästi tähän esitykseen, ja toivon, että tasapaino löytyy niin, että luontokato ja metsäkato eivät uusiutuvan energian rakentamisen takia tule kysymykseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

17.39 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee puhdasta energiaa, ja merituulivoimassa meillä on suuria mahdollisuuksia. Siksi on tärkeää, että pelisääntöjä talousvyöhykkeellä toimimisen osalta nyt selkiytetään — kiitos tästä hallitukselle.

Jotta merituulivoimahankkeet voivat edetä ripeästi, on tärkeää, että ympäristövaikutukset arvioidaan huolella ja että hankkeet toteutetaan sinne, missä ne haitat ovat pienimmät. Muun muassa lausuntopalautteessa on korostettu, että alueiden valintaprosessin tulisi olla järjestelmällinen ja läpinäkyvä.

Kun hankkeita on vireillä paljon, olennaista on myös niiden kumulatiivisten vaikutusten arviointi, kuten täällä on useammassa puheenvuorossa jo nostettu esiin. Itämeren luonto on herkkä, ja meidän on pystyttävä varmistamaan, että hankkeet toteutetaan niin, että luontoa vaurioitetaan mahdollisimman vähän, ja tässä kokonaistarkastelussa olisi syytä huomioida myös aluevesille suunnitellut hankkeet. Haasteena on — tämäkin on täällä todettu — että yleisesti tiedot luontoarvoista ja tuulivoiman mahdollisista vaikutuksista esimerkiksi lintujen muuttoreitteihin ovat merialueilla oleellisesti heikommat kuin maa-alueilla. Nämä linnustoltaan sensitiiviset merialueet on tärkeää huomioida merituulivoimahankkeiden sijoittelun suunnittelussa. Haluan tässä myös korostaa, että hankkeidenkin etu on se, että nämä selvitykset tehdään etupainotteisesti ja riittävän kattavasti. Tämä linnustovaikutusten ja luonto- ja ympäristövaikutusten ennakoiva huomioiminen sujuvoittaa hankekehitystä — tähän oikeasti uskon, että näin se on.

Edustaja Pitko täällä mainitsi jo ympäristöministeriön käynnistämät linnustonselvitykset. On tosi hyvä, että ministeriössä on ryhdytty selvittämään tuulivoimarakentamisen linnustovaikutuksia, juurikin jotta nämä alueet voitaisiin sijoittaa mahdollisimman haitattomasti. Toivottavasti nämä kaikki selvitykset saadaan julkisiksi mahdollisimman pian, jotta kaikki saatavilla oleva tieto olisi käytettävissä, kun näitä hankkeita nyt kuitenkin suunnitellaan ja viedään toivottavasti kuitenkin sitten osaltaan ripeästi eteenpäin.

Itse uskon siihen, että haittojen ja hyötyjen yhteensovittaminen merituulivoiman osalta on mahdollista niin, että Suomi voi tässä myös osaltaan olla suunnannäyttävä. Mutta tämän eteen kannattaa ja täytyy nyt myös tehdä kovasti töitä, jotta me saadaan näitä hankkeita kestävästi etenemään ja osaltaan sillä tavalla vastattua Suomen hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamiseen ja myös siihen, että me saadaan vihreän siirtymän investointeja

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

houkuteltua tänne Suomeen. Kovasti kannustan tässä ministeriäkin avoimeen vuoropuheluun ja siihen, että laajasti eri sidosryhmiä osallistaen tätä prosessia viedään eteenpäin. Tietysti nyt tämä hanke on täällä eduskunnassa ja toivottavasti osaltaan sitten hyvässä järjestyksessä etenee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Annan nyt ministeri Mykkäselä viiden minuutin vastauspuheenvuoron, ja sen jälkeen tämä keskustelu keskeytetään. — Olkaa hyvä, ministeri.

17.42 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Kiitos paljon hyvistä, relevanteista huomioista, puheenvuoroista eduskunnassa ja myöskin siitä, että meillä näyttää olevan laaja tuki hallitus—oppositio-ajan yli sille, että nimenomaan ulkovesialueidemme energiapotentiaalia kannattaa suomalaisten hyväksi hyödyntää ja samalla puhtaalla sähköllä korvata fossiiliden käyttöä erityisesti teollisuuden ja lämmityksen piirissä, missä niitä vielä käytetään. Sähköntuotantohan meillä jo sinänsä on hyvin puhdasta, mutta sähköä tullaan tarvitsemaan rutkasti lisää, jos aiomme edetä myöskin ilmastotavoitteissa.

Täällä oli — hyvä niin — huolta siitä, miten voimme vielä vauhdittaa hankkeiden valintaa ja sitä kautta hankekehitystä. Todella tämä lakiesitys on tarkoitettu tulemaan voimaan nyt tammikuun alusta, ja tässä mielessä olen jo tässä vaiheessa kiitollinen niistä puheenvuoroista eri puolueista, joissa esitettiin ikään kuin tahdonilmaisua, että tässä aikataulussa myös pysyttäisiin. Tietysti eduskunta ottaa tarvitsemansa perusteellisen käsittelyn ajan, mutta toki tällä on merkitystä, että pääsisimme sitten asetuksia voimaan saattamaan ja saisimme ensimmäiset kilpailutukset jo ensi vuonna: ensinnäkin valtioneuvostossa valitsemaan alueet ja sen jälkeen Energiaviraston kilpailuttamaan.

Resursseista on keskushallinnossa, valtionhallinnossa, yllättävän usein kysymys eri asioiden aikatauluissa, mutta onneksi itse asiassa tässä asiassa — ja kyllähän se toki tarkoitti valintoja — käytimme budjettiriihessä vähäisestä lisäpanosten liikkumavarasta yhden osan siihen, että Energiavirasto sai nyt pitkään toivomiaan lisäresursseja, joissa yhtenä painopistealueena on merituulivoiman kilpailutusten järjestäminen, joka talousvyöhykkeen osalta siis tulisi Energiaviraston kontolle.

Samoin sanon tästä aikataulusta sen, että sinänsä kun keskustele hankkeiden kanssa, niin kyllä se päähaaste tällä hetkellä on hankkeiden investointikustannusten, siis pääomakustannusten ja yksinkertaisesti erilaisten laitteiden hintojen, nousu ja se kannattavuus, saadaanko investointipäätöksiä aikaiseksi, ja toisaalta sitten se, millä vauhdilla kantaverkkoyhtiö Fingrid pystyy sitoutumaan tähän valtavaan, noin miljardi euroa kappaleelta, liityntäpisteisiin liittyvään infrastruktuurirakentamiseen. Ja kun puhuttiin siitä, pitäisikö tätä kautta tukea vielä vahvemmin merituulivoimaa, niin että tuodaan ikään kuin yhteiskunnan tai Fingridin toimesta liityntä merelle asti — Suomessahan lähtökohta on ollut, että Fin-grid rakentaa maalla liityntäpisteen ja hankeyhtiö tuo merikaapelit sisään — niin tältä osin käytännössä kyse on tietysti siitä, että täytyy myös miettiä, että se sähköntuotanto tulee ikään kuin kannattavasti ja järkevästi.

Kun tässä edustaja Tynkkynen kysyi vähän kansainvälisestä vertailusta, niin sanoisin, että tiedän kollegani kanssa keskusteltuani, että Tanskassa on nimenomaan kipuilua siitä, miten Pohjanmeren hyvin suuret merituulihankkeet tältä osin rahoitetaan. Tanskalaiset eivät halua olla se osapuoli, joka rahoittaa yhteiskuntana sähkönkäyttömaksuissa,

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

verkkokäyttömaksuissa infrastruktuurin sähkölle, joka pääosin kulkisi sitten esimerkiksi Saksaan jalostettavaksi, ja sitä me emme tietysti täälläkään halua tehdä. Ruotsissa taas on, voi sanoa, vähän poukkoiltu tässä asiassa. On välillä luvattu infrastruktuuri merelle asti ja sitten se peruttu, ja tämä ei ole tietysti omiaan edistämään hankkeita. Jos jossain ollaan edellä, niin ehkä se on Pohjanmerellä Hollanti—Saksa—Tanska-akselilla. Täällä Itämerellä emme sinänsä kyllä voi sanoa olevamme erityisesti jäljessä.

Tällöin sinänsä päästään siihen, minkä esimerkiksi edustaja Mäkynen täällä sanoi, että lopulta erittäin tärkeätä on, että tämä muna—kana-ilmio ratkaisee: jos meillä syntyy näitä sähköä käyttäviä puhtaan siirtymän investointihankkeita lähivuosina, niin silloin kyllä sitten löytyy rahoitusta samalla myöskin näille pitkäaikaisille sopimuksille koskien merituulivoimahankkeiden sähkönkäyttöä, koska sitä tarvitaan sitten vihreän vedyn lähteenä vihreän sähkön käytössä esimerkiksi teräs- ja kemianteollisuudessa. Tässä suhteessa hallitus tekee nyt aika voimakkaita toimia uudella isolla miljardiluokan verohelpotuksella teollisuuden investointeihin puhtaassa siirtymässä ja myös 400 miljoonan euron erillisellä investointitukiohjelmalla nimenomaan tähän käyttävän teollisuuden puoleen.

Mitä täällä oli puhetta sitten luontovaikutuksista — edustajat Pitko, Kivelä, Elo ja muutamat muutkin — niin näitähän on äärimmäisen tärkeätä katsoa huolellisesti juuri sen takia, että voidaan luottaa siihen, että me tehdään tätä hallitusti. Tässä on aika tarkat määritelmät nyt erilaisille ympäristövaikutusten arvioinneille. Ne tulevat väistämättä viemään oman aikansa, kuitenkin siten, että nämä valituspisteet on yritetty pitää sellaisina, että ne menevät suhteellisen sujuvasti. Esimerkiksi valtioneuvosto tekee päätöksiä tietyissä asioissa juuri sen takia, että valitukset ovat suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen silloin.

Linnustoselvityksiä todella on tehty ja pyritään nyt katsomaan, miten ne saadaan resurssien puitteissa viimeistelyä. Minusta olisi hyvä mahdollisimman paljon saada viimeistelyjä ja julkaistuja selvityksiä juuri tähän julkiseenkin keskusteluun, koska luottamus on se, jolla tässä mitä suurimmassa määrin pelataan.

Kiitos myös tästä Ahvenanmaan viittauksesta. Itse asiassa viikko sitten kävin Ahvenanmaan ministerien kanssa keskustelua tästä asiasta. Tässä on juridisia haasteita, koska meidän kantaverkkoyhtiöllä ei ole nykylain pohjalta edes mahdollisuutta liittää verkkoon Ahvenanmaan merialueella olevia hankkeita, ja niissä on tietysti myös kustannusten ja tulojen jaossa eri tilanne kuin Suomen talousvyöhykkeellä. Mutta itse lähdän siitä, että tavoitteen pitää olla, että parhaat hankkeet, riippumatta siitä, missä kohtaa juridisia rajoja ne sijaitsevat, ovat ne, jotka tulevat toteutumaan, ja niille täytyy löytää sitten kokonaistaloudellisesti fiksuimmat liitännätavat.

Kun maa-alueiden hankkeista edustaja Kiuru kysyi tässä vielä, niin sanon, että todella hallitusohjelman pohjalta aurinkovoiman osalta tarkastellaan velvoitetta kunnille ensisijaisesti ohjata niitä muualle kuin metsä- ja ruuantuotantokäytössä oleville hehtaareille. Tuulivoiman osalta ollaan tarkennettu ja tarkentamassa ympäristövaikutusten arvioinnin velvoitteita, mutta sinänsä kyllä tuulivoimaa Suomessa mahtuu myös maa-alueille, ja me tarvitsemme myös maatuulivoimainvestointeja jatkossakin.

Kokonaisuutena tällä on todella iso vaikutus Suomen teollisuuden kilpailukykyyn sähköistymisen aikakaudella. Pelkästään kahden [Puhemies koputtaa] ison pistelähteen saamisella irti fossiilikäytöstä on jo valtava merkitys Suomen hiilineutraalisuuspolulle, ja tässä on yksi pidemmän aikavälin keino siihen, ei toki lähivuosien.

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.49.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.59.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Ja siellä ensimmäisenä on edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

18.59 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! On aivan ymmärrettävää, että korkean elintason maa, joka käyttää paljon energiaa, tähtää aina tekemään sähköä lisää. Se on se nykyajan energiamuoto kaikilla tavoilla. Mutta tässä energiakeskustelussa mielestäni, arvoisa rouva puhemies, on unohdettu muutamat tosiasiat.

Ensinnäkin se, kun puhutaan näistä sähkön määristä ja sitten ihmetellään sitä, niin kuin tämän asian esittelypuheenvuorossa ihmeteltiin sitä, että kun välillä sähkö maksaa yhden sentin per kilowattitunti ja välillä 66 senttiä kilowattitunti, niin mistähän tuo johtuisi. Olisin kaivannut kipeästi analyysiä siitä, mistä se johtuu. No, siitähän se johtuu hyvänen aika, kun olemme purkaneet 4 000 kilowatin tehon verran sähköä valtakunnan verkosta pois. Kun tällainen suonenisku tehdään energiantuotantoon, niin aivan varmasti se vaikuttaa hintoihin. Sitten kun on menty tällaiseen epävarmaan voimaan, kuten tuulivoima on, energiantuotanto on aina epävarmaa, koska jos ei tuule, niin silloin ei tule sähköä ja silloin ollaan markkinoiden armoilla. Simo Silmukin tämän tiesi, että sitä saa, mitä tilaa. Olemme tässä samassa kuopassa edelleen.

Nyt kun tätä merituulivoimaa ollaan tekemässä, niin, arvoisat edustajakollegat, jos hiljentyisimme sen verran ajattelemaan, että mistä se raha sinne tulee. Aivan varmasti ulkomaisilta sijoittajilta, aivan kuten kävi Maaseudun Tulevaisuuden artikkelin mukaan: erään kunnan tuulivoimapuisto meni myyntiin, ja se meni jollekin ulkomaiselle sijoittajaryhmälle. Tätäkö tämä meidän energiatalous on? Myymme tietien tahtoon sähköntuotannon ulkomaisille omistajille. Sitten täällä eduskunnan suuressa salissa ei ole kiinnostusta tälle asialle, toki vähälukuiselle porukalle on — tässä katselen taakseni, ei täällä paljon ihmisiä ole, arvoisia kansanedustajia tarkoitan — vaikka tämä on Suomen kannalta henki ja elämä. Suomi on korkean jalostusasteen maa. Me teemme korkean tason tuotteita, jotka vievät paljon energiaa. Pitkät välimatkat vaativat paljon energiaa, ja sitten kun rupeamme tekemään lisää energiaa, teemme semmoisen paketin, joka varmasti kelpaa vain ulkomaisille sijoittajille. Suomalaista pääomaa ei siinä ole, ja kaikki tuotto, mikä sieltä tulee tai mikä saadaan riistettyä, revittyä asiakkailta täältä kalliin sähkön hinnalla, menee ulkomaille. Joka penni, joka sentti menee sinne. Näin on käynyt muun muassa lämpöenergian hinnalle, kun turpeesta tehtiin rikollinen energiamuoto, aivan väärillä perusteilla. Se on aiheuttanut sen, että kaukolämpö maksaa tänäpäni niin paljon, että kaikissa tuotteissa, mitä me ostamme tai palveluita käytämme, näkyy se energian hinta. Sitten me täällä ihmettelemme, miksi meidän talous on miinuksella. Me ei ikinä paranneta tätä tilannetta, ellemmme näihin valtaviin kustannusvuotoihin käy kiinni ja tosissaan. Tämä

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

ilmastohumppa on maksanut tälle maalle niin paljon, ja vielä vakuutellaan, että me muka voisimme vaikuttaa joihinkin Floridan myrskyihin — höpö höpö. Me olemme hiilineutraali maa, ja on Floridassa sitten maanjäristys tai hirmumyrsky tai on siellä peräti menossa jonkunnäköinen aseellinen konflikti, niin mihinkään näistä emme voi vaikuttaa. Ne ovat täysin höpöhöpöjuttuja. Se on aivan sama kuin Suomessa kiellettäisiin autoliikenne sen tautta, kun Saksan moottoriteillä ajetaan valtavia kolareita. Yhtä kaukaa haettu esimerkki, jolla ei ole mitään tekemistä Suomen kanssa.

Arvoisa rouva puhemies! Lopetan tämän puheenvuoroni tähän. Totean vain, että kun näitä merituulivoimaloita tehdään, niin kannattaisi joskus miettiä niitä eurojakin, koska loppujen lopuksi se, kuka tämän lystin maksaa, on suomalainen veronmaksaja, ja jos siitä hyötyy joku englantilainen tai ranskalainen tai saksalainen sijoitusyhtiö, joka on bittimaailmassa rahansa kierrättänyt eri vippaskonsteilla, niin sekö on sen hyödyn saaja? Olen rankasti eri mieltä, ja toivon, arvoisa rouva puhemies, [Puhemies koputtaa] että tässä asiassa päästään vihdoinkin totuuden äärelle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kokko.

19.03 **Jani Kokko sd:** Arvoisa puhemies! Siihen voi aina luottaa, että edustaja Hoskonen saa kyllä turpeen nostettua keskusteluun kuin keskusteluun mukaan, [Hannu Hoskosen välihuuto] puhumattakaan sitten aina tästä ilmastopolitiikasta, lähinnä sen puuttumattomuudesta, joka ehkä nyt näkyy tällä hetkellä Floridassa yhtenä historian pahimmista hurrikaaneista, jotka ovat ihan tutkitusti voimistuneet ilmastomuutoksen seurauksena.

Mutta, arvoisa puhemies, itse tähän käsiteltävissä olevaan asiaan eli lakiin merituulivoimaloista Suomen talousvyöhykkeellä. Täytyy ensinnäkin kiittää hallitusta siitä, että tämä on nopeasti saatu eduskuntaan. Jos ajatellaan nyt Suomen huoltovarmuutta, energiaturvallisuutta, teollisuutta, kansalaisia, aktiivista ilmastopolitiikkaa, niin se, että pystymme uusiutuvia energiavaroja lisäämään, on erityisen tärkeää, ja erityisesti tämä merituulivoimaloiden rakentaminen on olennaista tässä suhteessa. Toivon mukaan, kun laki saadaan hyväksytyä ja asiaa pystytään edistämään, pystymme myös ihan suomalaisella pääomalla ja eurooppalaisella pääomalla lisäämään näiden rakentamista, ettei sitten kaikki valu suoraan ulkomaille tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

Olen luottavainen sen suhteen, että ympäristövaikutusten arviointi tässä asiassa tulee toteutumaan. Mutta tietysti on ne puheenvuoroissa esiin nostetut huolet, joita täällä aikaisemminkin on jo esitetty, liittyen näihin ympäristöarvioihin ja muun muassa vaikka kalakantojen liikkuvuuteen. Olen saanut muutamia palautteita siitä, miten esimerkiksi lohen vaellusreiteille tulee käymään tuulivoimaloiden rakentamisen myötä. Mutta varmasti sitten hyvällä lainsäädännöllä ja hyvällä viranomaistyöllä saadaan tähän ratkaisut.

Mutta, arvoisa puhemies, vielä kiitokset hallitukselle siitä, että nykyinen epäselvä tilanne, joka on muistuttanut lähinnä villin lännen meininkiä tuolla tuulivoimamarkkinoilla, saadaan tässä suhteessa hallitummaksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Löfström.

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

19.05 Mats Löfström r: Ärade fru talman! Utvecklingen av havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen kan vara en stor möjlighet för att öka produktionen av förnyelsebar energi och att göra Finland till en stark aktör gällande grön energi och stärka Finlands industris konkurrenskraft och den gröna omställningen.

Samtidigt vill jag påminna om Åland i denna utveckling. Åland har en strategisk position och stor potential för grön energiproduktion, och det är viktigt att även inkludera Åland i den nationella energistrategin. Åland är den plats i hela Finland där det blåser mest.

Vindkraft på Åland är en fråga som rent behörighetsmässigt hör till Ålands självstyrelse och lagtingets behörighet men där det inte kommer finnas avsättning för energin från storskalig vindkraftsproduktion. Därför behövs elanslutningar utanför Åland och in till Fingrids nät. Det här är Ålands landskapsregerings starka åsikt.

Åländska vindkraftsprojekt bör få samma möjligheter att ansluta till Fingrids stamnät som projekt inom den ekonomiska zonen, och det finns inga hinder i självstyrelselagen för att kunna säkerställa det här. För att uppnå detta krävs ett nära samarbete mellan Fingrid, Kraftnät Åland och Svenska kraftnät. Vi måste också prioritera moderniseringen av Fenno-Skanförbindelsen mellan Finland och Sverige för att stärka elöverföringen och öka Nordens energisäkerhet.

Arvoisa rouva puhemies! Merituulivoiman kehittäminen talousvyöhykkeellä parantaa mahdollisuuksia lisätä uusiutuvan energian tuotantoa ja vahvistaa Suomen teollisuuden kilpailukykyä ja vihreää siirtymää.

Ahvenanmaa on Suomen tuulisin paikka. Ahvenanmaan tuulivoima kuuluu Ahvenanmaan itsehallinnon toimivaltaan, mutta Ahvenanmaalla ei ole menekkiä suuren mittakaavan merituulivoimatuotannolle. Siksi sen yhdistäminen Ahvenanmaalta Fingridin verkkoon on tarpeen. Tämä on Ahvenanmaan maakunnan hallituksen vahva mielipide.

Ahvenanmaan tuulivoimahankkeiden tulee saada samat mahdollisuudet yhdistyä Fingridin runkoverkkoon kuin mitä talousvyöhykkeelläkin toteutettavilla hankkeilla on, eikä itsehallintolaki estä tämän turvaamista. Tämän saavuttaminen edellyttää tiivistä yhteistyötä Fingridin, Kraftnät Ålandin ja Svenska kraftnätsin välillä. Meidän on priorisoitava Suomen ja Ruotsin välisen Fenno-Skan-yhteyden uudistaminen sähkönsiirron vahvistamiseksi ja Pohjolan energiavarmuuden parantamiseksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hamari.

19.08 Lotta Hamari sd: Arvoisa rouva puhemies! Vihreän siirtymän investoinnit ovat todella tärkeitä Suomelle, ja tämä kyseinen laki on tärkeä. Mutta kannan huolta useiden muiden edustajien tavoin niiden hankkeiden tai investointisuunnitelmien toteutumisesta ja viivästymisestä, jotka olivat ennen tätä esitystä jo pitkällä. Nyt heille tulee vähintään kahden vuoden viive hankkeiden toimeenpanossa, ja toisaalta osa toimijoista on saattanut jo lähteä, koska laki tekee epävarmuutta jo suunnitteilla oleville hankkeille. Tavoite merituulivoiman pelisääntöjen selkeyttämisestä Suomen talousvyöhykkeellä on toki tärkeä, mutta nyt pitäisi varmistaa, että hankkeita todellakin tulee, eikä alkaa jo jakaa sitä rahaa tai niitä tuloja ennen kuin mitään varmuutta näistä investoinneista edes on.

Toiveena sen sijaan kilpailutuksille olisi, että niissä olisi myös laatukriteereitä ja niissä katsottaisiin tämä hankkeiden toteuttamiskelpoisuus ja -vaihe. Me todellakin tarvitsemme nämä investoinnit. Ja ministeriltä, joka ei nyt enää ole täällä, olisin kysynyt, onko arvioitu,

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

onko osa Suomeen investointeja jo suunnitelleista toimijoista luopunut näistä hankkeistaan toimintaympäristön muutosten takia.

Haluaisin myös muistuttaa, että ilmastonmuutos ja luontokato ovat aikamme suurimpia haasteita ja kriisejä. Ilmastonmuutoksen torjunta on yksi isoin mahdollisuus taas sitten ehkäistä luontokatoa. Siksi fossiilisista polttoaineista on pystyttävä irtautumaan ja me tätä uutta uusiutuvaa energiaa tarvitsemme. Mutta kuten edustaja Mäkynen tässä aikaisemmassa keskustelussa jo nosti esille, niin näiden hankkeiden ympäristövaikutuksia pitää tietysti arvioida tarkasti, ja erityisesti näiden eri hankkeiden yhteisvaikutuksia on arvioitava tarkasti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää poissa. — Edustaja Viitala.

19.10 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Nyt on mielestäni ollut laadukasta keskustelua merituulivoima-asioiden ympärillä tänään tässä jo kahdessakin eri erässä. Useat tässä keskustelussa puheenvuoroja käyttäneet pitivät tätä lakia selvästi tärkeänä. Hienoa, että se on tuotu nyt saliin käsittelyyn ja lähetekeskusteluun. Selvästikin useat pitävät näiden hankkeiden käynnistymistä tärkeänä — joskin luontoarvojen ympärillä on ollut hieman erilaisia painotuksia, mutta uskon, että luontoarvot ja merituulivoima-asiat saadaan kuitenkin hyvin sovitettua samaan yhtälöön.

Vihreän siirtymän investointien vaikutukset tulevat olemaan todella merkittäviä Suomen kansantaloudelle — se on tässä keskustelussa tullut erittäin hyvin esille — mutta pelkkä iso määrä halpaa energiaa ei kuitenkaan riitä, emme saa tyytyä vain siihen. Energiatuotanto tarvitsee kylkeen vielä investointeja, jotka käyttävät tuotetun sähkön nimenomaan korkean jalostusasteen tuotteisiin. Vaikka tuulivoiman potentiaali on Suomessa suuri, niin useat hankkeet ovat vielä alkuvaiheessa ja niiden toteutuminen vaatii muun muassa sujuvia lupaprosesseja.

Arvoisa puhemies! Ennakoitava investointiympäristö on tärkeä asia tulevaisuuden kannalta, ja sujuvien lupaprosessien lisäksi siirtoverkkojen toimivuus ja kapasiteetti sekä työvoiman riittävyys ovat kriittisiä uusiutuvan energian hankkeiden kotiuttamisessa Suomeen.

Tässä keskustelun yhteydessä voinee pohtia myös sitä asiaa, millaista laivakalustoa me tullaan Suomessa ja Suomen merialueella tarvitsemaan. Eli merituulivoiman teolliset asennukset ja huolto vaativat erityistä laivakalustoa, ja ajattelisin näin, että voisivatko nämä erikoisalukset tarjota mahdollisuuksia Suomen telakoille ja satamille myöskin. Toivottavasti näin olisi.

Kiitos vielä hallitukselle tämän lain edistämisestä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ilmastolain muuttamisesta Hallituksen esitys HE 151/2024 vp

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Mykkänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.49 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys ilmastolain muuttamiseksi on osa sarjaa, jossa pyritään hallinnollisia velvoitteita tässä tapauksessa kunnilta karsimaan ja sitä kautta hallinnon kustannuksia vähentämään. Kyse on siis siitä, että ilmastolaista esitetään kumottavaksi pykälä, joka velvoittaa — siis erillisenä velvoitteena — kuntaa laatimaan nimenomaan ilmastolain nojalla ilmastosuunnitelman. Tämä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan nyt vuoden alusta ja on budjettilaki, jonka vaikutus sitten valtionavustusten kautta säästöinä on noin kolme miljoonaa euroa.

Tässä toki voi kysyä, onko ilmastolain tavoite ilmastosuunnitelman velvoittamisesta kuitenkin niin tehokas keino tuupata kuntia suunnittelemaan, että se kannattaisi säilyttää. Itse kyllä vilpittömästi uskon, että silloin, kun se suunnittelu tehdään kunnan tai kaupungin omista lähtökohdista, kun nähdään, että kunta haluaa ilmastoedelläkävijyyttä edistää myös sillä, että se erikseen kuntana päättää ilmastosuunnitelmasta, niin silloin sillä on myöskin todennäköisemmin hedelmälliset mahdollisuudet onnistua, kuin jos se tehdään lain velvoitteen takia eikä omaehtoisesti. Suomalaisen itsehallinnon kannalta en välttämättä näe, että velvoite on aina onnistunein mahdollisuus.

Käytännössä jo tällä hetkellä kaikilla yli 100 000 asukkaan kaupungeilla Suomessa on ilmastosuunnitelma, ja valtaosalla myös yli 50 000 asukkaan kaupungeista. Yhteensä 138 kuntaa Manner-Suomessa tämän hetken saamani tiedon mukaan on asettanut jo itselleen kunnallisen tai seudullisen ilmastotavoitteen, ja näissä ilmastotavoitteen asettaneissa kunnissa asuu 4,5 miljoonaa suomalaista eli noin 80 prosenttia Suomen asukkaista tällä hetkellä. Tätä työtä tietysti kannustamme eteenpäin, mutta nimenomaan niin, että se lähtee kaupunkien, kuntien, itsehallinnosta etenemään, ja silloin tällaista erillistä velvoitetta ja sen mukanaan tuomaa erillistä valtion budjetin tukea ei tähän erikseen ohjata. Kuitenkin tukeaksemme sitä kuntien yhteismitallisuutta ja koko kansallista tilannekuvaa tämän lakiesityksen osana esitetään, että Suomen ympäristökeskus ylläpitää jatkossakin kuntien päästötietopalvelua, jota on viime vuosina kehitetty ja joka on tukemassa kuntien suunnittelua ja myöskin vetää sitä sitten yhteen valtakunnallisen ilmastopolitiikan välineenä.

Voidaan keskustella siitä, onko tällä lakimuutoksella toteutuessaan vaikutusta Suomen ilmastotoimien etenemiselle. Voi löytyä joku kunta, joka ei toteuta jotain sellaista suunnitteluprosessia, jonka se velvoitteen mukana toteuttaisi, mutta todella 80 prosenttia suomalaisista asuu sellaisissa kunnissa, joilla ilmastotavoite ja niitä toteuttava ohjelma jo on. Sinänsähän tällainen lakisääteinen suunnitelma ei tarkoita, että kuntia olisi nykyisin mukaisesti velvoitettu mihinkään varsinaisiin päästövähennyksiin.

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

On hyvin vaikea arvioida jotain tiettyä mittakaavaa sille, jääkö jotain toteuttamatta vai ei. Sellaisia arvioita on ajateltu keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa, että tämä kuntien kattava ilmastosuunnittelu voisi tuoda noin 0,2 miljoonan tonnin päästövähennykset ikään kuin muiden toimien päälle vuoden 2030 tasossa. Nyt sitten merkittävä osa kunnista joka tapauksessa tekee tätä työtä, mutta siitä voi sitten jotain ajatella jäävän pois. Mittakaavassa tämä on sitten murto-osa, alle kahdeskymmenesosa siitä, mitä esimerkiksi meidän muutamien suurimman teollisen pistelähteen päästöt vuodessa ovat tai mitä meidän vaikkapa henkilöautoliikenteen päästöt ovat. Eli ratkaisevaa merkitystä tällä ei ilmastotavoitteiden osalta ole näidenkään mittakaava-arvioiden perusteella.

Todella kysymys on normipurusta ja hallintoa velvoittavien erillisten hallinnollisten prosessien virtaviivaistamisesta tässä suhteessa ja siitä, että kunnallinen itsehallinto määrittää, missä muodossa, minkälaisilla metodeilla, muun muassa ilmastosuunnittelua tehdään. Käytännössähän kunnat arjessa kaavoituspäätöksissä, liikkumisjärjestelmää suunnitellessaan ja niin edelleen tekevät koko ajan ilmastoon vaikuttavia päätöksiä, ja kunnilla ja kunnallisella demokratialla on tässä suhteessa tärkeä rooli itse asiassa myös merkittävänä energiayhtiöiden omistajakuntana. Hallitus tulee edelleen tietysti tekemään paljon yhteistyötä kaupunkien ja kuntien kanssa, aivan yhtä lailla kuin tähänkin asti on tehty ilmastotavoitteiden edistämiseksi, ja kunnat ovat myöskin mukana ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmissä valtakunnallisella tasolla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

17.54 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Yksi keskeisiä havaintoja eduskunnan työskentelystä näin ensimmäisen kauden edustajana on ollut, että osa yhteisistä asioista ei täällä ole kaikille politiikan tekemisen kohteita vaan ne ovat politiikan tekemisen välineitä. Ilmastopolitiikka muuttuu ehkä kaikista herkimmin politiikan tekemisen välineeksi: toinen äärilaita vastustaa kaikkea siihen liittyvää, ja toinen äärilaita haluaa nostaa sen lähes kaikkea politiikkaa ohjaavaksi voimaksi. Kuten kaikissa ääriilikkeissä, tässäkin äärimmäisyyksiin meneminen aiheuttaa vain eriasteisia kivun tuntemuksia.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmansa mukaisesti hallitus esittää muutettavaksi ilmastolakia niin, että kunnille asetettu velvoite ilmastosuunnitelman laatimiseksi kumottaisiin. Koska ilmastopolitiikasta on tullut valitettavan usein leimakirves ja lyömäase, nostan tässä puheenvuorossa vain joitain suoria sitaatteja joistain lausunnoista, erityisesti omasta vaalipiiristäni.

Ensimmäisenä Parikkalan kunta Etelä-Karjalasta: ”Kunnat ovat ratkaisevassa roolissa ilmastomuutoksen hillinnässä, ja ilman kuntien suunnitelmallista ja määrätietoista ilmastotyötä on Suomen mahdotonta päästä asetettuihin ilmastotavoitteisiin. Lisäksi kuntien tulisi olla tasavertaisessa asemassa ilmastotyön tekemisessä, mikä ei nyt lausuttavana olevan lakiesityksen toteutumisen myötä toteudu. Velvoitteen poisto voi myös johtaa siihen, että osa kunnista jää jälkeen vihreän siirtymän investoinneissa ja muussa kehityksessä.” [Mai Kivelä: Just näin!]

Seuraava sitaatti, Etelä-Karjalan liitto: ”Ensimmäisellä avustushakukierroksella kaikki halukkaat kunnat eivät saaneet tukea ilmastosuunnitteluun. Mikäli velvoite ja avustus nyt perutaan, asettaa se kunnat eriarvoiseen asemaan ilmastosuunnitelmien laadinnan suhteen. Etelä-Karjalassa ilmastosuunnittelua on laadittu kuuden pienen kunnan yhteistyöllä. Työtä

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

koordinoi Etelä-Karjalan liitto. Ympäristöministeriön myöntämä avustus on kannustanut kuntia laadukkaaseen ilmastosuunnitteluun, ja kuntien välinen yhteistyö ilmastoasioissa on suunnittelun myötä lisääntynyt. Kunnat ovatkin todenneet, että ilman suunnitteluvaikeuksia ei ilmastosuunnitelmaa olisi laadittu.”

Kolmantena Kymenlaakson liitto: ”Vihreä siirtymä liittyy keskeisesti ilmastopolitiikkaan, mutta myös elinvoimaan. Vihreän siirtymän hankkeista moni sijoittuu maaseudulle ja pieniin kuntiin. Esimerkiksi teollisen mittakaavan uusiutuvan energian tuotantoa suunnitellaan pääasiassa maaseutuvaltaisille alueille, ja myös muita vihreän siirtymän investointeja tulee todennäköisesti sijoittumaan pieniin kuntiin. Kymenlaakson liitto katsoo, että kaikkien Suomen kuntien ilmastotyön tukeminen on kannatettavaa. Jos velvoite laatia ilmastosuunnitelma poistetaan ilmastolaista ja siten myös kunnille suunnattu rahallinen tuki päättyy, on tärkeää etsiä muita keinoja edistää kuntien ilmastotyötä.”

Neljäntenä Etelä-Savon maakuntaliitto:

”Etelä-Savon maakuntaliitto pitää huonona lainsäädäntövalmisteluna sitä, että lakeja muutetaan vuosittain. Ilmastolain kohdalla se antaa ristiriitaisen kuvan hallituksen halusta jatkaa ja turvata pitkäjänteinen ilmastotyö Suomessa. Kuntien ilmastosuunnitelmien laatimisvelvoite lisättiin ilmastolakiin moninaisen kuulemisen ja lausuntokierrosten kautta, osittain kuntien omasta toiveesta ja sen tosiasian vuoksi, että suuri osa ilmastoon vaikuttavasta päätöksenteosta ja käytännön toimista tehdään kuntatasolla.

Ilmastotoimet voivat tuoda välillisesti taloudellisia hyötyjä kuntaan muun muassa energiatehokkuuden parantuessa ja energiainvestointien kautta. Ilmastosuunnitelmavelvoitteen kumoaminen voi tehdä jatkossa investointien perustelusta haastavampaa, kun lainsäädännöllinen selkänöja puuttuu.

Kuntien ilmastosuunnitelmavelvoitteen kumoamisen myötä myös yhä harvempi kunta suunnittelee ilmastomuutokseen sopeutumista, millä voi olla kauaskantoisia negatiivisia taloudellisia vaikutuksia.”

Vielä yksi, Bioenergia ry:n lausunnosta: ”Samalla on todettava, että ilmastolain pikainen muutos on jälleen valitettava esimerkki epäjohtonmukaisuudesta lainsäädäntötyössä. Ilmastolaki hyväksyttiin äskettäin, vuonna 2022. Toivomme, että tämän tyyppistä poukkoilua lainsäädännössä pyrittäisiin jatkossa välttämään esimerkiksi lisäämällä parlamentaarista päätöksentekoa pitkäjänteisyyttä vaativissa lakiesityksissä, joihin myös ilmastolaki kuuluu. Poukkoileva päätöksenteko ei paranna valtion uskottavuutta kumppanina.”

Arvoisa puhemies! Mikään yhteinen asia ei saa olla politiikan tekemisen väline, vaan vain ja ainoastaan sen tekemisen kohde. Ilmastoasiat koskettavat meitä kaikkia, mikä korostaa tätä entisestään. Sen vuoksi meidän on tehtävä vastuullista ja ilman minkään värisiä laseja toteutettavaa politiikkaa niin tässä kuin kaikissa yhteisissä asioissa. — Huomiona vielä se, että täällä ei ympäristövaliokunnasta, jolleka tämä asia tulee, näytä hallituspuolueiden edustajia olevan ketään paikalla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä.

18.00 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! On törkeää, että hallitus on nyt heikentämässä ilmastolakia ja tämä vielä tilanteessa, jossa Suomi ei jo nyt ole saavuttamassa ilmastolain tavoitteita. Hallitus aikoo siis perua kuntien velvoitteen laatia ilmastosuunnitelma. Te

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

olette perustelleet tätä päätöstä sillä, että Suomen suurimmilla kunnilla on jo vapaaehtoiset ilmastosuunnitelmat, mutta ette siis näe erityisesti muiden kuntien ilmastosuunnitelmissa merkittävää päästövähennyspotentiaalia. Hallitus väittää, että se on sitoutunut ilmastolakiin, mutta samaan aikaan se on valmis sitä heikentämään. Tämä on mielestäni pikkumainen esitys ja myös täysin käsittämätön veto, jos hallitus edes jollain tasolla haluaa uskotella, että se välittää siitä, että pääsemme ilmastolain tavoitteisiin.

Arvoisa puhemies! Tausta on se, että ilmastolakiin lisättiin viime vuoden maaliskuussa kuntien velvoite laatia ilmastosuunnitelma kaudelle 25—29. No, nyt tätä velvoitetta ei ole ehditty vielä edes toimeenpanna ja samalla ei myöskään siis ole ehditty todentaa sen ilmastopositiivisia vaikutuksia.

Tärkeä huomio on myös se, että tässä nyt samalla kumotaan ilmastolakiin lisätty säännös muutoksenhausta, jonka mukaan kunnan ilmastosuunnitelmaa koskevasta valtuuston päätöksestä voidaan valittaa tai siihen voidaan hakea muutosta. Tämä siis tarkoittaa, että hallitus haluaa tässä samalla myös käytännössä heikentää kansalaisten oikeusturvaa. Tätä osuutta te ette, ministeri, äsken esittelypuheenvuorossa ollenkaan kommentoinut. Ehkä haluaratte nostaa tämän vielä vastauksessa esiin. Tämäkin on pieni detalji tässä mutta mielestäni käsittämätön heikennys sekkin.

No, ilmastolain heikentäminen yleisesti tällä tavoin on myös vastoin hallituksen sitä lupautusta, että se olisi sitoutunut ilmastolakiin ja sen tavoitteisiin, ja toki on myös niin, että edelleen laki velvoittaa hallitusta. On aivan kiistämätön fakta, että olemme tilanteessa, jossa me tarvitsemme lisää toimia ilmastotavoitteidemme saavuttamiseksi, emme niiden karsimista. Tämän toteaa muun muassa uusin ilmastovuosikertomus. Myös eduskunta on aikaisemmin velvoittanut hallitusta tuomaan näitä lisätoimia päätettäväksi, mutta täällä me odottelemme ja mietimme, tuleeko niitä ilmastotoimia lisää. Ei vielä tähän mennessä ole tullut, mutta jälleen kerran on tuotu tällainen ilmaston kannalta negatiivinen esitys. Eli tälläkin esityksellä kokoomus ja muu hallitus ovat jälleen kerran valmiita ilmentämään välinpitämättömyyttä ilmastokriisiin puuttumiseksi.

Arvoisa puhemies! Kuntien ilmastotyö tulee siis jatkossa hallituksen tahdosta perustumaan vapaaehtoisuuteen, ja osa kunnista voi päättää olla tekemättä ilmastosuunnitelmaa ja sen mukaisia ilmastotoimia. Kuten kuulumme, näitä kuntia kuitenkin edelleen vielä on olemassa. Tällä on tietenkin heikentävä vaikutus päästövähennysten vauhdittamiseen ja ilmastolain tavoitteiden saavuttamiseen. Erityisesti tämä vie myös pohjaa niiltä kunnilta, jotka ovat ilmastotyössään vasta alussa ja jotka tarvitsisivat tukea ja resursseja ilmastotyönsä toteuttamiseen. Tämä johtaa siihen, että jatkossa ilmastotyö on epävarmempaa monessa kunnassa, kun tämä lakisäätäinen velvoite puuttuu ja myös toki kun tuki on viety pois. Hallituspuolueiden olisi hyvä miettiä, että tässä voidaan myös toimia kuntien intressiä vastaan. Kun moni kunta on jo tajunnut, että vihreä siirtymä on tulevaisuutta ja että se on myös tapa lisätä kunnan elinvoimaa, niin silloin nämä positiiviset vaikutukset sitten voivat monilta osin jäädä hyödyntämättä joissain kunnissa, joissa niitä nimenomaan tarvittaisiin.

No se, mitä tämä tuo, on se, että kuntatason ilmastotyön jatkuvuus, suunnitelmallisuus ja kipeästi kaivattu ennakoitavuus vaikeutuvat, ja sitten vielä tämä, että kuntalaisilta viedään pois mahdollisuus vaikuttaa asiaan. Eli ajattelen, että vaikka on totta, niin kuin ministeri sanoi, että varmasti on isompiakin päästövähennystapoja tai -tekoja kuin tämä, niin on tämä nyt vain erittäin nolo veto hallitukselta lähteä heikentämään ilmastolakia.

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Pitko.

18.06 **Jenni Pitko vihr:** Arvoisa puhemies! Sanoin viime kaudella tässä salissa, kun käsitteimme ilmastolakia, että käsittelemme mahdollisesti koko kauden tärkeintä lakia. Nyt vain pari vuotta sen jälkeen olemme jo purkamassa osin lain velvoittavuutta. Olen pettynyt, että Orpon hallitus haluaa poistaa ilmastolaista kunnilta velvoitteen laatia ilmastosuunnitelma.

Hallitus perustelee tätä lakiesitystä byrokratian purkamisella, mutta sivuuttaa täysin ne hyödyt, mitä kuntien ilmastotyöllä voitaisiin saada. Kunnissa tehdään keskeisiä päätöksiä liittyen esimerkiksi liikenteeseen, jonka päästövähennyspolulta Suomi on jo tipahtanut, ja toimia tarvittaisiin nimenomaan lisää.

Monilla kunnilla on jo oma ilmastotavoite ja monilla on myös tehty suunnitelma sen toteuttamiseksi. Ei kuitenkaan kaikilla, eikä kuitenkaan yhteismitallinen, niin että me voisimme seurata luotettavasti niiden toteutumista ja merkitystä meidän kansallisille päästövähennyksille.

Tämä suunnitelma, joka ilmastolaissa oli jo tulossa voimaan ja siihen liittyvä rahoitus, olisi ollut omiaan kunnille auttamaan tunnistamaan ja hyödyntämään tätä tietoa ja tuottamaan niitä kipeästi kaivattuja päästövähennyksiä, joista Suomen hallitukselle ja meille suomalaisille on muodostumassa merkittävä puute. Kaikki päästövähennykset eivät kunnissa ole kalliita. Ne saattavat vain vaatia joskus sen, että ne tunnistetaan.

Kuntien ilmastotoimet ovat monesti myös myönteisiä kuntalaisten kannalta. Edustaja Kallio piti hyvän puheenvuoron siitä, miten kunnillekin ilmastotyö on tarjonnut myönteisen tavan katsoa omaa toimintaa uudesta näkökulmasta. Usein kuntalaiset myös haluavat tehdä ilmastotoimia, etenkin sellaisia ilmastotoimia, jotka samalla edistävät myös muita tavoitteita, kuten esimerkiksi terveellisyttä ja viihtyisyyttä. Tällaisia ovat esimerkiksi kävelyyn ja pyöräilyyn panostaminen, puurakentaminen, viherpeitteisyyden lisääminen kuntien ympäristössä, sähköisiä, mukavia kulkuneuvoja kaupungeissa tai sitten pienissä kunnissa kutsuliikennettä. Eivät nämä ole mitään kuntalaisten kurittamista. Ne ovat viihtyisyyttä ja kunnan vetovoimaa lisääviä tekijöitä.

Energiatehokkuus on myös tunnetusti verorahojen säästäjä, mutta jos osaamista niiden oikeiden paikkojen tunnistamiseen ei ole, saattaa tämäkin potentiaali jäädä monessa kunnassa käyttämättä.

Tämä esitys ilmastolain kuntien ilmastosuunnitelman purkamisesta on Suomen ilmastotavoitteiden vastainen. Se kylläkin valitettavasti systemaattisesti jatkaa Suomen hallituksen ilmastopolitiikkaa. Nopeasti vaikuttavia keinoja puretaan ja samalla luotetaan niihin tulevaisuuden teknologioihin, eikä välitetä siitä, että ilmastonmuutos tapahtuu juuri tässä ja nyt. Ja jos uutisia on vaikka viime päivinä seurannut, myös elämää uhkaavat sään ääri-ilmiöt ovat jo täällä. Me emme voi luottaa vain toimiin ja teknologioihin, jotka vaikuttavat 10 tai 20 vuoden päästä. Meidän täytyy tehdä kaikki tarvittavat, kaikki, mitä me voimme, ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi tässä hetkessä. Valitettavasti tämä esitys vie meitä juuri toiseen suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström.

18.09 **Johan Kvarnström sd:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Tarvitsemme ilmastotekoja kaikilla tasoilla, myös kunnissa, mutta tämän esityksen myötä kunnalla ei

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

olisi enää velvoitetta laatia ilmastosuunnitelmaa ja sitä kautta suoraa velvoitetta osallistua ilmastonmuutoksen hillinnän toimenpiteiden suunnitteluun. Ilmastosuunnitelman velvoitteen kumoaminen vaikuttaisi käytännössä erityisesti pieniin ja keskisuuriin kuntiin, sillä valtaosalla niistä ei ennestään ole ilmastosuunnitelmaa.

Olemme keskustelleet tästä muutoksesta aikaisemminkin, kun se on hallitusohjelmassa, ja perusargumentti hallituspuolueista on ollut, kuten tänäänkin, että vapaaehtoiset toiminnat ovat parempia kuin velvollisuudet. Mutta siinä tapauksessa olisitte, hyvä hallitus, ainakin voineet säilyttää tuen niille kunnille, jotka tarvitsevat apua tällaisen suunnitelman laatimiseen.

Mutta kysyn: Onko liikaa vaadittu, että jokaisella kunnalla olisi ajankohtainen ilmastosuunnitelma näinä vuosina? Onko tämä oikeasti teidän mielestänne kohtuutonta, kun ilmastonmuutos aiheuttaa vuosi vuodelta yhä suurempaa vahinkoa? Eikö tämän olisi oikeastaan pitänyt olla itsestäänselvyys jo vuosia sitten? Koko maailma on liian myöhässä ilmastomuutoksen hidastamisessa. Aika on loppumassa, ja siksi enemmän täytyy tehdä nopeammin. Mutta Suomen hallitus valitsee perääntymisen, kun meidän pitäisi sen sijaan nostaa kunnianhimoa.

Hallitus puhuu paljon siitä, kuinka teknologia ratkaisee kaiken 2030-luvulla, esimerkiksi teknisten hiilinielujen avulla, mutta luonto ei kestä sitä, että ihmiskunta jatkaa luonnon tuhoamista ja tuottaa nettopäästöjä nykyisellä tavalla ja tasolla. Tarvitsemme toimia tässä ja nyt, ja kuntien rooli on merkittävä, kun puhumme kaavoituksesta, maankäytöstä, energiasta, koulutuksesta ja liikenteestä.

Ärade talman! Kommuners skyldighet att utarbeta och hålla sig med uppdaterade klimatplaner slopas med den här propositionen trots att behovet egentligen bara växer och läget blir alltmer akut. Regeringens främsta argument har varit att klimatarbetet bör ske frivilligt och inte genom tvång, men är det för mycket begärt med en klimatplan i varje kommun nu på 2020-talet? Är det orimligt då klimatförändringarna gör större och större skada år för år? Borde det inte ha varit en självklarhet redan för länge sedan, för 20 år sedan?

Hela världen är för sent ute med att bromsa klimatförändringarna. Tiden rinner ut, varpå mer behöver göras snabbare, men regeringen i Finland väljer att ta steg tillbaka då vi i stället borde lägga in en ny växel. Regeringen talar mycket om hur teknologin ska lösa allt så småningom, men vi behöver åtgärder här och nu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen.

18.12 **Oras Tynkkynen vihr:** Arvoisa puhemies! Siinä missä edellä käsitelty hallituksen esitys oli erinomainen ja lämpimästi kannatettava, tämä esitys on surkea ja ehdottomasti sellainen, joka tulisi hylätä. Jotta ymmärtäisi syyt tälle, ei tarvitse tehdä mitään muuta kuin lukea itse hallituksen esitys, koska hallituksen esityksen vaikutuskuvauksista ja siinä yhteen vedetystä lausuntopalautteesta hyvin käy ilmi, minkä takia tämän hallituksen esityksen haitat ja riskit ovat olennaisesti suurempia kuin ne hyödyt, joita sillä tavoitellaan.

Ministeri Mykkänen, te edellä perustelite tätä hallituksen esitystä kuntien hallinnollisen taakan keventämisellä ja kuntien itsehallinnolla. Hieman kiusallisesti tämän argumenttinne kannalta Kuntaliitto, joka edustaa Suomen kuntia, on teidän kanssanne eri mieltä. ”Kuntaliitto vastustaa poukkoilevaa lainsäädäntöä, josta ilmastolain muuttaminen, sen

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

oltua voimassa vain reilun vuoden, on hyvä esimerkki.” Lausuntopalautteessa tämä sana ”poukkoileva” toistuukin usein, mikä myös edustaja Kallion edellä kuullusta puheenvuorosta kävi ilmi. Ja sitähän hallituksen politiikka on. Hallitus haluaa kumota vasta vuoden voimassa olleen lain. Jos jostain asiasta käytännössä kaikki tässä maassa ovat herttaisen yksimielisiä, niin siitä, että tarvitaan ennakoitavuutta, tarvitaan vakautta, jonka varaan sitten toimijat voivat oman toimintansa suunnitella. Hallitus olisi voinut valita toimia toisin. Hallitus olisi voinut päättää katsoa vuoden pari tämän lain velvoitteen toimivuutta, arvioida siitä saatuja kokemuksia ja sitten vetää johtopäätöksiä. Hallitus olisi vallan hyvin ehtinyt tehdä sen vielä oman hallituskautensa aikana ja sitten tarvittaessa poistaa nämä velvoitteet, jos ne hallitusta niin kovin hiertävät.

No tässä hallituksen esityksessä yritetään puolustella hallitusohjelmassa tehtyä linjausta kuntien ilmastosuunnitelmavelvoitteen poistamisesta sillä, että sen hyöty ei ole suuren suuri. Tämä on toki linjassa sen kanssa, miten ministeri Mykkänen on puhunut johdonmukaisesti koko hallituskauden ajan ja myös nyt tänään tätä esitystä perustellessaan. Ministeri Mykkänen, te tykkäätte puhua mittakaavoista ja suuruusluokista. Numeroiden arvostajana totta kai tätä puhetta sinänsä ymmärrän, mutta olen alkanut miettiä, mikä teidän, ministeri Mykkänen, mielestä on isoa ja mikä on pientä. Kun te puhutte vaikka teknisten nielujen mahdollisuuksista ehkä joskus kymmenen vuoden päästä toivottavasti, mahdollisesti vähentää päästöjä vaikka kuusi miljoonaa tonnia, se on teille ilmeisestikin paljon, mutta kun teidän hallituksenne tuo tänne eduskuntaan esityksen, jolla liikenteen päästöjä kasvatetaan neljä, ehkä viisi miljoonaa tonnia, se ei sitten olekaan enää paljon — sitä kummeksun. Tässä hallituksen esityksessä viitattiin siihen, että noin kaksi kolmasosaa suomalaisista on asunut kunnissa, joissa ilmastosuunnitelma on ollut voimassa. Teillä, ministeri Mykkänen, oli ilmeisesti päivitettyjä lukuja, koska puhuitte neljästä viidesosasta. No jos uskotaan näitä teidän tänään esittämiänne lukuja, niin silti viidesosa suomalaisista nykyisellään elää kunnissa, joissa tällaista ilmastosuunnitelmaa ei ole. Onko se vähän? Ja eikö olisi tarpeen, että myös tämä viidennes saataisiin mukaan näihin yhteisiin ilmastotalkoisiin?

Pidän tätä mittaluokkaretoriikkaa osin harhaanjohtavana ja paikoin jopa hieman haitallisena. Nykymenolla uhkana on, niin kuin ilmastovuosikertomuksestakin hyvin käy ilmi, että Suomi ei ole saavuttamassa omia ilmastolain mukaisia kansallisia tavoitteitaan eikä myöskään EU:n alaisia yhteisiä velvoitteita päästöjen vähentämisessä. Jotta voisimme näihin tavoitteisiin vielä yltää, me tarvitsemme niitä ministeri Mykkäsen peräänkuuluttamia suuria tekoja — ilman muuta tarvitsemme — mutta me tarvitsemme myös keskisuuria tekoja ja me tarvitsemme tukun ihan niitä pieniäkin tekoja. Olemme sellaisessa tilanteessa, jossa ei ole varaa ylenkatsoa yhtään ilmaston kannalta hyödyllistä tekoa, ja sitä te, ministeri Mykkänen, paljon teette. Te tulette tänne pönttöön sanomaan, että jokin toimenpide on kovin pieni ja kun siellä Raahessa saadaan tehtaanpiiput tulpattua, niin kyllä sillä on merkitystä. Mutta jos niitä pieniä toimenpiteitä laitetaan riittävästi jonoon, niin niistä tulee yhteenlaskettuna keskisuuria, parhaimmillaan jopa suuria.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä todeta ääneen, kun täällä olen puhumassa, että nyt kun täällä puhumme ilmastolain heikentämisestä, niin samaan aikaan Floridassa on annettu evakuointikäsky viidelle ja puolelle miljoonalle ihmiselle — siis Suomen suuruista väestöä on velvoitettu jättämään kotinsa oman henkensä pelastamiseksi sen takia, että trooppinen hirmumyrsky on iskemässä osavaltioon. Tästä me puhumme, kun me puhumme

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

ilmastokriisin ratkaisemisesta, ja tästä me myös osaltaan puhumme, kun puhumme tästä hallituksen esityksestä, jolla heikennetään ilmastolakia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan vielä edustaja Mäkyne, kun hän joutui äsken tuossa vähän hankalaan tilanteeseen, kun nimi lähti listoilta, ja sitten ministeri. — Olkaa hyvä.

18.18 Matias Mäkyne sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Tämän viikon alussa saimme uusimman tutkijaraportin, jossa maailman johtavat ilmastotutkijat totesivat, että 35 mittarista 25 oli vuonna 2023 huonommalla tasolla kuin koskaan ennen. Tutkijoiden mukaan tarvitaan nopeita ja päättäväisiä toimia välttääksemme inhimillistä kärsimystä.

No, tässä laissa poistetaan kunnilta velvoite laatia ilmastosuunnitelmat. Kuntien ilmastotyö ja niiden velvollisuus laatia ilmastosuunnitelmat saattaa ministerin mielestä olla pientä, mutta se on silti konkreettinen työkalu ilmastotyön edistämiseen ja toteuttamiseen Suomessa. Sen kautta monen suomalaisen arkeen tulee näkyväksi, mitä ne pienet ja konkreettiset ilmastotoimet ovat, joista syntyy yhdessä konkreettisia ja myöskin suuria päästövähennyksiä. Vaikutus ei ole tämän hallituksen esityksen mukaan valtava, noin 0,2 miljoonaa tonnia, mutta joka tapauksessa hallitus menee nyt tämän ilmastohätätilan näkökulmasta väärään suuntaan.

Itse uskon, että suuri osa kunnista jatkaa toki ilmastotyötään, mutta on myös kuntia, jotka tulevat jättämään nämä ilmastosuunnitelmat edelleen tekemättä. Tilannetta voi toisaalta verrata vähän siihen, kun Donald Trump nousi Yhdysvaltain presidentiksi ja ensi toimensaan irrotti USA:n Pariisin ilmastosopimuksesta. Kuitenkin ilmastotoimet etenivät, kun suuret osavaltiot ja yritykset pitivät sitoumuksistaan kiinni. Toivottavasti näin käy tälläkin kertaa, ja uskon ainakin suurten kaupunkien ja monien muidenkin näin toimivan, mutta viesti on edelleen yhtä haitallinen ja väärä kuin aikanaan Trumpin kohdalla.

Suurempi kysymys on, antaako hallitus ilmastolaille ja Suomen ilmastositoumuksille ylipäätään arvoa. Ilmastolain mukaan Suomen on oltava hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen pian tämän jälkeen. Uusimman ilmastovuosikertomuksen perusteella Suomi ei ole pääsemässä tähän tavoitteeseen, vaan ajautuu hallituksen toimien myötä yhä kauemmas. Suomessa onkin laitettu vireille jo toinen ilmasto-oikeudenkäynti, kun kuusi ympäristö- ja ihmisoikeusjärjestöä on tehnyt korkeimmalle hallinto-oikeudelle hallintovalituksen valtioneuvoston riittämättömistä toimista ilmastolain noudattamiseksi.

Vaikka ilmastotoimien tarve tai Suomen lainsäädännön noudattaminen ei hallitusta kiinnostaisi, niin luulisi, että edes valtiontalous olisi hallitukselle riittävä kannustin. Hallitus on jäämässä myös vuoteen 2030 tähtäävistä taakanjakosektorin päästövähennystavoitteista, ja tämä tarkoittaa, että Suomi joutuu ostamaan muilta Euroopan unionin mailta päästöyksiköitä. Tämänhetkinen arvio on, että pelkästään liikenteen sekoitevelvoitteen heikentämisestä aiheutuva päästöyksiköiden ostaminen tulee johtamaan jopa yli miljardin kustannuksiin. Hallituksen politiikka ei siis ole kestävää ilmaston kannalta, mutta ei myöskään taloudellisesti.

Arvoisa ministeri: Esitätte nyt ilmastolain heikentämistä, mutta onko ilmastolain velvoitteilla ja tavoitteilla hallitukselle ylipäätään merkitystä? Uskotteko itse lain tavoitteiden täyttymiseen?

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt sitten ministeri, ja enintään viisi minuuttia.

18.21 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Kiitos myös ihan asiallisesta keskustelusta itse tätä lakiehdotusta kohtaan. Kontekstista ehkä täytyy aloittaa, tässä oli muutamia aika suhteettomia puheenvuoroja.

Ensinnäkin sinänsä — ja tähän tietysti, jos eläisimme objektiivisessa maailmassa, tultaisiin mittaamaan mittatikulla objektiivisesti tuomioistuimessa, mitkä puheet ovat tosia ja mitkä eivät — tämän hallituksen päätöksillä ilmastovuosikertomuksen tai esimerkiksi perusskenaarioiden perusteella, jotka kesällä on julkaistu VTT:n, Luken ja Syken tekeminä, vuoden 2030 päästötasoa, vuoden 2035 nettopäästötasoa, jotka ilmastolaissa on sidottu, ei ole heikennetty. Jakeluvuoroita seuraavan neljän vuoden aikana nostetaan maltillisemmin kuin olisi ollut voimassa olevassa lainsäädännössä. Sen jälkeen nousu-urana nousee kiihtyvästi niille tasoille, jotka ovat aikaisemminkin olleet tarkoituksena.

Edellinen hallitus oli kuitenkin tähän asti Suomen historiassa ainoa, joka on laskenut uusiutuvan polttoaineen tasoa liikenteessä ja sitä kautta lisännyt liikenteen päästöjä. Tällä kaudella ne absoluuttisesti ottaen joka vuosi ensi vuodesta alkaen nousevat. Että tässä sitten, jos katsotaan sitä, että missä on ne isot synnit.

Plus se miljardilasku on sinänsä, onneksi, taakanjakosektorilta laskentavirhe. Siinä ei ole huomioitu sitä päästökauppajoustoja, jonka itse asiassa pääministeri Antti Rinteen vetämän hallituksen kokous valtioneuvostossa päätti Suomen osalta ottaa käyttöön ja jonka kautta meidän päästökauppiot ovat tasolla, joka nyt uusimpien arvioiden perusteella ainakin, jotka on julkaistu kesällä, taakanjakosektorilla täytetään. Se suurin haastehan on metsien maaperän nielu. Se oli haaste kolme vuotta sitten, ja se on sitä nyt, ja se tulee olemaan sitä kymmenen vuoden päästä, mutta toivottavasti kymmenessä vuodessa on löydetty myös keinoja, ja niitä myös tänä talvena yritetään hallituksen piirissä päättää. Ne ovat yhtä vaikeita kuin ovat aikaisemminkin olleet.

Tähän lakiin:

Viime kädessä kysymys on tietysti ennen kaikkea siitä, että jokaisen hallinnon alueelta täytyy säästöjä löytää ja mieluummin tehdään ne hallinnollisista prosesseista kuin ihmisten selkänahasta tai suoraan niistä asioista, jotka tehdään esimerkiksi ympäristön hyväksi. Jos joku teistä tuo minulle esityksen, jossa on kolme miljoonaa euroa joka vuosi ympäristöhallinnolta pois menoja jostain asiasta, joka on vähemmän välttämätön, niin sitä voitaisiin hyvin tarkastella.

Sen lisäksi tämän lain osalta on tietysti kysyttävä, että jos jää jäljelle velvoite, niin jos joku kunta ei muuten tekisi ilmastosuunnitelmaa, niin velvoitteellako se aina parhaiten syntyy. Joskus voi syntyä, käynnistää uuden prosessin, mutta useimmissa tapauksissa, jos nyt ajatellaan Suomen kuntalakia ja itsehallintoa ja perustuslakia, kyllä se olisi parempi, että lähtee se kunnan päätöksenteko lähtökohtaisesti omasta tahdosta. Ja onneksi ei vain kaikista suurimmilla kaupungeilla — meillä ei 138:aa suurkaupunkia ole — vaan 138 kaupungilla on ilmastotavoite ja sen mukaiset suunnitelmat.

Muutoksenhausta muuten täytyy sanoa, että sinänsä, erityisesti yksittäisen kunnan ilmastosuunnittelun tasoa koskien, kyllä siinä tuomioistuin aika vaikean paikan edessä on arvioidessaan, milloin se on ilmastolain tavoitteiden tasolla ja milloin ei — ylijuridisointi voi olla lähellä — eli se on haastavaa. Totta kai tuomioistuimet sitä toteuttaisivat, jos laki voimassa tältä osin olisi.

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

Sinänsä siitä, mihin ollaan menossa, voin myös sanoa, että jos tämän pykälän kumoamisella ilmastolaki, jota täällä edustaja Pitko, ja taisi olla muitakin, aivan oikein kuvasi historialliseksi jo pidemmältä ajalta ja johon viime kaudella tehtyjä voimistuksia hän kuvasi tärkeiksi, romahtaa, niin silloin olemme kyllä tuhon omia, koska tämän pykälän vaikutus on ollut arviolta se 0,2 miljoonaa tonnia, vaikka kaikki ilmastosuunnitelmat jäisivät jatkossa toteuttamatta. Tuskin se riittää meille. Me tarvitaan 20 miljoonan tonnin gäpin kurominen siellä nielupuolella.

On ihmisiä, jotka katsovat, että ilmastolakia ei tarvittaisi ollenkaan. Jos tulos on se, että kunnille erillinen velvoite, siis velvoite tehdä ilmastosuunnitelma, on se, joka ilmastolaista poistetaan, eikä muita muutoksia tehdä, niin aika kohtuullinen kompromissi voi olla edessä.

Se muuten on todettava myös — mikä oli minun mielestäni hyvä puheenvuoro edustaja Kalliolta tässä alussa — että varmasti on pieniä kuntia, joilla resurssien puitteissa on vaikeuksia tällaista hallinnollista suunnittelutyötäkin tehdä, joten kannustan kyllä käyttämään myöskin erilaisia EU- ja kansainvälisiä rahoitusmahdollisuuksia. EU:n EAKR-ohjelmassakin Suomen osiossa on tähän liittyviä mahdollisuuksia nyt kaudella 24—27 olemassa.

Joku taisi sanoa, edustaja Kallio itse asiassa senkin, että vihreän siirtymän hankkeet näissä pienissä kunnissa... Olenko kuullut kenenkään tämän salin ulkopuolella kertaakaan sanovan, että investoinnit voivat olla kiinni siitä, että ilmastosuunnitelma kunnissa ei ole enää pakollinen? En ole enkä usko, että kukaan muukaan on kuullut.

Ja onko huomattavasti isompi merkitys sillä, että me rakennuslailla, jonka toimme juuri eduskuntaan ja toivottavasti eduskunta syksyn aikana hyväksyy, tuomme puhtaan siirtymän sijoittumisluvan, joka mahdollistaisi kaavoituksen ja luvituksen yhdistämisen nopeissa investointihankkeissa, tai sillä, että olemme valmistelemassa talvella eduskuntaan tuotavaksi historiallista luvitusreformia, jossa ympäristönsuojelu, luonnonsuojelu ja vesilain mukaiset luvat paketoidaan yhteen muutoksenhakukelpoiseen lupaan, jolla päästään paljon nopeammin eteenpäin? Nämä ovat niitä isoja asioita, joilla puhdas siirtymä vauhdittuu, ja sitä kautta niitä isoja päästöjä, jotka eittämättä ovat, kuten Tynkkynen tässä sinänsä aivan oikein kuvaili, teollisuudessa, lämmityksessä, energiassa, myös liikenteessä kokonaisuutena, joskin yksittäisetkin laitokset ovat lähes liikenteen luokkaa, koskevat asiat siellä etenevät. [Puhemies koputtaa]

Toki myös pienillä teoilla on merkitys, mutta silloin kun veronmaksajien rahaa käytetään, [Puhemies koputtaa] niin aina täytyy miettiä sitä tuottavuutta myös ilmastotoimissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.27.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.13.

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä. — Ja siellä ensimmäisenä edustaja Elo, olkaa hyvä.

19.13 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä kunnilta poistetaan velvollisuus tehdä ilmastosuunnitelma. Samalla lain soveltamisalaa muutetaan niin, että lakia ei enää sovelleta kunnan viranomaisiin. Pidän tätä hallituksen esitystä onnettomana Suomen uskottavan ja pitkäjänteisen ilmastopolitiikan näkökulmasta. Tällä murennetaan viime kaudella laadittua ja täydennettyä ilmastolakia.

Hallitus perustelee päätöstä byrokratian purkamisena, ja suoraan todetaan myös, että kyseessä on säästötoimi. Kyse on vajaan kolmen miljoonan euron vuosittaisesta säästöstä. Tällä rahalla olisi voitu kannustaa ja tukea kuntia niiden ilmastotyössä. Tuki on monelle kunnalle tärkeä kannuste tällaisen ilmastosuunnitelman tekemiseen ja systemaattiseen ilmastotyöhön ryhtymiseen.

Kyse tässä hallituksen esityksessä on myös siitä, onko meidän lainsäädäntö linjakasta ja ennakoitavaa. Tämä lakimuutos ehti olla voimassa vain vuoden, ennen kuin nyt Orpon hallitus päätti sen poistamisesta. Sääntelyyn tarvitaan ennakoitavuutta, tämä on vahva viesti niin elinkeinoelämältä kuin muiltakin yhteiskunnan toimijalta. Nyt hallituksen toiminta tässä on tempoilua ja poukkoilua.

Hallituksen esityksessä perustellaan, että kunnat voivat jatkaa suunnitelmallista ilmastotyötä vapaaehtoisesti ja tukea sillä tavoin ilmastolain tavoitteiden saavuttamista. Näin tietysti on, mutta kun tiedämme kuntien tiukan taloustilanteen ja paineet ylipäänsä tehtävistä suoriutumista ja säästämistä ja toimintojen karsimisesta, niin lakisäätöiset toiminnot menevät helposti etusijalle. Meillä on Suomessa vielä kuntia, jotka eivät ole ryhtyneet ilmastosuunnitelmien tekoon, toki moni kunta jo on ryhtynyt, mutta näinkö hallitus ajattelee, että tällä päätöksellä nämä viimeisetkin kunnat sitä työtä motivoituvat tekemään.

Ilmastotoimissa yleisesti ottaen on nähty, että vapaaehtoisuuden rinnalla tarvitaan selkeää sääntelyä, joka osoittaa suuntaa ja velvoittaa. Jos vaikka päästökauppaa mietitään, niin se on selkeästi saanut aikaan tehokkaita päästövähennyksiä, kun siitä on säädetty. Fiksu sääntely jättää tilaa tarkoituksenmukaiselle toteutukselle. Useat kunnat ovat tätä ilmastosuunnitelmaan velvoittavaa lainsäädäntöä toivoneet ja sen poistamista laista vastustaneet nyt sitten tästä hallituksen esityksestä lausuessaan.

Kuten hallituksen esityksen perusteluistakin nähdään, ilmastotoimien tekeminen voi tuottaa kunnille myös taloudellista hyötyä. Iin kunta on tästä mainio esimerkki. Se on arvioinut saavuttaneensa 0,75 prosenttiyksikön kunnallisveroa vastaavat säästöt energiatehokkuutta parantamalla ja luopumalla öljylämmityksestä kunnan kiinteistöissä. Hyvä esimerkki edistyksellisestä kunnasta, mutta tätä kehitystä toivottaisiin ja olisi hyvä saada aikaan kaikissa kunnissa. Tämän lisäksi: paitsi että näillä ilmastotoimilla vähennetään päästöjä, niillä myös tehdään kunnissa asuinympäristöistä asukkaille viihtyisämpiä ja kulkemisesta sujuvampaa, eli ne ovat monella tapaa hyödykkäitä kunnille.

Kuntien kuulemistilaisuudessa on nostettu esiin, että ilmastosuunnitelmavelvoitteen kumoaminen voi tehdä jatkossa investointien perustelusta haastavampaa siellä kunnassa, kun ei ole tätä lainsäädännön selkeää selkänöjää. Tässä yhteydessä harmittelen myös sitä, että Orpon hallitus on leikannut kuntien kävelyn ja pyöräilyn edistämisen investointiavustuksen minimin. Tämäkin on ollut yksi hyvä, kustannustehokas rahankäytön keino valtiolta, kun kunnat ovat tässä laittaneet itse vähintään saman summan

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

hankkeiden toteuttamiseen. Eli tässä on juuri se huoli, että tämä viesti kuntien suuntaan näiden ilmastotoimien merkityksestä on nyt aivan väärä.

Ilmastotyö vaatii pitkäjänteisyyttä, ja lainsäädäntö on siihen selkeä keino. Samoin kuin ilmastolaki velvoittaa hallituksia ja puolueita yli puoluerajojen ilmastotavoitteen saavuttamisesta, niin kuntien velvoittaminen ilmastolailla velvoittaisi kuntia tekemään pitkäjänteistä ilmastotyötä. Ministeri täällä aiemmin vetosi kuntien itsehallintoon, mutta kyllähän suuri osa kuntien tekemästä työstä tälläkin hetkellä perustuu lakisääteisiin tehtäviin.

Huolestuttavaa on myös se, että kuntien ilmastosuunnitelmavelvoitteen kumoamisen myötä harvempi kunta suunnittelee ilmastomuutokseen sopeutumista. Tämäkin tieto sieltä hallituksen esityksen perusteluista löytyy. Näinä sään ääri-ilmiöiden aikoina myös tämä sopeutumistyö on äärimmäisen tärkeää.

Kaiken kaikkiaan hallituksen esitys perusteluineen osoittaa, että tämä laki on tehty ideologisista syistä, ja se on masentavaa. Ilmastotyöhön me tarvitaan kaikki mukaan, myös kunnat, ja siksi on onnetonta, että hallitus tällä esityksellään käytännössä viestii, että kuntien ilmastotyö ei ole välttämätöntä. Varmasti suuressa osassa kuntia ilmastotyö jatkuu, mutta lakiin kirjattuna me voidaan varmistaa, että sitä ei yhdessäkään kunnassa kyseenalaisteta tai jätetä tekemättä. Todella toivon, että voimme vielä kaataa tämän hallituksen esityksen täällä eduskunnassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

19.19 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä askel, jolla poistetaan kunnilta ilmastosuunnitelmien tekovelvoite, on mielestäni terve ja oikea. Eihän se kunnan toimivaltaan millään lailla kuulu. Mitä se tässä maailmassa parantaa, jos me byrokratiaa kasvatamme ja siellä muutamia ihmisiä istuu toimistossa tekemässä suunnitelmia ja kunnalle säädetyt lakisääteiset työt jäävät kunnolla tekemättä? Se on aivan sama asia, että jos vaikka perheen äiti lähtisi tekemään ilmastosuunnitelmaa, niin lapset jäisivät hoitamatta. Siinä menee kyllä lapsi pesuveiden mukana komeasti.

Tämä ilmastohumppa on mennyt ihan älyttömyyksiin, kun tosiasioilla ei pärjää enää. Kaikki tiedotusvälineetkin ovat junntautuneet tämän ilmastopolitiikan taakse. Suomihan on hiilineutraali maa, kuten tiedetään. Ne ovat faktat. Nasan puolueettomat mittauksetkin sen todistavat, mutta ei täällä media niistä puhu mitään, ei sanaakaan. Katsokaa netistä se Nasan ilmastotutkimus, minkä ne tekivät tarkoilla laitteilla. Se on totta joka sana, vaan ei meillä... Tämähän on politiikantekoväline, se, kun Suomesta on tehty hiiltä tuottava valtio, vaikka oikeasti olemme hiilineutraali, jopa hiilinegatiivinen, jos osaamme homman hoitaa.

Tänä päivänä tuli muuten, arvoisa puhemies, tieto, että Suolahden vaneritehdas pannaan kiinni. 360 työmiestä ja -naista jää kilometritehtaalle työttömiksi. Tämä johtuu siitä, kun tämä älytön ilmastopolitiikka, mitä tämäkin laki onneksi hieman purkaa, tarkoittaa sitä, että Suomen metsäteollisuus on lopettamassa. Vihreä siirtymä tarkoittaa suomalaisen metsäteollisuuden lähtöä Suomesta. Sitäkö te aidosti haluatte? Ja ihmettelen, että vasemmisto on tässä mukana. Teidän ydinkannattajajoukkonne on siellä paperitehtaissa, sellutehtaissa, vaneritehtaissa, metsähommissa ja vaikka missä. Nyt pannaan tehtaita armotta kiinni. Kuvitteleeko joku teistä, arvoisat kansanedustajat, että tämä menee huomiotta ohi? Ei varmasti mene.

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

20 prosenttia, hieman yli, Suomen vientiteollisuuden tuotoista tulee metsäteollisuuden tuotteista, metsien ansiosta. Se kun loppuu, niin millä me sitten eletään? Olemme välittömästi Euroopan unionin alijäämämenettelyssä ja Kansainvälisen valuuttarahaston valvonnassa. Mitä tämä maa meinaa tehdä? Kreikan tienkö me haluamme? Tällä menolla se on aika äkkiä meidän edessämme. Katsotaan tätä hiilineutraaliutta, mistä edustaja Elo sydäntäsärkevästi puhuu: kun nämä päästökaupan väärät tiedot oikaistaan, niin onhan se väärin, että veronmaksaja joutuu maksamaan teidän kannattamienne väärin tietojen jatkuvan ylläpidon. Joka ainoa asia, mitä te olette täällä puhuneet, aiheuttaa sen, että pieni lapsiperhe ei voi paljon missään käydä, kun kaikki raha uppoaa kalliin energian takia, kalliin sähkön ja kalliin lämmön takia päivittäisiin menoihin. Mistä se tulee? No, tietenkin energian hinnasta. Hyvän aika, kaikki palvelut, kaikki tuotteet tulevat niiden perushintana sinne. Joka ainoassa tuotteessa ja palvelussa se energian hinta on hyvin ratkaisevassa asemassa. Viime talvena muutamat sahat jopa seisoivat sen tautta, kun sähkö oli niin kallista, ettei kannattanut sahata. Samoin maitotilat kärsivät tappioita, kun lypsivät lehmä sen tautta, kun lypsyn aikana käytetty sähkö ei korvannut maidon tuotosta saatavaa rahamäärää. Ja te vaan täällä puhutte hienoista, ylevistä ilmastosuunnitelmista.

Kotikuntani Iloimantsi on käytännössä hiilineutraali. Lähes kaikki talot muutamia kerrostaloja lukuun ottamatta ovat puusta rakennettuja, lämmitämme puulla. Ja nyt kun tämä aktiivihiilitehdas tuli, niin lämmitämme teollisuuden sivuvirralla, olemme käytännössä hiilineutraaleja. Mitäs täällä tehdään? Suurin osa pääkaupunkiseudun lämmöstä tulee ympäri maailmaa ajettavilla jätteillä. Silläkö se maailma pelastuu ja ilmasto paranee, kun te ajatte kaikki maailman moskat tänne? Ja tuleeko siellä myrkyä tai jotakin semmoista kemialla, mitä ei saisi ilmaan ikinä päästää? Olen kuullut kymmenen, jopa 50, kertaa sen selityksen täältä kaupungin suunnalta, että heillä on suodattimet niissä. Uskokaa tai älkää, sellaista suodatinta ei ole, joka kaiken ottaa kiinni, sitä ei vaan ole. Te päästätte ilmakehään helsinkiläisten silmille ja keuhkoille valtavan määrän myrkyä, sellaisia kemikaaleja, joita ei kukaan ikinä maailmassa kuvittelisi Suomeen tuotavan. Mutta Helsinkiin, tuonne Vantaan voimalaitokseen, ajetaan valtavat määrät sitä myrkyä, ja sillä lämmitetään kaupunkia ja kehutaan, miten ilmasto paranee. Kyllä teidän ilmastopolitiikkanne on hieno.

Millä te perustelette tämän sille lapsiperheelle, jonka silmille nämä myrkyt menevät? Pienen lapsen keuhkoihinsa saama myrky on koko elämänaikainen murhe ja voi johtaa karmeisiin seurauksiin, kuten tiedämme. Sitähän se lastensuojelu on, että vältämme sen, että lapset joutuvat vaaraan. Onhan tämä suomalainen politiikka ihmeellistä: tämmöisiä älyttömyyksiä tehdään ja väitetään sen olevan hyväksi ilmastolle. Sitten sanotaan, arvoisa rouva puhemies, että meidän pitää Floridan takia lopettaa jotakin. Ei varmasti tarvitse lopettaa. On heidän asiansa hoitaa oma taloutensa hiilineutraaliksi, niin kuin on hyvä, että se tavoite on. Mutta mitä ne tekevät? Kivihiili palaa, öljy palaa, valtavasti lennetään lentokoneella. Se on heidän asiansa, mutta me olemme hoitaneet oman hommamme, se riittää. Ei meidän tarvitse murhetta kantaa siitä, jos jossakin Turkissa on maajärityksiä. Me autetaan, totta kai, hädässä olevia, mutta ei meillä niitä ole, niin että ei niiden takia pidä ruveta omaa elämäämme tuhoamaan.

Kyllä tämä eduskunnan politiikka oudoksi menee, mutta palaamme tähän asiaan tämän tulevan kevään aikana, kun katsotaan, mikä on Suomen taloustilanne. Ja ensi talven sähkön hinnat, odotan niitä mielenkiinnolla, kun syyskuussa sähkö maksoi 66 senttiä kilowattitunnilta. Puretaanko vielä 4 000 megaa sähköntuotantokapasiteettia pois, niin että

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

päästään vielä korkeammalle? Sitten ollaan semmoisessa ongelmassa, jota en uskalla edes sanoa kuvata, saattaa ensi yönä painajaisiin mennä koko yön nukkuminen. Jatketaan vaan tällä tavalla, niin hyvä tästä tulee.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hamari.

19.24 **Lotta Hamari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ensinnä on muistutettava edustaja Hoskosta, että olitte keskustan kanssa viime kaudella tätä lakia säätämässä.

On aivan selvää, että me tarvitsemme nykyistä kunnianhimoisempaa ympäristö- ja ilmastopolitiikkaa, mutta nyt siis hallitusohjelman mukaisesti kunnilta ollaan poistamassa velvollisuus laatia ilmastosuunnitelma. Tämän toimen myötä on riski sille, että harvempi kunta suunnittelee pitkäjänteisesti ilmastomuutokseen sopeutumista. Hieman mietin myös sitä viestiä, minkä tämä esitys antaa — siis ettei asia olisi niin tärkeä — vaikka sinänsä ymmärrän sen, että kuntien tehtäviä yritetään keventää tässä taloudellisessa tilanteessa.

Onneksi saamani viestin mukaan kunnissa edelleen kuitenkin tehdään ilmastosuunnitelmia, ja kannustan kyllä kaikkia näin toimimaan edelleenkin. Esimerkiksi Kempeleessä on ensi maanantaina valtuustossa hyväksyttävänä ilmastosuunnitelma, ja siinä on sovittu myös suunnitelman seurannasta. He myös päivittävät suunnitelmaa valtuustokausittain ja varmistavat, että tavoitteissa todella on pysytyt. Tämä on esimerkillistä, ja toivon todella, että vaikka tämä lakisääteinen velvoite poistuu, niin edelleen kaikki kunnat toimisivat näin.

On silti sanottava, että lausuntopalautteiden mukaisesti moni kuitenkin vastusti tätä nyt käsittelyssä olevaa esitystä.

Tiedän myös, että kuntien talous on vaikeuksissa ja sinänsähän on karhunpalvelus hakea säästöjä kumoamalla ilmastotyötä. Sillä jos emme saavuta ilmastotavoitteitamme, joudumme lopulta maksamaan kovan hinnan. Loppuviimein kuntalainenkin ihan joka puolella Suomea maksaa enemmän, ja tällä menolla, kun siis joudumme ostamaan näitä päästövähennysyksiköitä, se lasku voi olla jopa miljardi euroa Suomelle. Siten peräänkuulutan kokonaisuutena ilmasto- ja ympäristötoimien pitkäjänteisyyttä. Vaikeassa taloudellisessa tilanteessa tulisi entisestään korostaa toimien suunnitelmallisuutta ja vaikuttavuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Asell.

19.27 **Marko Asell sd:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys ilmastolain muutoksesta, joka poistaisi kuntien velvoitteen laatia ilmastosuunnitelmia. Se herättää vakavia huolia erityisesti alueellisen oikeudenmukaisuuden, ilmastomuutoksen torjunnan ja kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksien osalta.

Hallitus esittää, että kuntien ilmastosuunnitelmavelvoite kumottaisiin ja ilmastolaki rajattaisiin koskemaan vain valtion viranomaisia. Tämä olisi merkittävä perääntyminen Suomen ilmastopolitiikassa ja erityisen haitallista juuri niille kunnille, joissa ilmastotyö on vasta alussa. Kunnan velvoite laatia ilmastosuunnitelma on yksi ratkaisevan tärkeistä työkaluista ilmastomuutoksen hillinnässä. Kunnilla on merkittävä rooli ilmastomuutoksen torjunnassa, sillä niiden vastuulla on alueiden käytön suunnittelu, energiayhtiöiden omistajaohjaus, liikennesuunnittelu, rakennusten lämmitystapavalinnat,

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

jätehuollon järjestäminen ja julkiset hankinnat. Kuntien tekemät päätökset vaikuttavat suoraan alueidensa hiilijalanjälkeen, ja ilmastosuunnitelmien avulla voidaan varmistaa, että näissä päätöksissä huomioidaan ilmastonäkökulma järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti.

Osa kunnista on jo vapaaehtoisesti laatinut ilmastosuunnitelmia ja asettanut kunnianhimoisia tavoitteita hiilineutraaliuden saavuttamiseksi. Se on hyvä asia, mutta tämä ei kuitenkaan riitä. Emme voi jättää ilmastotoimia pelkästään niiden kuntien vastuulle, joilla on siihen resursseja ja tahtoa. Kaikilla kunnilla riippumatta niiden koosta tai sijainnista tulisi olla selkeä suunnitelma päästöjen vähentämiseksi ja ilmastomuutokseen sopeutumiseksi. Muuten luomme tilanteen, jossa ilmastotoimet jakaantuvat epätasaisesti ja alueellinen eriarvoisuus kasvaa.

Ilmastopolitiikan tuominen kuntatasolle on myös tärkeä demokratiakysymys. Kuntalaisten tulee voida osallistua ja vaikuttaa siihen, millaisia ilmastotoimia heidän asuinkunnassaan tehdään. Kunnan ilmastosuunnitelma antaa selkeän kehyksen ja mahdollisuuden osallistumiselle. Kun suunnitelmavelvoite nyt poistetaan, kavennetaan myös kuntalaisten mahdollisuuksia osallistua ilmastopoliittiseen päätöksentekoon.

Arvoisa puhemies! Hallitus perustelee esitystään sillä, että kuntien lakisääteiset tehtävät vähenisivät ja resurssit vapautuisivat muuhun käyttöön. Tämä voi kuulostaa houkuttevalta, mutta meidän on katsottava pidemmälle. Monissa edelläkävijäkunnissa on jo todistettu, että ilmastotoimet eivät ole vain välttämättömiä ilmaston kannalta vaan ne voivat tuoda myös merkittäviä taloudellisia hyötyjä. Kunnat siis saavuttavat merkittäviä säästöjä energiatehokkuutta parantamalla ja luopumalla fossiilisista polttoaineista. Ilmastotoimet eivät siis ole vain kustannus, vaan ne voivat olla investointi, joka maksaa itsensä takaisin.

Vastustamme tätä ilmastolain muutosta ja näemme, että kuntien ilmastosuunnitelmavelvoite on keskeinen työkalu ilmastopolitiikan toteuttamisessa paikallisella tasolla. Kunnilla on merkittävä rooli paitsi ilmastomuutoksen hillinnässä myös siihen sopeutumisessa. Sopeutumistoimet, kuten tulva- ja myrskyriskien hallinta, ovat olennaisia erityisesti alueilla, joihin ilmastomuutoksen vaikutukset osuvat voimakkaimmin. Näitä toimia on jatkossa vaikeampi perustella, jos lainsäädännön selkänöjä puuttuu.

Ilmastokriisin ratkaiseminen edellyttää määrätietoista ja kunnianhimoista toimintaa kaikilla tasoilla: valtiolla, kunnissa ja kansainvälisesti. Emme voi antaa kuntien ilmastotyön jäädä vapaaehtoisuuden varaan vaan tarvitsemme vahvaa ja sitovaa ohjausta. Siksi vetoan hallitukseen: älkää purkako kunnille asetettuja ilmastovelvoitteita vaan vahvistakaa niitä. Ilmastomuutos etenee ja ilmasto lämpenee. Saamme yhä enemmän todeta uutisista luonnon ääri-ilmiöiden yhä voimakkaampia vaikutuksia: kuivuutta, metsäpaloja ja muun muassa hirmumyrskyjä, jotka nytkin aiheuttavat tuhoa ja kuolemaa maailmalla, tällä hetkellä pahiten Floridassa. Tarvitsemme siis toisenlaisia toimia kuin mitä Orpon hallitus nyt tekee. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen.

19.31 **Mikko Polvinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tulen Kainuusta, Kuhmosta ja biotalouden ihmepaikkakunnalta, jossa on saha- ja metsäteollisuutta. Kaupunki lämpeää

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

kaukolämmöllä, missä poltetaan haketta, ja asiat ovat hyvällä mallilla ilman ilmastosuunnitelmaa.

Arvoisa puhemies! Kannatan hallituksen esitystä, jossa ehdotetaan ilmastolain muutosta. Muutos tähtää siihen, että kuntien ilmastosuunnitelmien laatimiseen liittyvä velvollisuus poistettaisiin, mikä mahdollistaisi joustavammat toimintatavat paikallisella tasolla. Velvollisuus sitoo tällä hetkellä kunnissa huomattavia määriä resursseja, ja se on mielestäni perusteltua purkaa. Tämä ei tarkoita ilmastotyön laiminlyöntiä vaan sitä, että voimme hyödyntää resurssejamme fiksummin.

Kunnat voivat jatkossakin edistää vapaaehtoisesti ilmastotoimiaan mutta ilman valtion tasolta tulevaa tiukkaa sääntelyä ja jonninjoutavan byrokratian aiheuttamaa hukkaa. Velvollisuuksien keventäminen antaa niille tilaa keskittyä muihin tärkeisiin toimiin, kuten paikallisen infrastruktuurin kehittämiseen ja palveluiden kehittämiseen.

On tärkeää huomioida myös valtiontalouden nykytilanne. Meillä on niukat resurssit, ja jokainen euro tulee käyttää harkiten ja vastuullisesti. Ja korostan, että tämä ei ole yksin rahakysymys, vaan kunnissa on niukat resurssit ja työvoiman saatavuus on hankalaa. Jos me laitetaan meidän rakennusinsinöörit pyörimään näitten vihreitten asioiden ympärillä keskittymättä siihen välttämättömään tehtävään, niin voi käydä niin, että kuntalaisten palvelut kärsivät siitä, että viherhumppa soi.

Tämä esitys on askel kohti joustavampaa ja realistisempaa ilmastopolitiikkaa ja tarjoaa kunnille mahdollisuuden jatkaa ilmastotyötä vapaaehtoisesti samalla, kun me kaikki huolehdimme julkisen talouden vakaudesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen.

19.33 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Olen aina arvostanut politiikassa ja yhteiskunnallisissa päätöksenteossa sen kaikilla tasoilla pitkäjänteisyyttä, etenkin sitä, että asioissa, joista päätetään, myöskin pyritään välttämään poukkoilua vaalikausien välillä. Valitettavasti, kun katson tätä hallituksen esitystä ilmastolain muuttamiseksi, havaitsen, että tässä esityksessä on kyse juuri sellaisesta poukkoilusta, jota olisi hyvä pyrkiä välttämään. Tässä esityksessä kunnilta poistetaan hyvin tuore velvoite laatia ilmastosuunnitelma paikallisella tasolla. Tämä velvoite, kuten tässä keskustelussa on tänään hyvin tullut esille, on ollut vain reilun vuoden ajan voimassa eli siis hyvin lyhyen ajan. Olisin toivonut, että hallitus ei olisi toimikautensa ensi metreillä ryhtynyt heti perumaan niitä hyviä parannuksia ja päätöksiä, mitä edellisen vaalikauden aikana on lakiin saatu, kuten tässä tapauksessa nyt on. Ei voida esittää, että olisi myöskään valtiontalouden näkökulmasta välttämätön muutos poistaa tämä velvoite ilmastosuunnitelmien tekoon, sillä kovin suurta säästöä ei ole tällä osoitettu saavutettavaksi, ja taustalla vaikuttavaakin olevan enemmän hallituspuolueiden ideologinen valinta tehdä tässä suhteessa muutos.

Usein sanotaan, arvoisa puhemies, että muutos lähtee paikalliselta tasolta. Tämä pätee myös ilmastomuutoksen torjuntaan: myös paikallisesti voidaan tehdä ja pitääkin tehdä paljon, jotta me voimme kantaa sen oman kortemme kekoon kansakuntana ilmastomuutoksen hidastamiseksi. Tässä työssä kuntien ilmastosuunnitelma olisi ollut yksi tarpeellinen työkalu, jolla oltaisiin voitu saada myöskin vielä laajemmin paikallista, kunnallista toimijuutta tähän yhteiseen suureen ponnistukseen mukaan. Esimerkiksi omassa kotikaupungissani Järvenpäässä valmistelut olivat jo kohtuullisen pitkällä sen eteen, että tällainen ilmastosuunnitelma kuntaan laadittaisiin, ja oli tietysti meillekin

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

pettymys, että tämä velvoite sitten vaalien jälkeen ilmoitettiin poistettavaksi. On hyvä muistaa, että tämän ilmastosuunnitelman sisältöähän ei olisi täältä ilmastolain kautta sen suuremmin saneltu vaan kunnilla itsellään olisi ollut suuri vaikutusvalta siihen, minkä sisältöisiä ja tasoisia tavoitteita tänne ilmastosuunnitelmaan kirjautetaan. Eli myöskin siellä paikallisella tasolla sitten puolueet olisivat yhdessä päässeet katsomaan sen, mikä olisi se paras sisältö, ne parhaat toimenpiteet, joilla kukin kunta paikallisella tasolla sitoutuu ilmastotyötä tekemään.

Olen pettynyt siihen, että hallitus on tämän esityksen eduskunnalle antanut.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista.

19.36 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Sain toimia ympäristö- ja ilmastoministerinä, kun ilmastolakia tehtiin ja siihen otettiin mukaan tämä velvoite kunnille ilmastosuunnitelmasta. Se ei ollut alun perin siinä, mutta se tuli siihen, koska kunnat halusivat näin. Kunnat nimenomaan halusivat tulla mukaan ilmastotyöhön. He halusivat, että heidän tekemänsä työ noteerataan, koska itse asiassa aika monet ilmastoratkaisut ja se, miten saadaan päästöjä vähennettyä, tapahtuu siellä kunnassa kunnan maankäyttöön liittyen, kunnan energiaratkaisuihin liittyen, kunnan liikennetarkeisiin liittyen ja niin edelleen. Sen takia, kun lakia valmisteltiin, kunnat olivat hyvin pettyneitä, että heille ei aseteta tähän omia velvoitteita, heitä ei oteta mukaan ja heidän työtään ei sitä kautta ymmärretä ja arvosteta. Niinpä sitten lakia valmisteltessa myös kunnat todellakin otettiin — tämä ilmastolaki on puitelaki, joka määrittää niitä suunnitelmia ja erilaisia velvoitteita, joita julkisen tahon tulee tehdä, jotta pääsemme ilmastotavoitteisiimme ja saamme vähennettyä päästöjä — tähän lakiin mukaan, jotta myös heidän suunnittelujärjestelmänsä olisivat tässä mukana, kun teemme yhteisesti ilmastotyötä.

Siksikin on äärimmäisen valitettavaa, että nyt hallitus poistaa tämän kunnille asetetun velvoitteen tästä laista. Toki sitä on myös juuri tämä äsken nostettu näkökulma tästä poukkoilevuudesta, mitä sitten tehdään, kun kunnat ovat valmistautuneet. Osa toki oli tehnyt jo ne suunnitelmat aiemminkin, mutta totta kai tämä laki, joka on velvoittava kunnille, oli sitten se viimeinen sykäys niille kunnille, jotka eivät vielä olleet mukana, tehdä tämä työ. Ja nyt sitten, kun työ on juuri alkanut ja päässyt käyntiin, tämä velvoite sieltä otetaan pois. Pidän tätä myös hallinnon näkökulmasta todellakin huonona hallintona.

Se idea siinä, että kunnille annettiin velvoite tehdä ilmastosuunnitelmat, niin kuin kerroin, tuli sieltä kunnilta itseltään, mutta tämä suunnitelma, jonka kunnat siis voivat tehdä myös yhdessä naapurikuntien kanssa, on erinomainen väline siihen, että mietitään myös seudullisesti, alueellisesti, ilmastotyötä tai sitten siellä kunnan sisällä poikkihallinnollisesti. Koska kuten valtion tasolla, myös kunnissa on usein haaste siinä, että katsomme vain yhden hallinnonalan näkökulmasta emmekä ymmärrä sitä kokonaisuutta, ja tällaiset yhteiset suunnitelmat ovat tietysti se työkalu, jolla varmistamme, että ilmastotyön tehokkuus on myös sitä kautta parempaa, kun sitä katsotaan kokonaisuutena. Ja kaikkeen tähän nähden — kun tiedämme, miten paljon ilmastotyötä kunnissa tehdään, ja kun sitä myös tehdään suunnitelmallisesti — siitä on saatu merkittäviä tuloksia.

Se, että tämä velvoite nyt kunnilta poistetaan, on mielestäni todellakin typerää. Se on myös selvästi, niin kuin tässä juuri äsken kuulumme, hallituspuolueitten ideologinen

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

valinta, ei edes millään tavalla taloudellinen kysymys tai millään tavalla tulevaisuuden kysymys. Kuten kaikki tiedämme, ilmastotyötä täytyy tehdä enemmän, sen täytyy olla suunnitelmallista, jotta se on tehokasta, ja nyt se, että tämä työkalu täältä poistetaan, menee aivan väärään suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen.

19.40 **Mikko Polvinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Edustajat Peltonen ja Mikkonen toivat esille näitä kunnan toimia ja niitä velvoitteita, mitä kunnan täytyisi tehdä ilmastotyön edistämiseksi. Eihän tämä laki estä ilmastotyön jatkamista. Tämä laittaa kunnat siihen tilanteeseen, että kunnassa voidaan itse harkita niitä ilmastotekoja, mitä siellä kunnassa parhaaksi itse nähdään. Ei se byrokratia sitä paranna.

Itse tulen tuolta Kehä kolmosen ja Kehä ykkösen ulkopuolelta Kainuusta, ja kaikessa päätöksenteossa me otamme huomioon ilmastokysymykset. Ne otetaan huomioon ilman näitä suunnitelmia, ja niin kuin sanoin tuossa aiemmin siitä biotalouden ihmeestä kotikunnassani, niin myös meidän maakunnassa otetaan tarkkaan huomioon se, mitä ilmastovaikutukset oikeasti ovat. Mutta nämä ilmastosuunnitelmiin pakottavat toimet vievät meiltä ylimääräistä byrokratiaa muista töistä pois.

Minusta on tosi vapauttavaa, että tämä laki tulee nyt voimaan uudelleen. Tämä laki valmistellaan huolellisesti, etteivät kunnat joudu siihen, että siellä tärkeät tehtävät joutuvat odottamaan sitä ilmastosuunnitelmaa. Minä luotan kuntapäätäjiin Suomessa, minä luotan niihin osaajiin ympäri Suomea, jotka on valittu kuntalaisten parhaaksi valitsemaan asioitten, ilmaston, elinvoiman, hyvinvoinnin väliltä, ettei mikään kulma saisi sellaista ylimääräistä voimaa, millä voitaisiin häivyttää muita tärkeitä palveluja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista.

19.42 **Krista Mikkonen vihr:** Kiitos, arvoisa puhemies! Niin, en tiedä nyt, onko tämä ymmärretty jotenkin väärin. Tämä suunnitelmahan nimenomaan helpottaa sitä kunnan ilmastotyötä. Sehän, että tehdään suunnitelma — tekee sen sitten kunta oman organisaation sisällä huomioiden kaikki eri osa-alueet tai tehdään se sitten esimerkiksi useamman kunnan kanssa yhdessä, alueellisesti, niin kuin monella alueella on tehty ja on ihan fiksuakin tehdä — nimenomaisesti helpottaa sitä, että tehdään ilmastotyötä suunnitelmallisesti. Se, että sitä tehdään vain niin, että joku saa idean ja tehdäänpä noin ja toinen katsoo sitten omalta sektoriltaan tai vain omalta alueeltaan, että tehdäänpä näin, ei ole vaikuttavaa eikä tehokasta, versus se, että se on suunniteltua. Meillä on Suomessa sellainen sanontakin, että hyvin suunniteltu on puoliksi tehty, ja siinä on vissi perä: jotta me saadaan vaikuttavia toimia, jotta me saadaan tehokkuutta, jotta me saadaan synergiaa ja jotta me pystymme katsomaan kokonaisuutta ja sitä kautta saamaan parempia tuloksia, niin suunnitelmat ovat tärkeitä ja oleellisia. Jos me mietitään todella ilmastotoimia ja päästövähennyksiä, niin niitä pitää tehdä monella eri sektorilla, ja kunnissa nämä toiminnot liittyvät hyvin vahvasti toisiinsa alueellisesti eri naapurikuntien kesken. Vaikkapa joku joukkoliikenteen suunnittelu tai liikennesuunnittelu ylipäättänsä hyvin vahvasti pitäisi katsoa laajemmin kuin yhden kunnan alueelta, ja sen takia nämä suunnitelmat ovat tärkeitä.

Niin kuin tiedämme, jos kunnassa muutenkin mietitään tulevaisuuden eri ratkaisuja tai valtuustokauden tavoitteita, niin kyllähän se kaikki lähtee aina siitä suunnittelusta ja

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

strategiasta ja siitä, että katsotaan vähän pidemmälle kuin juuri siihen hetkeen. Tämä on tietysti ollut myös näitten ilmastosuunnitelmien tarkoitus. Kunnat ovat ottaneet nämä erinomaisen hyvin vastaan, ja kuten kerroin, tämä tuli tähän lakiin nimenomaan kuntien omasta aloitteesta, ja myös ne tulokset, jos katsotaan niitä vaikutuksia, mitä kunnissa on saatu aikaan, ovat olleet varsin hyviä. Kyllä minä väitän, että yksi syy siinä, että ne ovat olleet niin onnistuneita ja tehokkaita, on se suunnitelmallisuus, mitä niitä toimia tehtäessä on mietitty. Sen takia pidän todella todella valitettavana ja täysin väärään suuntaan menevänä, että tämä kuntien itse toivoma velvoite nyt tästä laista poistetaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen.

19.45 **Eemeli Peltonen sd:** Arvoisa puhemies! Jos tämä ilmastosuunnitelma ja sen tekeminen kussakin Suomen 300 kunnassa toisi valtavasti byrokratiaa ja kustannuksia kunnalle kunnallishallintoon, niin en usko, että siinä tapauksessa kunnat olisivat alun perin edes ehdottaneet, että tällaisia ilmastosuunnitelmia olisi hyvä alkaa laatimaan. Ja mielestäni tämä tausta, jonka edustaja Mikkonen puheenvuorossaan tämän asian käsittelyssä erittäin hyvin selvitti, on todella tärkeä muistaa, kun puhutaan siitä, miten nimenomaan kunnat ovat nämä ilmastosuunnitelmat nähneet.

Toisaalta, jos kunnissa todella jouduttaisiin valtavia byrokraattisia rakenteita muodostamaan ja kustannuksia näihin suunnitelmiin käyttämään, niin silloin varmasti hallituskin pystyisi osoittamaan tälle jonkun kovin suuren säästön, joka tällä saadaan aikaiseksi, kun näitä suunnitelmia ei enää tehdäkään. Mutta näinhän ei ole. Jo sieltä hallitusohjelman liitteistä kun käy katsomassa, että millaisen säästön tällä aikaan saadaan tähän julkiseen ta-louteen, kun näiden suunnitelmien teko lopetetaan, niin sehän on varsin vähäinen.

Puhuin omassa puheenvuorossani tästä poukkoilusta, ja valitettavaa on se, että hallituksen poukkoilu ei pääty vain näihin ilmastosuunnitelmiin ja niissä peruutteluun. Mehän olemme nähneet sen jo näiden henkilöstömitoitusten, hoitotakuun peruuttamisen ja vesittämissä yhteydessä, jotka tänne sosiaali- ja terveydenhuollon puolelle pitkän työn ja suuren vaivan päätteeksi hyvinvointialueille saatiin, ja se on surullista, että tämä poukkoilu tuntuu olevan laajemminkin hallituksen agendaan sisään kirjoitettu.

Tulee mieleen vielä eräs yksityiskohta tästä poukkoilusta, joka liittyy eläinsuojeluasiamiehen virkaan. Sehän on oikeastaan suomalaisen politiikan erikoisimpia poukkoiluja. Kun sitä historiaa kertaa, niin Kataisen hallitus perusti eläinsuojeluasiamiehen viran, Sipilän hallitus lakkautti sen, Marinin hallitus perusti sen uudelleen, ja nyt Orpon hallitus sen taas lakkauttaa. Ja toivoisin kyllä, vaikka tämä on yksi yksittäinen esimerkki, että meillä ei tähän maahan vakiintuisi sellainen perinne ja kulttuuri päätöksentekoon, että hallitus toisensa jälkeen pieniä ja vähän isompiakin asioita peruuttelee. Rakennettaisiin pitkäjänteisesti Suomea ja tulevaisuutta. Sitä toivon myös tämän hallituksen esityksen käsittelyn yhteydessä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

19.47 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Mikkoselle ilmastosuunnitelmien merkityksen avaamisesta perinpohjaisesti vielä tässä keskustelussa. Onhan todellakin niin, että ei näitä suunnitelmia tehdä suunnitelmien vuoksi vaan siksi,

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

että niillä saadaan aikaan toivottuja tuloksia. Me kaikki kuntapäätäjät tiedetään, että viranhaltijat tekevät työtä virkavastuulla kunnissa ja ymmärrettävästi keskittyvät kovissakin talouspaineissa lakisäätöihin tehtäviin, ja sitä kautta ymmärrän myös sen, että kunnat ovat itse näiden suunnitelmien lakisäätöisyyttä toivoneet. Ja kuten täällä aikaisemmin kuulin, myös kuntien edunvalvoja Kuntaliitto on tätä hallituksen esitystä vastustanut. Tärkeä oli myös se näkökulma, että nostamalla kuntien rooli lakiin osoitetaan myös se, että kuntien ilmastotyöllä on tärkeä merkitys tässä meidän kokonaisuudessa, kun me Suomen hiilineutraalisuustavoitteisiin pyrimme ja toivon mukaan myös pääsemme. Ja käänttöpuolena on sitten tämä lain velvoittavuus, joka antaa toisaalta sitten viranhaltijoille myös selkänöjan tehdä sitä systemaattista ilmastotyötä siellä omassa kunnassa.

Ja lopuksi vielä kiitän edustaja Peltosta tämän eläinsuojeluasiamiesesimerkin nostamisesta. Nämä ovat pieniä yksittäisiä asioita, mutta kyllä se kuvastaa juuri sitä, onko meillä selkeä pitkän linjan tavoite ja kuva siitä, mihin mennään, sen sijaan että neljän vuoden välein mennään edes ja takaisin, jolloin sitten hämärtyy se suunta, mihin mennään, ja tästä tulee sitten tämmöistä poukkoilua. Toivottavasti tämä poukkoilu voidaan vielä estää.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajoneuvoverolain 11 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 144/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.27 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ajoneuvoverolakea siten, että matkailuautoilta kannettava ajoneuvoveron käyttövoimavero määräytyisi jatkossa muiden M1-luokan henkilöautojen käyttövoimaveroa vastaavalla tavalla.

Matkailuauto on erikoisvarusteltu henkilöauto. Ajoneuvovero kannetaan etukäteen 12 kuukauden pituiselta verokaudelta päiväkohtaisena verona. Henkilöautojen ajoneuvovero koostuu CO₂-päästöperusteisesta perusverosta ja muilta kuin bensiinikäyttöisiltä ajoneuvoilta kannettavasta käyttövoimaverosta. Ajoneuvoveroa kannetaan vain niiltä päiviltä, jotka ajoneuvo on rekisterin mukaan liikennekäytössä. Ajoneuvoverorasitusta on siten mahdollista vähentää ottamalla ajoneuvo pois liikennekäytöstä silloin, kun sitä ei käytetä liikenteessä.

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

Dieselläkäyttöisen matkailuauton käyttövoimavero nousisi nykyisestä 0,9 sentistä 5,5 senttiin päivältä jokaiselta ajoneuvon kokonaismassan alkavalta sadalta kilogrammalta. Lähes kaikki matkailuautot ovat dieselläkäyttöisiä. Kuitenkin kohtuullisuussyistä matkailuautojen käyttövoimaveroa määrättäessä huomioon otettava ajoneuvon kokonaismassa rajattaisiin muista henkilöautoista poiketen vain 7 500 kilogrammaan. Tätä painavimmat matkailuautot ovat useissa tapauksissa linja-auton alustalle jälkikäteen rakennettuja. Tämä rajoittaisi verorasituksen nousua kaikkein painavimmilla matkailuautoilla.

Matkailuautojen ajoneuvoveron käyttövoimaveron korottaminen korvaa osana hallituksen neuvotteluissa vuosien 2025—2028 julkisen talouden suunnitelmasta sovittuja toimenpiteitä päätetyn matkailuautojen autoverotuen asteittaisen poistamisen. Toimenpiteen staattiseksi yhteisvaikutukseksi vuosille 2025—2028 on julkisen talouden suunnitelmassa mitoitettu yhteensä 38 miljoonaa euroa.

Valmistelun yhteydessä arvioitiin, että asetettu verotuottotavoite voitaisiin saavuttaa varmemmin korottamalla matkailuautojen ajoneuvoveroa kuin poistamalla matkailuautojen autoverottomuus. Matkailuautojen valtiontaloudellinen vero on autoveroa perustellumpaa toteuttaa ajoneuvoverolla, koska ajoneuvoveron korottamiseen liittyy todennäköisesti vähemmän verotuottoja pienentäviä negatiivisia käyttäytymisvaikutuksia.

Korotettua veroa sovellettaisiin 1.1.2026 ja sen jälkeisiltä veropäiviltä kannettavaan matkailuautojen ajoneuvoveron käyttövoimaveroon. Koska käyttövoimavero on päiväkohtainen ja se kannetaan etukäteen 12 kuukauden pituiselta verokaudelta, sisältävät jo ensi vuonna lähetetyt veroliput korotettua veroa.

Ajoneuvoveron tuoton kasvu jäänee kuitenkin staattista arviota pienemmäksi. Veromuutos todennäköisesti vähentää matkailuautojen liikennekäytössäoloa ja siten myös matkailuautojen perusveron tuottoa nykyisestä. Tämä vaikutus huomioon ottaen veromuutoksen arvioidaan lisäävän ajoneuvoveron tuottoa 10,5 miljoonalla eurolla vuodessa. Vuonna 2025 verotuoton lisäys olisi arviolta noin kolme miljoonaa euroa, joka kertyisi vuodelle 2026 etupainotteisesti maksuunpantavasta verosta.

Keskimääräisen kokonaismassaltaan 3 500 kilogrammaa painavan dieselläkäyttöisen matkailuauton ajoneuvoveron käyttövoimavero nousisi noin 590 euroa vuodessa, jos matkailuauto pidetään liikennekäytössä koko vuoden. Jos auto on liikennekäytössä arvioidun keskimääräisen ajan eli noin 190 päivää, määrä olisi keskimäärin noin 310 euroa vuodessa lisää. Keskimääräisen matkailuauton käyttövoimavero olisi korotuksen jälkeen noin 700 euroa vuodessa, jos matkailuauto pidetään koko vuoden liikennekäytössä, keskimääräisellä liikennekäytössäololla noin 370 euroa vuodessa.

Vaikka matkailuautojen liikennekäytössäolon odotetaan ehdotetun muutoksen seurauksena vähenevän jonkin verran, matkailuautojen todellisten käyttöpäivien tai niillä ajettavien ajokilometrien määrä ei todennäköisesti kuitenkaan vähene yhtä paljon. Liikennekäytössäolon väheneminen johtuisi ennemminkin ajoneuvoverorasituksen alentamiseen tähtävien liikennekäytöstäpoistojen lisääntymisestä.

Henkilöautoja alemman käyttövoimaveron tasolle matkailuautojen kohdalla ei ole erityistä perustetta — eli nykyiselle tasolle. Matkailuautojen käyttövoimaveron nykyinen verotus on hyvin alhainen, minkä vuoksi esitetty korotus on prosentuaalisesti suuri.

Arvoisa puhemies! Veronkorotusta voidaan pitää kuitenkin suhteellisen maltillisena verrattuna käytön kustannuksiin euromääräisesti. Ehdotetulla muutoksella ei arvioida

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

olevan merkittäviä vaikutuksia matkailun määrään, kotimaiseen matkailuelinkeinoon eikä päästöihin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Niemi.

18.32 **Veijo Niemi ps:** Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri, runsaasti olen saanut nyt kyselyjä tästä asiasta, kun olen näitä matkailuauto-, asuntovaunuihmisiä. Eihän se tosin koske asuntovaunua, mutta koskee matkailuajoneuvoa. Ja todennäköisesti, kuten arvoisa ministeri sanoi, tämä tulee aiheuttamaan melko lailla tarkkaa käyttöpäivien käyttämistä ja laskemista, että kuinka paljon kannattaa vuodessa pitää sitä matkailuajoneuvoa liikennekäytössä.

Mutta kysymykseni arvoisalle ministerille koskee sitä, että tähän ei ymmärtääkseni koske näitä retkeilyajoneuvoja, mitkä on rakennettu autoverovapaasta pakettiautosta. Niitä on kahta eri tyyliä. On joko kevytkuorma-auto tai retkeilyauto. Ja jos olen oikein ymmärtänyt, niin näitä se ei varmaankaan koske. Onko näin, arvoisa ministeri?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kun täällä ei ole muita puheenvuoroja, niin haluaako ministeri vastata?

18.33 **Valtiovarainministeri Riikka Purra:** Arvoisa puhemies! Todellakin tämä veronkorotus koskee näitä dieselkäyttöisiä ja käyttövoimaveron piirissä olevia matkailuautoja, joista osa on rakennettu näistä vanhoista linja-autoista. Sen tarkemmin valitettavasti siihen, minkälaisia kategorioita näiden sisällä vielä voi olla, en osaa vastata, mutta se varmasti ilmenee tästä hallituksen esityksestä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

6. Eduskunnan pankkivaltuuston kertomus 2023

Kertomus K 19/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ja sieltä seuraavaksi edustaja Lindtman. Olkaa hyvä.

Keskustelu

18.34 **Antti Lindtman sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Keskuspankin ensisijaisena tehtävänä on ylläpitää hintatason vakautta ja tietenkin rahoitusvakautta. Nykymääritelmän mukaan tämä tarkoittaa sitä, että inflaatiovauhti on

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

keskipitkällä aikavälillä keskimäärin kahden prosentin tasolla, nykyisen strategian mukaan symmetrinen. No, viime vuonna eli tänä kertomusvuonna tästä tavoitteesta oltiin kaukana. Kertomusvuoden alussa, tammikuussa vuosi sitten, tai puolitoista vuotta sitten, lähes kaksi vuotta sitten, euroalueen inflaatiovauhti oli 8,6 prosenttia ja Suomessakin inflaatiovauhti oli lähellä euroalueen lukemia.

Keskuspankit vaikuttavat inflaatiovauhtiin lähinnä korkopäätöksillä, nostamalla ohjauskorkoaan. Pankki vaikuttaa kaikkien pankkien välisten markkinoiden korkoihin ja lopulta muun muassa suomalaistenkin asuntolainojen viitekorkoihin. Suomessa vaikutus asuntomarkkinoihin on ollut nopea, niin kuin olemme nähneet, koska valtaosa meidän lainoista on sidottu suhteellisen lyhyisiin viitekorkoihin. Kertomusvuoden aikana EKP nosti korkoja yhteensä kuusi kertaa, minkä seurauksena keskeisin ohjauskorko eli pankeille maksettava talletuskorko nousi vuoden alun kahdesta prosentista vuoden loppuun neljään prosenttiin.

Toinen keskuspankin käyttämä työkalu liittyy sen taseeseen. Koronaepidemian aikana EKP ja eurojärjestelmän keskuspankit ovat ylläpitäneet rahoituksen saatavuutta nostamalla markkinoilta valtioiden ja myöhemmin myös yritysten velkakirjoja. Vuoden 23 aikana EKP ja eurojärjestelmän keskuspankit alkoivat pienentää tasettaan supistaen sitä vuoden aikana noin 1 000 miljardilla eurolla noin 7 000 miljardiin euroon. Taseen supistumisesta huolimatta kriisivuosina luotu likviditeetti näkyy edelleen eurojärjestelmän keskuspankkien taseissa. Esimerkiksi Suomen Pankin taseessa oli vuoden 23 lopussa edelleen noin 90 miljardin euron verran rahapoliittisista syistä hankittuja velkakirjoja.

Koronnostolla oli myös merkitystä. Vuoden 23 loppuun mennessä inflaatio oli hidastunut 2,9 prosenttiin, ja se on jatkunut kertomusvuoden jälkeen tämän vuoden puolella mahdollistaen korkotason varovaisen kääntymisen laskuun. Osittain inflaation hidastuminen toki johtuu muun muassa energianhintojen kääntymisestä laskuun, mutta hidastuminen on ollut merkittävää myös energian ja elintarvikkeiden hinnanvaihtelusta puhdistetussa pohjainflaatioissa, joka on ehkä se tärkein mittari. Tämä pohjainflaatio laski vajaasta kuudesta prosentista noin kolmeen prosenttiin viime vuoden alusta viime vuoden loppuun. Rahamarkkinoilla on myös uskottu keskuspankin kykyyn ja haluun noudattaa inflaatiotavoitteen vaatimaa rahapolitiikkaa. Markkinoiden inflaatio-odotukset ovat pysyneet lähellä EKP:n pitkän aikavälin inflaatiotavoitetta.

Arvoisa puhemies! Sanotaan, että rahan painaminen ja viinankeitto ovat bisneksistä jo perinteisesti varmimpia ja tuottoisimpia. Eipä ihme, että kruunu on historiallisesti aina halunnut pitää kummankin aktiviteetin tiukasti kontrollissa. [Hannu Hoskonen: Ruotsilla menee hyvin!] Valitettavasti rahan painamisen kannattavuuden suhteen tämä vanha totuus nyt kyllä horjuu pahasti. Nimittäin nollakorkojen aikaan Euroopan keskuspankki ja osana eurojärjestelmää myös Suomen Pankki siis pyrkivät elvyttämään taloutta tekemällä tällaista määrällistä keventämistä. Eli korkojen lasku ei ollut enää mahdollista, mutta ostamalla valtionvelkakirjoja ja yritysten lainatodistuksia markkinoilta keskuspankit pyrkivät parantamaan rahoituksen saatavuutta ja kasvattamaan markkinoiden likviditeettiä. Käytännössä nämä arvopaperit ostettiin hyvin alhaisella tai jopa negatiivisella korolla. Sijoitukset ovat pitkäaikaisia, ja suuri osa arvopapereista on edelleen siellä keskuspankin, myös Suomen Pankin, taseessa, ja näiden sijoitusten tuotto on hyvin alhainen. No, markkinoiden likviditeetin kasvattaminen johti samalla siihen, että liikepankeilla oli keskuspankin tilillä suuria saatavia. Negatiivisten korkojen aikaan liikepankit saivat näistä talletuksista tietysti negatiivista korkoa eli käytännössä maksoivat

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

näistä talletuksista keskuspankeille. Nyt kun tilanne on normalisoitunut ja korkotaso on muuttunut positiiviseksi, niin keskuspankit ovat alkaneet maksaa näistä talletuksista positiivista korkoa. Eli kun keskuspankki maksaa liikepankkien keskuspankkiin tekemille talletuksille korkoa, samalla kun näiden rahapoliittisista syistä tehtyjen sijoitusten tuotto on edelleen sillä tasolla, millä ne ostettiin, eli lähellä nollaa, niin se vain käytännössä tarkoittaa sitä, että keskuspankki tekee tappiota, eikä ihan pientä tappiota. Koska tase on suuri, tappiot ovat sen mukaisia. Kertomusvuonna 23 Suomen Pankin toiminnallinen tulos oli siis 1,1 miljardia euroa tappiollinen. Vastaavan suuruusluokan tappioita tekivät viime vuonna kaikki muutkin rahapolitiikan keventämiseksi suuria velkakirjaostoja tehneet keskuspankit.

Suomen Pankki on aikaisempina vuosina onneksi rahastoinut osan tuloksestaan riskipuskureiksi. Viime vuoden toiminnalliset tappiot katetaan näitä varauksia purkamalla siten, että tilinpäätöksessä näytettävä tulos on nolla euroa. Pankin tasekin pienenee vähitellen, kun rahapoliittisista syistä ostetut kiinteäkorkoiset velkakirjat pikkuhiljaa erääntyvät — taitaa keskimaturiteetti olla siellä seitsemän vuoden hujakoilla. Ja mikäli korkotaso pysyy korkealla, keskuspankissa oleville talletuksille maksettavat korot kuitenkin ylittävät sijoitusten tuoton vielä useiden vuosien ajan. Tätä on pankkivaltuustossa arvioitu, ja johtokunta on tätä arvioinut, ja nykyisten laskelmien mukaan Suomen Pankin varaukset näyttäisivät riittävän tämänhetkisen arvion mukaan kattamaan myös tulevat tappiot, eikä tarvetta keskuspankin pääomittamiselle Suomessa ole tällä hetkellä näköpiirissä. Toisaalta todennäköisesti lähivuosina ei myöskään pystytä aikaisempien vuosien tapaan tilittämään osaa tuloksesta valtiolle.

Vaikka keskuspankin tappiot ovat suuria, on hyvä muistaa, että keskuspankin ensisijaisena tehtävänä ei ole tuottaa voittoa — vaikka keskuspankin valtiolle tilittämän voiton toki aina mielellämme olemme täällä eduskunnassa ottaneet vastaan — vaan huolehtia hintatason vakaudesta. Keskuspankki tekee korkotasoon vaikuttavaa rahapolitiikkaa pitääkseen inflaation tavoitteen mukaisella tasolla ja huolehtiakseen rahoitusolojen vakaudesta, riippumatta siitä, miten nämä päätökset vaikuttavat keskuspankin omaan taloudelliseen tulokseen. Rahapoliittisten toimenpiteiden onnistuminen on sitten tulevan tutkimuksen tehtävä, mutta ainakin tällä haavaa viimeisimpien tietojen mukaan näyttää siltä, että keskuspankki on saavuttamassa inflaation vauhtia koskevan tavoitteensa.

Tämänvuotinen pankkivaltuuston kertomus sisältää myös tavallistakin kattavamman paketin informaatiota rahapolitiikan käytännön toteutuksesta ja rahapolitiikan vaikutuksista. Kertomuksen liitteenä onkin pankin asiantuntijojen kirjoittamia erityisteema-artikkeleita rahapoliittisen osto-ohjelman päättymisestä, rahapolitiikan vaikutuksesta muun muassa talouskasvuun ja inflaatioon sekä Suomessa että euroalueella sekä erillinen artikkeli kiinteistömarkkinoiden tilanteesta, jota pankkivaltuusto on seurannut tarkkaan. Näiden lisäksi kertomuksen liitteenä on artikkeli digitaalisen euron kehityksestä.

Suomen Pankin lisäksi pankkivaltuusto valvoo myös Suomen Pankin yhteydessä toimivaa Finanssivalvontaa, ja tätä tehtävää varten Finanssivalvonnan johtokunta on antanut kertomuksen toiminnastaan pankkivaltuustolle. Kertomuksessa korostuu vaisun suhdannekehityksen vaikutus finanssisektorin toimintaympäristöön ja riskeihin. Laskevien kiinteistöhintojen ja hidastuneen kaupankäynnin vuoksi erityisesti kiinteistömarkkinoiden riskit ovat kasautuneet. Toisaalta samaan aikaan finanssisektori on

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

säilynyt vakavaraisena. Korkokatteen kasvu on kasvattanut pankkien voittoja — siis siellä ne voitot näkyvät, mitkä ovat näkyneet tappiona täällä keskuspankkien tuloksessa — ja järjestämättömät saamiset suhteessa luottokantaan ovat pysyneet pieninä.

Kertomuksessa pankkivaltuusto kehotti edelleen Finanssivalvontaa kiinnittämään huomiota korkean korkotason ja heikon suhdannetilanteen vaikutuksiin asiakkaiden lainanhoitokykyyn. Tässä yhteydessä pankkivaltuusto huomautti kotitalouksien velkaantumisen kasvun, pikaluottojen aiheuttaman velkaantumisen ja taloyhtiölainojen merkityksen kasvun aikaansaavan riskejä.

Tämän lisäksi pankkivaltuusto korosti muun muassa edelleen, useampien aiempien vuosien tapaan, rahanpesun estämisen valvonnan merkitystä sekä kehotti Finanssivalvontaa omalta osaltaan varmistamaan, että peruspankkipalvelut turvataan ja niiden kustannukset pidetään kohtuullisina myös niille asiakkaille, jotka eivät käytä digitaalisia palveluita.

Ja, arvoisa puhemies, tuotakoon nyt vielä tietoon eduskunnalle se asia, joka liittyy viime aikoina julkisuudessa olleisiin Nordean verkkopankkeihin liittyviin ongelmiin ja joka kyllä sitten käsitellään varmasti seuraavan vuoden kertomuksessa, että seuraavassa Finanssivalvonnan asioita käsittelevässä pankkivaltuuston kokouksessa pankkivaltuusto saa katsauksen Finanssivalvonnan johdolta Nordean ongelmiin ja siihen, miten valvojan osalta niihin on puututtu. — Arvoisa puhemies! Tässä esittely.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen.

18.44 Matias Mäkynen sd: Arvoisa puhemies! Käsittelemme pankkivaltuuston kertomusta vuodelta 2023. Tässä käydään läpi Suomen Pankin ja sen myötä myöskin Euroopan keskuspankkijärjestelmän vuotta, joka oli varsinkin rahapolitiikan kannalta hyvin erikoinen, jopa historiallisen erikoinen.

Euroopan keskuspankki nosti ohjauskorkoaan kuusi kertaa ja yhteensä kahdella prosenttiyksiköllä jatkaen näin kesällä 22 alkanutta korkojenkiristyssykliä. Samalla tämän vuoden aikana inflaatio laski tammikuun 8,6 prosentista joulukuun 2,9 prosenttiin. Euroopan keskuspankilla ei todellakaan tässä tilanteessa mandaattinsa puitteissa ole ollut vaihtoehtoja, ja kriisin jälkeen onkin syytä käydä keskustelua, onko tämä EKP:n mandaatti oikea. Kriisiaikana tähän ei ole ollut valmiutta eikä varmasti syytäkään, mutta kun tutkimustietoa tämän kriisin hoidosta kertyy, on pohdittava myös, onko pelkkään hintavakauteen keskittyvä mandaatti riittävä vai tulisiko keskuspankin huomioida voimakkaammin kasvun ja työllisyyden kaltaisia suureita, kuten maailman muissa suurissa keskuspankeissa.

Rahapolitiikan välittymistä koskien tässä kertomuksessa on oma erityisteema-artikkelinsa, ja se onkin erittäin paikallaan. Välittymisellä tarkoitetaan sitä, miten nopeasti ohjauskorkojen nousu vaikuttaa taloudelliseen toimeliaisuuteen ja sen kautta hintojen nousuun. Kansainvälisesti onkin käyty keskustelua siitä, miten paljon inflaation hidastuminen on johtunut tällä kerralla rahapolitiikasta ja korkojen noususta ja miten paljon energiakriisin ja toisaalta koronan jälkeisten tuotantokapeikkojen helpottamisesta. Tähän varmasti talousvaliokunnassa tulemme vielä syventymään.

Toisena kiinnostavana erityisteemana kertomuksessa on Suomen kiinteistömarkkinoiden tilannetta koskeva katsaus. Suomen asuntomarkkinoiden pysähtyminen historiallisella tavalla näyttää kyllä erinomaisesti sen, miten korkopolitiikka

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

välittyy hyvinkin voimakkaasti Suomen kaltaisissa maissa, mutta samaan aikaan se toisissa, enemmän kiinteisiin korkoihin perustuvissa talouksissa välittyy huomattavasti hitaammin ja heikommin. Tämä korostaa, että rahapolitiikan ja kansallisen finanssipolitiikan koordinaation on oltava toimivaa ja että se on kriiseissä myöskin välttämätöntä, mutta Suomessa tämä koordinaatio ei ole onnistunut, varsinkaan rakennusteollisuuden kriisiin reagoimisen osalta. Reaktion olisi siis tullut olla finanssipoliittisesti selvästi voimakkaampi.

Tulemme talousvaliokunnassa käymään kertomuksen tarkkaan läpi ja jatkamme keskustelua siellä. Olemme perinteisesti järjestäneet julkisen kuulemisen pankkivaltuuston kertomukseen liittyen, ja näin varmasti toimimme tälläkin kertaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko.

18.47 **Jani Kokko sd:** Arvoisa puhemies! Vaikka nyt on käsittelyssä pankkivaltuuston kertomus edelliseltä vuodelta, niin ehkä on hyvä nostaa tässä esille asia, johon jo pankkivaltuuston puheenjohtajakin hyvin puheenvuoronsa lopussa viittasi eli nykyään viime aikoina esiintyneisiin vakaviin häiriöihin verkkopankkien käytössä ja erityisesti Nordean osalta.

Siitä täytyy antaa kiitosta, että pankkivaltuusto sekä valiokunta ovat ottaneet asiaan hyvin vahvasti kantaa ja vaatineet viranomaisilta ja myös itse pankilta selvityksiä siitä, mistä nämä viat ja toimimattomuus johtuvat. Kansalaisilla täytyy olla luottamus siihen, että pankkipalvelut toimivat erityisesti sähköisessä ympäristössä, varsinkin kun pankit ovat omalla toiminnallaan ohjanneet asiakkaitaan käyttämään entistä enemmän sähköisiä palveluita raha-asioidensa hoitamiseen ja laskujen maksamiseen ja niin edespäin. Näiden järjestelmien tulee olla mahdollisimman turvalliset ja luotettavat kaikissa olosuhteissa. Varsinkaan kun nykytilanteessa emme voi laskea pois hybridivaikuttamisen mahdollisuutta ja on todettu, että nämä ovat osaltaan palveluestohyökkäyksiä aiheuttamia ongelmia, niin toivon todellakin, että tämä tilanne, mihin pankkivaltuusto on ottanut jo vahvasti kantaa, tullaan käymään hyvin tarkasti lävitse eri viranomaistahojen kanssa ja että myös sitten saadaan tässä talossa siihenkin asian vaatima selvitys ja kansalaisten luottamusta vahvistettua erityisesti pankkipalveluiden toimivuuteen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

18.49 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että tämä asia käsitellään salissa. Ikävä kyllä osanotto tähän tilaisuuteen on kovin vaimea, mutta ehkä se leviää tästä ajan myötä ja tietoisuuden parantuessa.

Se on tärkeää tietysti, että vakaas rahamarkkinoilla säilytetään — sehän on Euroopan keskuspankin päätehtävä. Mutta olen kyllä hieman ihmetellyt tätä touhua, kun Euroopan keskuspankista tulee kaikenlaisia määräyksiä tänne pankin jäsenmaihin. Otetaan nyt esimerkiksi Suomessa vaikka yhdistykset ja tammöiset aatteelliset seurat taikka tällaiset, jotka toimivat kolmannella sektorilla: EKP:n määräysten takia on vedetty nämä normaalit tiliehdot sellaisiksi, että kohta nämä kyseiset yhteisöt loppuvat ihan siis kokonaan, kun eivät kerta kaikkiaan voi enää niillä määräyksillä toimia. Ja sitten jos meinaa toimia, niin pitäisi ottaa joku vastuullinen henkilö omalle tililleen, ja sitten taas sen kirjanpidon hoitaminen on vähän eri asia, kun ei se voi yksityistalouden hoitoa olla silloin, kun

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

hoidetaan vaikka nyt jalkapallojoukkueen taikka vaikka metsästysseuran tilejä taikka vaikka poliittisen puolueen tai jonkun paikallisen poliittisen puolueen alajärjestön. Kun tätä olen monta kertaa nyt joutunut seuraamaan tuolla kotimaakunnassani, olen ihmetelty, että mistä tämä johtuu, niin ilmeisesti veikkaukseni lienee aika lähelle oikea, että kun nämä isot pankit ovat hurlumheittyihin velkaa ottaneet ja sitten joudutaan näitä sääntöjä tiukentamaan, niin niitä tiukennetaan kaikille, myös niille, jotka ovat hommansa hoitaneet hyvin ja esimerkiksi tämmöistä kolmannen sektorin työtä tekevät.

Kysynkin, kun pankkivaltuuston puheenjohtaja on paikalla: oletteko kiinnittäneet tähän huomiota, että on tällainen ilmiö, joka tappaa maaseutukunnista ympäri Suomea erilaisia harrastustoimintoja, kun tilien käyttö, mitä näillä seuroilla ja järjestöillä on, menee aivan ylivoimaisen vaikeaksi ja kalliiksi?

Ja toinen asia on sitten tämä koronhallinta- ja korkopoliitiikka. Kun Euroopan keskuspankki aikoinaan osti joukkovelkakirjalainoja markkinoilta pois ja tuki tätä hurlumheitä tavalla tai toisella ja sitten pankit dumppasivat rahaa yhä lisää, niin sitten Euroopan keskuspankki toisella puolella toimi ikään kuin tätä tukien. En tiedä, miksi näin toimittiin, mutta jos saisin tietää, mikä se oikea tilanne tuolla pankkimaaailmassa tänä päivänä on... Kun aikanaan talousvaliokunnassa eräässä yhteydessä käytiin läpi näitä niin sanottuja riskitestejä, miten riskialtista pankkien toiminta on, niin jos oikein muistan, niin sinä aikana, kun olin talousvaliokunnan jäsen, kymmenen erilaista riskitestiä tehtiin näille pankeille, eikä siitä tullut sen selvempää — tiedettiin vain, että pankit ovat kurjassa kunnossa. Millaista on tällaisten suurten pankkien seuranta tänä päivänä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Niemi.

18.52 **Veijo Niemi ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia pankkivaltuuston puheenjohtajalle. Tosin pieni tarkennus siihen, kun hän mainitsi ”kultaa ja viinapannuja”: En kyllä siellä pankin kellarissa havainnut muuta kuin sen kultaharkon. En nähnyt sellaista viinapannua. Mutta aika hieno asia, nimittäin se yksi kultaharkko on tullut vuodessa noin puolitoista kertaa arvokkaammaksi. Elikkä Suomen Pankin kultavarantohan on lähellä kolmea miljardia tänä päivänä, eli se on melkoinen summa.

Sitten varsinainen asia elikkä kertomusvuoden 2023 tilintarkastus. Tilintarkastajat puheenjohtaja, kansanedustaja Veijo Niemi, kansanedustaja Markku Eestilä, kansanedustaja Tuula Haatainen, KHT Juha Kerimaa ja KHT, JHT Tiina Lind suorittivat 6.—8.3.2024 Suomen Pankin kirjanpidon ja tilinpäätöksen sekä hallinnon tarkastuksen tilivuodelta 2023. KHT-yhteisö KPMG Oy Ab suoritti Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön artiklan 27 mukaisen pankin kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastuksen, josta laadittuun raporttiin tilintarkastajat perehtyivät. Ja voimme sanoa, että kaikki hyvin Suomen Pankissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Keskustelu on päättynyt. — Jaha, siellä vielä edustaja Lindtman, viimeistä viedään.

18.53 **Antti Lindtman sd:** Arvoisa puhemies! Muutamia kysymyksiä varmaan jatketaan sitten talousvaliokunnan kuulemisissa. — Tosiaan mitä tulee tähän kysymykseen EKP:n mandaatista ja siitä, miten tämä rahapolitiikka on nyt tässä tilanteessa toiminut ja mikä osuus on nimenomaan ollut energianhintojen laskun tuotantoketjuihin välittymisellä ja

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

mikä osuus sitten rahapolitiikalla, niin todella esimerkiksi Suomen osalta tässä erityiskertomuksessa todetaan, että Suomen Pankin arvion mukaan 21 alkanut rahapolitiikan kiristäminen hidasti Suomessa inflaatiota runsaalla prosenttiyksiköllä ja heikensi talouskasvua runsaalla kahdella prosenttiyksiköllä vuonna 23.

Tässä täytyy muistaa, niin kuin tuossa avauspuheessa totesin, että se, mitä keskuspankki erityisesti seuraa, on nimenomaan pohjainflaatio, joka tulee ennen kaikkea täältä palveluista ja jossa on puhdistettu energian ja ruuan hinta, ja mikäli ja kun näitä tuotantokapeikkoja on, niin totta kai keskuspankit pyrkivät ottamaan muuttuvat olosuhteet huomioon. Se, mikä on nyt esimerkiksi mahdollistanut tämän korkotason laskun tai miksi markkinat ennakoivat nyt aika ripeääkin korkojen laskua, liittyy nimenomaan pohjaininflaatiopaineiden helpottamiseen. Nyt jos katsoo, mitä tuolla rapakon takana on tapahtunut, niin FED on suurin piirtein samalla profiililla — he aloittivat hiukan aikaisemmin ja tulivat hiukan jyrkemmin — ja vaikka heillä on myös työllisyys ikään kuin mandaattina, niin nyt tällä hetkellä olevien arvioiden mukaan näyttää siltä, että tämä hidastuminen tai rahapolitiikan keveneminen kuitenkin on suhteellisen maltillista. Eli näitäkin odotuksia on tässä nyt viime päivinä tullut alas. Saman ongelman ääressä kaikki keskuspankit tämän koronapandemian elvytyksen jälkeen olivat, ja paljonhan käytiin keskustelua siitä, onnistuuko se vai ajetaanko talous syvään taantumaa, ja ainakin toistaiseksi nyt näyttää siltä, mutta myöhemminhan me tutkimuksesta tämän näemme.

Sitten vielä kahteen asiaan:

On oltu keskustelussa tästä kysymyksestä, että monenlaisilla eräänlaisilla epävirallisilla tai muilla yhdistyksillä, tienhoitokunnilla tai vastaavilla, on vaikeuksia saada näitä peruspankkipalveluja, kun ne pitää laittaa jonkun luonnollisen henkilön nimiin, ja se tuottaa omat murheensa. Meillä on ollut tämä keskustelussa, ja tähän varmasti palataan sitten seuraavan kertomuksen yhteydessä.

Sitten mitä tulee näihin riskitesteihin ja muihin, niin isoilla pankeilla, jotka EKP:n valvonnassa ovat, tietysti on enemmän... [Puhemies koputtaa] On tärkeätä nähdä, että se on osa sitä rahoitusvakautta, joka näyttäisi menneen kuitenkin eteenpäin euroalueella.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain, sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 308 §:n sekä eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 71/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 16/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 16/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Meille mietinnön esittelee puheenjohtaja Peltokangas.

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

Keskustelu

18.57 **Mauri Peltokangas ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehdotetut lakimuutokset liittyvät Euroopan unionin saavutettavuusdirektiiviin, jonka tarkoituksena on parantaa julkisen sektorin palvelujen ja mobiilisovellusten saavutettavuutta käyttäjien, erityisesti vammaisten henkilöiden, parissa.

Direktiivi on pantu kansallisesti täytäntöön digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetulla lailla eli digipalvelulain soveltamisalaa on sittemmin laajennettu eräiden digitaalisten palvelujen osalta koskemaan myös yksityistä sektoria silloin kun palveluja saatetaan markkinoille ja tarjotaan kuluttajille.

Saavutettavuusvaatimusten noudattamista valvoo nykyisin Etelä-Suomen aluehallintovirasto. Tämä tehtävä ehdotetaan nyt siirrettäväksi Liikenne- ja viestintävirastolle, jolle nykyisin kuuluu jo tuotteiden ja palveluiden esteettömyyden valvonta. Siirron myötä saavutettavuusvalvontaa suorittava henkilöstö sekä valvontatehtäviin varatut määrärahat siirtyvät Liikenne- ja viestintävirastolle.

Valvontatehtävien yhdistämisellä pyritään sekä kansalaisten että yritysten kannalta selkeämpään, toimivampaan ja yhtenäisempään esteettömyyden ja saavutettavuuden valvontaan. Hallintovaliokunta katsoo, että valvonnan keskittäminen helpottaa yksityisten henkilöiden ja toimijoiden yhteydenottoa viranomaiseen sekä varmistaa yhdenmukaisia tulkintoja vaatimuksista ja parantaa oikeusvarmuutta. Lisäksi siirto poistaa nykyiseen valvontajärjestelmään sisältyvää päällekkäisyyttä, kun tuotteiden ja palveluiden valvonta tapahtuu yhdessä ja samassa viranomaisessa. Esitys vähentää siten myös hallinnollista taakkaa.

Valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja ehdottaa lakiehdotusten hyväksymistä. Lisäksi valiokunta ehdottaa, että tässä yhteydessä tehdään tekninen korjaus myös digipalvelulain 12 §:n 2 momentin 2 kohtaan, joka koskee saavutettavuusstandardien kääntämistä suomen ja ruotsin kielellä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia esittelystä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 71/2024 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 11.10.2024 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.49.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Pöytäkirja PTK 100/2024 vp

Antti Peltari